

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΑΝΩΤΑΤΗ
ΣΧΟΛΗ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.

Πρόγραμμα: «Πρόγραμμα Ειδίκευσης στην Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό (ΠΕΣΥΠ) για το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018»

Παράρτημα Κρήτης

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Διερεύνηση του Βαθμού εκπλήρωσης των προσδοκιών και της ικανοποίησης,
μαθητευόμενων του Ν. Ηρακλείου, της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, του
μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑ.Λ..**

ΚΑΓΙΑΜΠΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
(ΑΜ : 167/2017)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Δρ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Αρχάνες, Απρίλιος 2018

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους που με βοήθησαν, ο καθένας με τον τρόπο του, να ολοκληρωθεί αυτή η εργασία.

Ιδιαίτερος ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή της Διπλωματικής μου Εργασίας,
κ. **Αντωνίου Θεόδωρο** για την πολύτιμη καθοδήγηση, τη συνεργασία και τη στήριξή του.

Επίσης, ευχαριστώ τους μαθητευόμενους του Ν. Ηρακλείου, της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑ.Λ.:

α. του Πιλοτικού Προγράμματος που υλοποιήθηκε από το 6^ο ΕΠΑ.Λ. Ηρακλείου σε συνεργασία με το 1^ο Ε.Κ. Ηρακλείου, (12 μαθητευόμενοι), καθώς επίσης,

β. του 1ου ΕΠΑ.Λ. Αρκαλοχωρίου (4 μαθητευόμενοι),

που αφιέρωσαν το χρόνο τους για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων της παρούσης εργασίας.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τη σύζυγό μου και τα παιδιά μου για την υπομονή τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με το Νόμο 4386/2016 αναδιάρθρωσε τη δομή της επαγγελματικής εκπαίδευσης και προχώρησε σε ειδικές ρυθμίσεις για τη θεσμοθέτηση της μαθητείας για τους αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων. Ως Μαθητεία ορίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα στο οποίο ο μαθησιακός χρόνος εναλλάσσεται μεταξύ χώρου εργασίας και εκπαιδευτικής δομής. (ΥΠ.Π.Ε.Θ., 2016). Ο θεσμός της Μαθητείας διαδραματίζει ένα ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της αγοράς εργασίας και στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. (Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου, 2012).

Στην παρούσα εργασία σκοπός είναι να διερευνηθεί ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών και ικανοποίησης των μαθητευόμενων, του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑΛ κατά το έτος 2017 (Α΄ φάσης του επιδοτούμενου προγράμματος), της ειδικότητας Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων, που υλοποιήθηκε στο Ν. Ηρακλείου. Η διεξαγωγή της κυρίως έρευνας πεδίου έγινε με χρήση ερωτηματολογίου (30 Ερωτήσεων κλειστού τύπου), σε όλους τους μαθητευόμενους του Ν. Ηρακλείου, (12 του Ηρακλείου και 4 του Αρκαλοχωρίου, σύνολο 16 μαθητευόμενοι Ηλεκτρολόγοι). Η επεξεργασία των δεδομένων υλοποιήθηκε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS (ver 21.0). Τα αποτελέσματα της έρευνας, έδειξαν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητευόμενων, είχαν πολλές αρχικές προσδοκίες και ικανοποιήθηκαν σε ένα μεγάλο βαθμό. Δηλαδή σε γενικές γραμμές, ο βαθμός εκπλήρωσης των αρχικών προσδοκιών και ικανοποίησης των μαθητευόμενων, είναι μεγάλος αλλά όχι πάρα πολύ μεγάλος, με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα του ερευνητή, που σχετίζονταν με την απόκτηση γνώσεων/δεξιοτήτων, την επαγγελματική εξέλιξη και το περιβάλλον/συνεργασία, από την υλοποίηση του προγράμματος, του μεταλυκειακού έτους - τάξης Μαθητείας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
1.1 Γενικά.....	5
1.2 Σκοπός - Στόχοι	6
1.3 Σημασία της ανάπτυξης του θέματος (επικαιροποίηση περιεχομένων)	8
1.4 Δομή Διπλωματικής	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	11
2.1 Εισαγωγή.....	11
2.2 Ο θεσμός της Μαθητείας	12
2.3 Νομικό Πλαίσιο Μαθητείας για την Επαγγελματική Εκπαίδευση	13
2.4 Αξιολόγηση της Τάξης Μαθητείας.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	16
3.1 Εισαγωγή.....	16
3.2 Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία	17
3.3 Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	20
3.4 Σύνθεση - Στοιχειοθέτηση της πρωτοτυπίας του θέματος της Εργασίας	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ.....	23
4.1 Εισαγωγή.....	23
4.2 Θεωρητικό Πλαίσιο - Επιλογή του ερευνητικού εργαλείου	24
4.3 Σχεδιασμός του Ερευνητικού Εργαλείου.....	27
4.5 Αξιοπιστία και Εγκυρότητα του ερευνητικού εργαλείου	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	33
5.1 Εισαγωγή.....	33
5.2 Περιγραφή Συνθηκών - Δειγματοληψία	33
5.3 Επεξεργασία Δεδομένων.....	34
5.4 Περιγραφή Δείγματος - Συμμετέχοντες.....	35
5.5 Αποτελέσματα.....	39
5.5.1 Αποτελέσματα Περιγραφικής Στατιστικής.....	40
- ΑΞΟΝΑΣ I (Αρχικές Προσδοκίες Μαθητευόμενων)	40
- ΑΞΟΝΑΣ II (Ικανοποίηση Μαθητευόμενων)	44
- ΑΞΟΝΑΣ III (Γενικές Στάσεις Μαθητευόμενων)	53
5.5.2 Αποτελέσματα Επαγωγικής Στατιστικής.....	57
5.5.3 Συγκεντρωτικά Αποτελέσματα Επαγωγικής Στατιστικής	71
5.6 Συζήτηση - Σύγκριση Αποτελεσμάτων με άλλες Έρευνες.....	72
5.7 Συζήτηση - Περιορισμοί της Έρευνας.....	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	75
6.1 Συμπεράσματα	75
6.2 Μελλοντικές Επεκτάσεις	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	83
Παράρτημα I - Ερωτηματολόγιο	89
Παράρτημα II - Διαγράμματα.....	97
Παράρτημα III - Θεσμικό Πλαίσιο	117

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η μαθητεία της επαγγελματικής εκπαίδευσης, ή αλλιώς «δυϊκό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης» από το Dual Vocational Education and Training System, αναδείχθηκε από το 2013 στην Ελλάδα, ως κεντρικό θέμα συζήτησης στις πολιτικές για την εκπαίδευση και την εργασία. (Νόμος 4186/2013, άρθρο 7). Σε μια περίοδο που η ανεργία και ειδικότερα των νέων καταγράφει ιστορικά υψηλά ποσοστά, η μαθητεία ως επιτυχημένο μοντέλο μετάβασης από το σχολείο στην εργασία, κυρίως στις γερμανόφωνες χώρες, επανέρχεται δυναμικά ως μία «λύση» στην αντιμετώπιση της νεανικής ανεργίας. Ωστόσο, η διερεύνηση διαφόρων στοιχείων και δεδομένων που σχετίζονται με την ανάπτυξη της μαθητείας στην Ελλάδα, ως σημαντικού εργαλείου για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων καταδεικνύει ότι στην παρούσα οικονομική συγκυρία, η επίτευξη του στόχου αυτού είναι εξαιρετικά αμφίβολη. (Παϊδούση, 2014, σελ.6)

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών και της ικανοποίησης, των μαθητευόμενων, της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, του Ν. Ηρακλείου, μετά την εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑ.Λ., που υλοποιήθηκε στο 6^ο ΕΠΑ.Λ. Ηρακλείου, (ΦΕΚ 4176/23-12-2016), καθώς και στην Α΄ Φάση εφαρμογής του στα ΕΠΑΛ της επικράτειας, που υλοποιήθηκε και στο 1^ο ΕΠΑ.Λ. Αρκαλοχωρίου, (ΦΕΚ 3529/1-11-2016).

Λέξεις κλειδιά: Μαθητεία, Απόφοιτοι ΕΠΑ.Λ., Προσδοκίες, Ικανοποίηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Γενικά

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας και η προσπάθεια συνολικής αναβάθμισής της στοιχειοθετεί έναν από τους βασικούς στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής της εκάστοτε Κυβέρνησης καθώς η ΕΕΚ έχει να επιτελέσει τόσο επαγγελματικό όσο και κοινωνικό ρόλο. Στο παρόν πλαίσιο η επέκταση του θεσμού της Μαθητείας αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα των συναρμόδιων Υπουργείων. Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, εφαρμόζουν Προγράμματα Μαθητείας συνολικά για τους μαθητευόμενους και σπουδαστές των δομών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΠΑ.Λ. – ΕΠΑ.Σ. – Ι.Ε.Κ.) της αρμοδιότητάς τους. (Εγκύκλιος Αρ.Πρ.:1161, 2017). Επίσης, διεξάγεται αξιολόγηση της διαδικασίας της μαθητείας, κατά τη λήξη της. Αφενός, η εταιρεία αξιολογεί τον μαθητευόμενο και τα επιτεύγματά του, σε κοινωνικό και τεχνικό επίπεδο και αφετέρου, η τελική αξιολόγηση αποτελεί επίσης μια ευκαιρία για τον μαθητευόμενο και τον εκπαιδευτή να ανταλλάξουν απόψεις και να εισηγηθούν μεταξύ των, βελτιώσεις του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης. (AC4SME Greek, 2016).

Επομένως, είναι σκόπιμο να διερευνηθεί ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών και της ικανοποίησης, των μαθητευόμενων του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑ.Λ., ώστε με κατάλληλες παρεμβάσεις, (Προτάσεις, Συζητήσεις, κ.ά.), να αναδειχθούν θέματα αναφορικά με την εφαρμογή των συνθηκών εργασίας και εκπαίδευσης, για την περαιτέρω βέλτιστη απόδοση των προγραμμάτων αυτών.

1.2 Σκοπός - Στόχοι

Σκοπός της εργασίας είναι να διερευνηθεί ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών και ικανοποίησης των μαθητευόμενων, του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑΛ (Α΄φάσης) κατά το έτος 2017, της ειδικότητας Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων, που υλοποιήθηκε στο Ν. Ηρακλείου.

Οι Επιμέρους Στόχοι χωρίζονται σε 3 βασικές Ενότητες, όπου θα διερευνηθεί ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών και ικανοποίησης των μαθητευόμενων, του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑΛ (Α΄φάσης) κατά το έτος 2017, της ειδικότητας Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων, που υλοποιήθηκε στο Ν. Ηρακλείου, σχετικά:

1. Να προσδιοριστούν οι βασικές διαστάσεις και το επίπεδο αρχικών προσδοκιών των μαθητευομένων.
2. Να διερευνηθούν ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών και ο βαθμός ικανοποίησης των μαθητευομένων.
3. Να συνδεθούν ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών και ο βαθμός ικανοποίησης με ορισμένα προσωπικά κριτήρια και στόχους των μαθητευομένων, στην πορεία ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων η έρευνα εστιάστηκε στα ακόλουθα **Ερευνητικά ερωτήματα**, αναφορικά με τις προσδοκίες και το βαθμό ικανοποίησης αυτών, υλοποιώντας το πρόγραμμα της μαθητείας σε σχέση με:

- ο το Επίπεδο Γνώσεων και Δεξιοτήτων (που απέκτησαν),
- ο την Επαγγελματική Εξέλιξη, (Μελλοντική προοπτική),
- ο το Περιβάλλον & Συνεργασία, (Συνθήκες Εργασίας).

Στον παρακάτω πίνακα 1.2 φαίνεται η ανάλυση των Αξόνων και των κριτηρίων της Έρευνας:

Πίνακα 1.2. Ανάλυσης Αξόνων και Κριτηρίων της Έρευνας

Μέρος	Αξονες	Α/Α Κριτηρίων	Κριτήρια
I	Αρχικές Προσδοκίες Μαθητευόμενων	I-A	Γνώσεις & Δεξιότητες
		I-B	Επαγγελματική Εξέλιξη
		I-Γ	Περιβάλλον Συνεργασία
II	Ικανοποίηση Μαθητευόμενων	II-A	Γνώσεις & Δεξιότητες
		II-B	Επαγγελματική Εξέλιξη
		II-Γ	Περιβάλλον Συνεργασία
III	Γενικές Στάσεις Μαθητευόμενου	III-Δ1	Θεσμικές
		III-Δ2	Μελλοντική Προοπτική

1.3 Σημασία της ανάπτυξης του θέματος (επικαιροποίηση περιεχομένων)

Βασική αρχή της Μαθητείας - δυϊκό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι η εναλλαγή μεταξύ σχολείου και επιχειρήσεων οι οποίες και προσφέρουν τις θέσεις μαθητείας. Οι επιχειρήσεις συμμετέχουν σε αυτό το σύστημα εθελοντικά, αλλά όταν όμως συμμετέχουν είναι υποχρεωμένες να συμμορφώνονται με τις σχετικές νομοθεσίες και κανονισμούς που διέπουν τις διαδικασίες επαγγελματικής κατάρτισης. (Παϊδούση, 2014).

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η UNEVOC, UNESCO, «πρόκειται για την εκπαίδευση που συνδυάζει μαθητεία σε μια εταιρεία και επαγγελματική εκπαίδευση σε επαγγελματικό σχολείο. Στην εταιρεία, ο μαθητευόμενος λαμβάνει πρακτική εκπαίδευση που συμπληρώνεται από θεωρητική διδασκαλία στο επαγγελματικό σχολείο. (UNEVOC.UNESCO, 2018).

Επίσης, σύμφωνα με το CEDEFOP, η μαθητεία αποκαλείται επίσης, και «εναλλασσόμενη εκπαίδευση, κατάρτιση», γιατί εναλλάσσεται από το σχολείο στον χώρο εργασίας, όπου ανάλογα με τη χώρα και το θεσμικό πλαίσιο, ο μαθητευόμενος μπορεί να λαμβάνει και αμοιβή για την εργασία του στην επιχείρηση. (CEDEFOP, 2018)

Όταν η μαθητεία φτάσει στο τέλος της, είναι σημαντικό να αξιολογηθεί κατά πόσο η εταιρεία καθώς και ο μαθητευόμενος είναι ικανοποιημένοι με την εμπειρία. Είναι σημαντικό να γίνει γνωστό εάν σκοπεύουν να συνεχίσουν να φιλοξενούν μαθητευόμενους οι εταιρείες εκπληρώνοντας τις προσδοκίες των μαθητευόμενων. Η έρευνα αυτή θα πρέπει να αποστέλλεται και στο υπεύθυνο εμπορικό επιμελητήριο. (AC4SME Greek, 2016).

Επίσης, η INE ΓΣΕΕ (2016) θεωρεί ότι η ποιοτική μαθητεία αποτελεί ένα βασικό στρατηγικό εργαλείο για την επιτυχή μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση, αλλά και τη διαμόρφωση ενός θετικού ισοζυγίου προσφοράς και ζήτησης δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. Ένα στρατηγικό εργαλείο, δηλαδή, και για την καταπολέμηση της νεανικής, της διαρθρωτικής και της μακροχρόνιας ανεργίας που αποκτά ακόμη κρισιμότερη σημασία στην Ελλάδα με:

- σχεδόν 1 στους 2 (49,1%) νέους να είναι εκτός αγοράς εργασίας,
- το 26,6% της ηλικιακής ομάδας 15 έως 24 ετών να είναι μακροχρόνια άνεργοι και
- το 17,2% να καταγράφονται ως NEET - Not in Education, Employment or Training (εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης) αντιμετωπίζοντας έντονη απειλή μη αναστρέψιμης κοινωνικής και επαγγελματικής περιθωριοποίησης.

Στο πλαίσιο της παραπάνω προβληματικής αναδεικνύεται η σημασία ανάπτυξης του θέματος της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

1.4 Δομή Διπλωματικής

Η εργασία αποτελείται από 6 κεφάλαια ως εξής:

Στο Κεφάλαιο 2, παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες αναφορικά με το θεσμό και το νομοθετικό πλαίσιο του μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας των απόφοιτων ΕΠΑ.Λ.

Στο Κεφάλαιο 3, γίνεται βιβλιογραφική ανασκόπηση αναφορικά με το θεσμό της μαθητείας και που έχουν εφαρμοστεί και αξιολογηθεί τόσο στον Ελλαδικό χώρο όσο και στην Κύπρο.

Στο Κεφάλαιο 4 παρουσιάζεται ο σχεδιασμός της εμπειρικής έρευνας και παρουσιάζεται ο σχεδιασμός του προτεινόμενου εργαλείου, το οποίο αφορά στο ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε στους μαθητευόμενους του Ν. Ηρακλείου, της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, της Α΄ φάσης του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑ.Λ., που τελείωσαν το Δεκέμβριο του 2017.

Στο Κεφάλαιο 5 ακολουθεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της εμπειρικής έρευνας καθώς και συζήτηση των αποτελεσμάτων και των περιορισμών της έρευνας.

Στο Κεφάλαιο 6 παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας και διατύπωση Προτάσεων για ανάπτυξη προτάσεων από τους μαθητευόμενους του Ν. Ηρακλείου, της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑ.Λ., που τελείωσαν το Δεκέμβριο του 2017.

Στο τέλος παρατίθενται η Βιβλιογραφία και τα Παραρτήματα I, II και III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

2.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο περιγράφονται οι βασικές έννοιες, οι οποίες χρησιμοποιούνται ως υπόβαθρο για την εκπόνηση της εργασίας αναφορικά με το θεσμό του μεταλυκειακού έτους - τάξη Μαθητείας, το νομοθετικό πλαίσιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και την αξιολόγηση του επιδοτούμενου Προγράμματος για τον προσδιορισμό του βαθμού επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που προβλέπονται από τα αντίστοιχα Προγράμματα Σπουδών, (ΦΕΚ 732/9-3-2017).

2.2 Ο θεσμός της Μαθητείας

Ως Μαθητεία ορίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα στο οποίο ο μαθησιακός χρόνος εναλλάσσεται μεταξύ χώρου εργασίας και εκπαιδευτικής δομής. Ο μαθητευόμενος συνδέεται με συμφωνητικό Μαθητείας με τον εργοδότη, λαμβάνει αμοιβή και επίδομα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, και έχει ασφαλιστική κάλυψη. Η Μαθητεία υλοποιείται με βάση πρόγραμμα μάθησης το οποίο επιμερίζεται στον χώρο εργασίας και στην εκπαιδευτική δομή. Ο εργοδότης αναλαμβάνει να παράσχει στον μαθητευόμενο εκπαίδευση, σύμφωνα με καθορισμένο πρόγραμμα, το οποίο, σε συνδυασμό με το πρόγραμμα μάθησης στην εκπαιδευτική δομή, οδηγεί σε πιστοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων που απέκτησε ο μαθητευόμενος και οδηγεί σε συγκεκριμένο επάγγελμα. (ΥΠ.Π.Ε.Θ., 2016)

2.3 Νομικό Πλαίσιο Μαθητείας για την Επαγγελματική Εκπαίδευση

Στη χώρα μας, η μαθητεία και η πρακτική άσκηση ως θεσμός υπηρετείται και υλοποιείται με επιτυχία από το 1952. (ΙΝΕ ΓΣΕΕ, 2016).

Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με το Νόμο 4386/2016 αναδιάρθρωσε τη δομή της επαγγελματικής εκπαίδευσης και προχώρησε σε ειδικές ρυθμίσεις για τη θεσμοθέτηση της μαθητείας για τους αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων.

Το Επαγγελματικό Λύκειο προσφέρει δύο κύκλους σπουδών ως εξής:

- α. το «Δευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών», που ανήκει στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα και
- β. το «Μεταλυκειακό έτος - τάξη μαθητείας», που αποτελεί «Μεταδευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών» και ανήκει στο μη τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Το «Μεταλυκειακό έτος - τάξη μαθητείας» είναι προαιρετικό. (ΥΠ.Π.Ε.Θ., 2016)

Κατά την εφαρμογή του επιδοτούμενου προγράμματος του «Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας» στην Ελλάδα από το σχολικό έτος 2016-2017 έχει εφαρμοστεί το δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης (μαθητείας) με συνολική διάρκεια του προγράμματος εννέα (9) μήνες και περιλαμβάνει:

- α) μαθητεία με εκπαίδευση στο χώρο εργασίας και
- β) μαθήματα Ειδικότητας στη σχολική μονάδα, αντίστοιχα.

Με την ολοκλήρωση του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας και πριν την συμμετοχή σε εξετάσεις Πιστοποίησης κάθε μαθητευόμενος δύναται να παρακολουθήσει Προπαρασκευαστικά Μαθήματα Πιστοποίησης, που οργανώνονται με την ευθύνη του ΥΠ.Π.Ε.Θ..

Την ευθύνη υλοποίησης του «Μεταλυκειακού έτους - τάξης Μαθητείας», έχει το ΕΠΑ.Λ. στο οποίο και εγγράφονται οι μαθητευόμενοι, σε συνεργασία με το Ε.Κ. όπου πραγματοποιούν τις εργαστηριακές τους ασκήσεις οι μαθητές του ΕΠΑ.Λ. και στο οποίο θα γίνεται το εργαστηριακό μάθημα ειδικότητας (7 ώρες).

Αναλυτικότερα κατά τη διάρκεια του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας» πραγματοποιούνται:

A. «Πρόγραμμα εργαστηριακών μαθημάτων της ειδικότητας» συνολικής διάρκειας διακοσίων **τριών (203) ωρών**. Το πρόγραμμα αυτό διδάσκεται μία (1) ημέρα την εβδομάδα για επτά (7) διδακτικές ώρες από εκπαιδευτικό προσωπικό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, σε σχολικές μονάδες ΕΠΑ.Λ ή/και σε Εργαστηριακά Κέντρα (ΕΚ).

B. «Πρόγραμμα εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας», διάρκειας είκοσι οκτώ (28) ωρών εβδομαδιαίως, επιμερισμένο κατ' ελάχιστον σε τέσσερις (4) ημέρες για 9 μήνες.

Οι απόφοιτοι της «Τάξης Μαθητείας» λαμβάνουν **πτυχίο ειδικότητας, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης επιπέδου 5**, (EQF 5) μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης των προσόντων τους, από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού).

2.4 Αξιολόγηση της Τάξης Μαθητείας

Η αξιολόγηση στο Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.), ως αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, επικεντρώνεται στον προσδιορισμό του βαθμού επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που προβλέπονται από τα αντίστοιχα Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.). Μέσω της αξιολόγησης στο ΕΠΑ.Λ. παρέχεται ανατροφοδότηση χρήσιμων πληροφοριών τόσο στους μαθητές ως προς την πρόοδο και τις επιδόσεις τους όσο και στους εκπαιδευτικούς, ως εργαλείο αναστοχασμού σε σχέση με τη διδακτική πράξη και την κατάλληλη προσαρμογή αυτής στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών. Η κριτική, αναλυτική και συνθετική σκέψη, η αυτο-αξιολόγηση, η αξιοποίηση δεδομένων για την παραγωγή τεκμηριωμένων επιχειρημάτων, η επινοητικότητα και η πρωτοτυπία κατά την επίλυση προβλημάτων αποτελούν κοινούς άξονες αναφοράς μαθητών και εκπαιδευτικών για την αξιολόγηση. Τέλος, η αξιολόγηση θα πρέπει να αποτελεί μία πολυδιάστατη και διαρκή διαδικασία. Η αξιολόγηση επομένως, αποτελεί βασική παιδαγωγική λειτουργία και συστατικό στοιχείο της εκπαιδευτικής πράξης. Σχετίζεται άμεσα με τους στόχους των Προγραμμάτων Σπουδών (Π.Σ.), το περιεχόμενο του γνωστικού αντικείμενου και τη μεθοδολογία προσέγγισής του. (Εγκύκλιο Φ4/9685/Δ4, 2018, σελ.6)

Η αξιολόγηση των μαθητευόμενων για το Εργαστηριακό Μάθημα Ειδικότητας τόσο κατά τη διάρκεια όσο και με την ολοκλήρωση του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας, πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια αξιολόγησης των μαθησιακών ενοτήτων τα οποία έχουν κεντρικό ρόλο στα Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.) μαθητείας όλων των ειδικοτήτων. (Εγκύκλιο Φ4/9685/Δ4, 2018, σελ.55)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

3.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται μια σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών που αφορούν τη Διερεύνηση του Βαθμού εκπλήρωσης των προσδοκιών και της ικανοποίησης, μαθητευόμενων, διάφορων πληθυσμιακών ομάδων σχετικά με της εφαρμογή του θεσμού της τάξη μαθητείας. Αρχικά παρουσιάζονται έρευνες για την καταγραφή αντιλήψεων που έγιναν στην Ελλάδα (Παράγραφο 3.2) και στη συνέχεια έρευνες που έγιναν σε Παγκόσμιο Επίπεδο (Παράγραφο 3.3), σε μαθητευόμενους διαφόρων εκπαιδευτικών βαθμίδων.

Η βιβλιογραφική αναζήτηση έγινε σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, επιστημονικά και ερευνητικά περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων, επιστημονικά συγγράμματα καθώς και σε έρευνες στο ευρύτερο κοινωνικό χώρο.

3.2 Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Έρευνες και Αναφορές στο θεσμό της Μαθητείας

- «Εργαλειοθήκη για τους συμβούλους μαθητείας: Ενισχύστε τη μαθητεία στις ΜΜΕ, (Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις)», έρευνα της AC4SME Greek - Apprenticeship coaches for SME (toolbox)

Το AC4SME είναι ένα ευρωπαϊκό έργο μεγάλης κλίμακας, το οποίο υλοποιείται από τα Επιμελητήρια Εμπορίου και Βιομηχανίας και 12 χώρες του προγράμματος Erasmus+ (AT, BE, BG, CY, CZ, ES, FR, IT, LV, RO, RS, TR), υπό το συντονισμό των Ευρωπαϊκών Επιμελητηρίων, δηλαδή του Συνδέσμου των Ευρωπαϊκών Επιμελητηρίων Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε ως απάντηση στη παρατήρηση ότι οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις δεν αναλαμβάνουν την εκπαίδευση μαθητευομένων τόσο συχνά όσο οι μεγάλες εταιρείες, παρόλο που αντιπροσωπεύουν τα δύο τρίτα της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα στην Ευρώπη. Τα κύρια εμπόδια τα οποία πρέπει να ξεπεράσουν οι ΜΜΕ για να προσφέρουν θέσεις μαθητείας φαίνεται να συνίστανται στην έλλειψη χρόνου και ανθρώπινου δυναμικού και την ανεπαρκή γνώση της νομοθεσίας και των διοικητικών απαιτήσεων, καθώς και των πραγματικών και απτών οφελών της ανάληψης της εκπαίδευσης μαθητευομένων.

- NEETS Not in Education, Employment or Training (2016) - Έρευνα και ολοκληρωμένη παρέμβαση για την κοινωνική ενσωμάτωση μιας μείζονος κοινωνικά ευάλωτης ομάδας: ψυχολογικό προφίλ/ψυχοπαθολογία, προφίλ δεξιοτήτων, διάγνωση αναγκών και ανάπτυξη προγραμμάτων για την κατάρτιση-reskilling και την ψυχολογική υποστήριξη προς την επαν-ενσωμάτωση των «νέων ανθρώπων εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης (NEETs)» (Πράξη 3757) EEA GRANTS/ GR07- 3757
- «Ενημερωτικό Σημείωμα: Νέα Σύγχρονη Μαθητεία», από το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου. Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο της ΕΕ και της Κυπριακής Δημοκρατίας. (2012).

Ο θεσμός της Μαθητείας διαδραματίζει ένα ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της αγοράς εργασίας και στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Για το λόγο αυτό το Υπουργικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει να εγκρίνει την αναμόρφωση του ΣΜ, με την εγκαθίδρυση μιας Νέας Σύγχρονης Μαθητείας (ΝΣΜ) που να ανταποκρίνεται στις σημερινές και τις μελλοντικές ανάγκες εκπαίδευσης, κατάρτισης και ανάπτυξης των νέων, που ευρίσκονται εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού (σχολικού) συστήματος, με παράλληλη ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε άρτια καταρτισμένο τεχνικό προσωπικό.

Κάθε παιδί έχει ταλέντα και έχει δικαίωμα να τα αξιοποιεί για να είναι ευτυχισμένο στη ζωή του γιατί επιτυχία είναι να δουλεύεις πάνω σε αυτό που σου αρέσει σε αυτό που είσαι καλός. Το Κέντρο Παραγωγικότητας έχει δρομολογήσει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για μια Νέα Σύγχρονη Μαθητεία στην οποία μπορείς να βρεις το δικό σου μονοπάτι και να βγεις στην αγορά εργασίας με δεξιότητες που θα σε κάνουν να πετύχεις σε αυτό που πραγματικά σου ταιριάζει και έχει προοπτικές. (Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου, 2012).

- «Έκθεση αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας: εμπειρική διερεύνηση σε μαθητευόμενους/ες, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης. Η Μονάδα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του ΙΕΠ με πρωτοβουλία της που εγκρίθηκε με την Πράξη 47/16-11-2017 του Δ.Σ. έκρινε ως απαραίτητη την αποτίμηση της πρώτης φάσης καθολικής εφαρμογής του Μεταλυκειακού έτους-τάξης μαθητείας, που ξεκίνησε και ολοκληρώθηκε εντός του 2017 (Μάρτιος-Νοέμβριος). Η αποτίμηση κρίθηκε σκόπιμο να γίνει μέσω ποσοτικής έρευνας και ειδικότερα με χρήση τριών δομημένων ερωτηματολογίων, τα οποία μετά από πιλοτικό έλεγχο, χρησιμοποιήθηκαν για να διερευνήσουν τις αντιλήψεις, στάσεις και προθέσεις των τριών βασικών εμπλεκόμενων μερών:

1. μαθητευόμενων της Α' φάσης
2. εκπαιδευτικών που είχαν ενεργό εμπλοκή κατά την Α' φάση
3. εκπαιδευτών επιχειρήσεων και οργανισμών, ως εκπροσώπων των φορέων απασχόλησης.

Με αυτά ως δεδομένα, τα ευρήματα αποτελούν πολύτιμες αρχικές ενδείξεις αποτίμησης του θεσμού της μαθητείας κατά την πρώτη φάση της εφαρμογής της. Προφανώς, η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος, ιδίως στα κοινά που το δείγμα ήταν μικρότερου μεγέθους και η γενίκευση των αποτελεσμάτων στο σύνολο του πληθυσμού δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως δεδομένες για τον πρόσθετο λόγο που αφορούσε την επιλογή της δειγματοληπτικής μεθόδου. Παρόλα αυτά, η επανάληψη της έρευνας σε τακτά χρονικά διαστήματα και η διαχρονική σύγκριση των ευρημάτων κρίνονται απαραίτητες για τη διαρκή ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής πολιτικής στο σκέλος που αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και τον θεσμό της μαθητείας. (ΙΕΠ, 2018).

3.3 Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Αναζητώντας για έρευνες από το Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, και σε journal of apprenticeship research, καθώς επίσης για Paper apprenticeship research pdf, ... κ.α., επιλέχθηκαν οι ακόλουθες:

- «Review of Apprenticeships Research: The National Apprenticeship Service and the Department for Business Innovation and Skills », (Lynn Gambin, 2012), της IER. Η έρευνα διενεργήθηκε από το Institute for Employment Research αναφορικά με Εκθέσεις, Ενημερωτικά Άρθρα και έγγραφα Εργασιών.

Το έγγραφο παρέχει περιλήψεις ερευνητικών μελετών σχετικά με τη μαθητεία στην Αγγλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες έχουν δημοσιευθεί μεταξύ Μαρτίου και Μαΐου 2012. Οι δημοσιεύσεις που συνοψίζονται σε αυτό το έγγραφο περιλαμβάνουν σημαντικές εκθέσεις από κυβερνητικές υπηρεσίες όπως το Τμήμα Επιχειρήσεων, Καινοτομίας και Δεξιοτήτων (BIS- Department for Business, Innovation and Skills) έγγραφα που δημοσιεύονται σε ακαδημαϊκά περιοδικά, έγγραφα εργασίας και άλλες σειρές.

- Επίσης, στους παρακάτω συνδέσμους:

<http://www.etbi.ie/wp-content/uploads/2014/01/apprenticeship-etbi-submission.pdf>

https://www.ippr.org/files/publications/pdf/Englands_apprenticeships_Aug%202016.pdf

3.4 Σύνοψη - Στοιχειοθέτηση της πρωτοτυπίας του θέματος της Εργασίας

Ακόμα και η περιστασιακή παρακολούθηση του ηλεκτρονικού και έντυπου τύπου αρκεί για να διαπιστωθεί η σημαντική και η ολοένα αυξανόμενη αναφορά σε θέματα σχετικά με το θεσμό της Μαθητείας.

Με βάση τη σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση που προηγήθηκε, διαπιστώνεται ότι υπάρχουν έρευνες που ασχολούνται με τη διερεύνηση της ποιοτικής εφαρμογής του θεσμού της μαθητείας. Γενικότερα, οι περισσότερες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί ασχολούνται με την αναγκαιότητα της μαθητείας που επιζητά η αγορά εργασίας σε διάφορους επαγγελματικούς τομείς.

Ωστόσο, με βάση τη σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση που προηγήθηκε προκύπτει ότι δεν έχουν ερευνηθεί οι καταγραφές μαθητευόμενων, και ειδικότερα των απόφοιτων ΕΠΑΛ, στην ειδικότητα των Ηλεκτρολόγων.

Στο πλαίσιο της εργασίας αυτής επιλέχθηκε η καταγραφή των προσδοκιών και της ικανοποίησης, της παραπάνω συγκεκριμένης ομάδος μαθητευόμενων, όπου τα τελευταία χρόνια (από το 2016 για τους απόφοιτους των ΕΠΑΛ), ο θεσμός εισάγεται με γοργούς ρυθμούς στην ελληνική αγορά εργασίας κατά την τρέχουσα περίοδο.

Ειδικότερα, τα κριτήρια επιλογή του συγκεκριμένου θέματος είναι:

A. Η επικαιρότητα του θέματος, καθώς την τελευταία πενταετία (από το 2013) έχουν υπάρξει ανησυχίες, τόσο στους επιστήμονες όσο και στις οργανώσεις που ασχολούνται με την πολιτική και την οικονομία, σχετικά με το μέλλον και την ανάπτυξη ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

B. Η αλματώδη αύξηση του θεσμού που εστιάζει στην ανάγκη να έχουν όλα τα πρόσωπα επαρκείς γνώσεις και δεξιότητες ώστε να μπορούν να απορροφηθούν από την επικείμενη αγορά εργασίας, που είναι βασισμένη στις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές επιλογές.

Γ. Η πρωτοτυπία του, καθώς η επιστημονική έρευνα στο χώρο Εργασιακών θεμάτων αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς, αλλά καλύπτει κυρίως περιοχές που αφορούν συνδυαστικά τη εκπαίδευση/κατάρτιση, ενώ δεν υπάρχουν αρκετές έρευνες σχετικά με την εφαρμογή της σε ομάδες μαθητευόμενων στον Ελλαδικό Χώρο, μιας και ο θεσμός ξεκίνησε μόλις από 2016 για τα ΕΠΑ.Λ..

Δ. Η εν δυνάμει πρακτική σημασία της έρευνας, τα πορίσματα της μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο του σχεδιασμού του θεσμού της μαθητείας αναφορικά με τις γνώσεις και τις δεξιότητες και κάτω από τις συνθήκες εργασίας που παρέχονται.

Ε. Η εν δυνάμει θεωρητική αξία της έρευνας. Τα αποτελέσματά της μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του θεσμού της μαθητείας και να προσθέσουν δεδομένα στον ήδη υπάρχοντα προβληματισμό που σχετίζεται με την αναγκαιότητα και τη σπουδαιότητα αυτού του τύπου εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στην Ελλάδα, η κατάρτιση στις νέες ανάγκες και οι επιταγές της σύγχρονης εποχής φαίνεται να αποτελεί κεντρικό πολιτικό στόχο, αν παρατηρήσει κανείς την αύξηση των εθνικών και Ευρωπαϊκών πόρων σε προγράμματα μαθητείας. Ο προσανατολισμός αυτός βασίζεται στην ιδέα ότι το εκπαιδευτικό σύστημα, όπως και το οικονομικό σύστημα αλληλεπιδρούν, γεγονός που αποδεικνύεται από το ότι η καθυστέρηση στην ανάπτυξη των εκπαιδευτικών δράσεων επιδρά ανασταλτικά και στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. (Καγιαμπάκης, 2011).

ΣΤ. Η προσωπική διαπίστωση, με βάση την πολύχρονη δραστηριοποίηση του ερευνητή στο χώρο της επιμόρφωσης των Ηλεκτρολόγων, της ύπαρξης εμφανούς δυσαρέσκειάς τους απέναντι σε προηγούμενα εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία δε σχετίζονται με τις πραγματικές ανάγκες τους. (Καγιαμπάκης, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται, βασικά θέματα της ερευνητικής προσέγγισης σχετικά με τα εργαλεία διερεύνησης του βαθμού εκπλήρωσης των προσδοκιών και της ικανοποίησης των μαθητευόμενων, το δείγμα της έρευνας την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του ερωτηματολογίου. Στο παραπάνω πλαίσιο, σχεδιάζεται η δομή του προτεινόμενου ερωτηματολογίου με βάση την επιλογή και τεκμηρίωση των εννοιών, των αξόνων και των κριτηρίων της έρευνας. Τέλος, κατασκευάζεται το ερωτηματολόγιο με τη διατύπωση των ερωτήσεων διαφόρων τύπων που υλοποιούν την παραπάνω δομή.

4.2 Θεωρητικό Πλαίσιο - Επιλογή του ερευνητικού εργαλείου

Οι αποφάσεις για τις τεχνικές και τα εργαλεία συλλογής των δεδομένων μιας έρευνας είναι άμεσα συνυφασμένες με το γενικό πλαίσιο μεθοδολογικής προσέγγισης που έχει προταχθεί. Οι Ερευνητικές τεχνικές μέσω των οποίων πραγματοποιείται η καταγραφή των αντιλήψεων διαφόρων ομάδων, είναι η συνέντευξη, το ερωτηματολόγιο και τα σχέδια (Χατζηνικήτα & Χρηστίδου, 2001). Η πιο διαδεδομένη μορφή ποσοτικής - εμπειρικής έρευνας είναι η δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις και στατιστικές μεθόδους ανάλυσης. (Cohen & Manion, 1997). Η ερευνητική μέθοδος που εφαρμόστηκε στην εργασία αυτή είναι η έρευνα πεδίου με κλασική επισκόπηση - ποσοτική προσέγγιση, που εφαρμόζεται κυρίως όταν σκοπός του ερευνητή είναι η συλλογή δεδομένων σε συγκεκριμένο χρονικό σημείο αποσκοπώντας να περιγράψει τη φύση των υπάρχουσών συνθηκών (Cohen & Manion, 1997). Χρησιμοποιείται δηλαδή όταν υπάρχει ενδιαφέρον να διαπιστωθούν και να καταγραφούν τα χαρακτηριστικά, οι απόψεις, οι αντιλήψεις, οι στάσεις καθώς και οι δραστηριότητες συγκεκριμένου πληθυσμού σε συγκεκριμένο χρόνο και χώρο.

Η τυποποίηση των στοιχείων που συλλέγονται, η δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου μέρους του πληθυσμού, η επιδεκτικότητα των στοιχείων σε στατιστικές μεθόδους ανάλυσης για την ανάδειξη γενικών τάσεων και ομοιομορφιών, καθώς η συγκριτικά μικρότερη επένδυση χρόνου που χρειάζεται από τον ερευνητή, καθιστούν την έρευνα με το ερωτηματολόγιο την πλέον καθιερωμένη μέθοδο για μελέτη καταστάσεων και κοινωνικών φαινομένων (Κυριαζή, 2002). Ο ερευνητής με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου μπορεί να συγκεντρώσει άφθονο υλικό σε σύντομο χρονικό διάστημα από ικανοποιητικό αριθμό ατόμων και είναι μέσο απλό και εύχρηστο από πρακτική άποψη (Φίλιας, 2004). Ταυτόχρονα προκαλεί τους ίδιους

ερεθισμούς στα υποκείμενα, με αποτέλεσμα η δυνατότητα εφαρμογής του να είναι ομοιόμορφη σε όλα (Faulkner.D & Swann. J, 1999).

Αναφορικά με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, ο κάθε ερωτώμενος έχει τη δυνατότητα να συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο στον προσωπικό του χώρο και χρόνο και σε χρονικό περιθώριο αρκετά ελαστικό. Ακόμη το οικονομικό κόστος της έρευνας περιορίζεται πολύ, αφού η διανομή και η συλλογή των ερωτηματολογίων μπορεί να γίνει από τον ίδιο τον ερευνητή, στον τόπο, στον οποίο διεξάγεται η έρευνα.

Επίσης, όταν διασφαλίζεται η ανωνυμία στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, θεωρείται ότι κάνει πιο ενθαρρυντική τη συμμετοχή του κάθε ερωτώμενου, γεγονός που εξασφαλίζει μεγαλύτερο δείγμα για την έρευνα, παράγοντας που πρέπει να ληφθεί επίσης σοβαρά υπόψη για την προτίμηση της ποσοτικής μεθόδου.

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί εύχρηστο εργαλείο, το οποίο δεν απαιτεί από τον ερευνητή ιδιαίτερες επικοινωνιακές και οργανωτικές δεξιότητες, σε αντίθεση με τη συνέντευξη. Επιπλέον, τα δεδομένα που προέρχονται από ένα καλά συγκροτημένο ερωτηματολόγιο μπορούν να κατηγοριοποιηθούν και να αναλυθούν πολύ πιο εύκολα και σε πιο λίγο χρόνο από αυτόν της συνέντευξης, δεδομένου του σχεδιασμού του κατάλληλου πλαισίου κωδικοποίησης, το οποίο θα ανάγει σε κωδικούς αριθμούς τις απαντήσεις των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου (Παρασκευόπουλος, 1993α).

Τέλος, με τη χρήση γραπτού ανώνυμου ερωτηματολογίου, το αντικείμενο της έρευνας μελετάται με τρόπο αντικειμενικό και σε μεγάλο βαθμό αποστασιοποιημένο από τον ερευνητή και τις προσωπικές του αξίες και πεποιθήσεις, προάγοντας με αυτό τον τρόπο την αντικειμενικότητα, την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της έρευνας. (Δαφέρμος, 2005).

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο μαθητευόμενος του μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας, έχει περιορισμένο χρόνο, επιλέγεται το ερωτηματολόγιο ως το εργαλείο συλλογής των δεδομένων για τις ανάγκες αυτής της έρευνας.

4.3 Σχεδιασμός του Ερευνητικού Εργαλείου

Η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου βασίστηκε στη μελέτη του σχεδιασμού ερωτηματολογίων που χρησιμοποιούνται σε παρόμοιες έρευνες στον ελληνικό χώρο, (Cohen & Manion, 1997). Επιπλέον χρησιμοποιήθηκε παραδειγματικά και το σχετικό πληροφοριακό σώμα, σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης του σχεδιασμού ενός ερωτηματολογίου, της μελέτης «Ανίχνευσης επιμορφωτικών αναγκών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση», έργο που ανέλαβε η ένωση Κέδρος Α.Ε. – Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, για λογαριασμό του Οργανισμού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. (ΟΕΠΕΚ, 2008).

Το Ερωτηματολόγιο δομείται σε τρεις Άξονες/Μέρη, με επιμέρους κριτήρια, καθένας από τους οποίους απαντά σε αντίστοιχο ερευνητικό ερώτημα (βλ. ενότητα 1.2) ως εξής (Πίνακας 4.1):

I. Προσδοκίες μαθητευόμενων πριν την έναρξη της μαθητείας

Πιο αναλυτικά:

- Αναμένουν απόκτηση περισσότερων Γνώσεων και Δεξιοτήτων, αναφορικά με αυτές που είχαν αποκτήσει ως απόφοιτοι των ΕΠΑΛ;
- Αναμένουν Επαγγελματική Εξέλιξη;
- Ανέμεναν να συναντήσουν ένα επικοινωνιακό περιβάλλον συνεργασίας;

II. Ικανοποίηση / Εκπλήρωση Αρχικών Προσδοκιών **Μαθητευόμενων** κατά την διάρκεια και μετά το πέρας της μαθητείας.

Πιο αναλυτικά:

- Πόσο ικανοποιημένοι είναι σχετικά με την απόκτηση περισσότερων Γνώσεων και Δεξιοτήτων, αναφορικά με αυτές που είχαν αποκτήσει ως απόφοιτοι των ΕΠΑΛ;
- Πόσο ικανοποιημένοι είναι σχετικά με την επαγγελματική εξέλιξη;
- Πόσο ικανοποιημένοι είναι σχετικά με το επικοινωνιακό περιβάλλον συνεργασίας που συνάντησαν;

III. Γενικές Στάσεις Μαθητευόμενων

Πιο αναλυτικά:

- Πώς αξιολογούν το Θεσμό της Μαθητείας και γενικότερα το όλο Πρόγραμμα;
- Ποια η Μελλοντική Προοπτική αναφορικά με την Ενασχόλησή τους;

Επίσης, καταγράφονται από το ερωτηματολόγιο για Περιγραφή του Δείγματος

τα **Ατομικά Δεδομένα των Μαθητευόμενων:**

Επίπεδο αναφορικά με τις Μορφωτικές/Επιμορφωτικές Ανάγκες και σε Προγενέστερη Επαγγελματική Εμπειρίας

Πιο αναλυτικά:

- Πόσο πρόσφατα αποφοίτησαν από το ΕΠΑ.Λ.;
- Τι Προϋπηρεσία είχαν πριν την έναρξη του προγράμματος;
- Τί Προγράμματα Επιμόρφωσης έχουν παρακολουθήσει σχετικά με την επαγγελματική τους ιδιότητα; (Επιμορφωτικές Ανάγκες).

Λαμβάνοντας υπόψη τους τρεις άξονες, σε συνδυασμό με τα παραπάνω κριτήρια ανά άξονα, έγινε η διατύπωση των 30 ερωτήσεων Q, (Questions), του εργαλείου οι οποίες εξυπηρετήσαν τις ανάγκες κάθε κριτηρίου όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.3.

Πίνακα 4.3. Ανάλυση Αξόνων και Κριτηρίων της Έρευνας

Μέρος	Άξονες	A/A Κριτηρίων	Κριτήρια	Ερωτήσεις (Q) Ερωτηματολογίου
I	Αρχικές Προσδοκίες Μαθητευόμενων	I-A	Γνώσεις & Δεξιότητες	2
		I-B	Επαγγελματική Εξέλιξη	3+4+5+6
		I-Γ	Περιβάλλον Συνεργασία	7
II	Ικανοποίηση Μαθητευόμενων	II-A	Γνώσεις & Δεξιότητες	8+9+15+17+21+22
		II-B	Επαγγελματική Εξέλιξη	14+18+19
		II-Γ	Περιβάλλον Συνεργασία	10+11+12+13+25
III	Γενικές Στάσεις Μαθητευόμενου	III-Δ1	Θεσμικές	16+23+1+24
		III-Δ2	Μελλοντική Προοπτική	20
	Ατομικά Δεδομένα Μαθητευόμενου	a	Εκπαίδευση	26 + 27
		b	Επαγγελματική Προϋπηρεσία	28 + 29
		c	Στάσεις απέναντι στην Επιμόρφωση - Ανάγκες	30(a,b,c,d,e,f)

Κατά τη διατύπωση των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου λήφθηκαν υπόψη οι ιδιότητες που πρέπει να έχει ένα αποτελεσματικό ερωτηματολόγιο ως προς το περιεχόμενο των ερωτήσεων, τη διατύπωσή τους, τη θέση τους μέσα στο ερωτηματολόγιο και την μορφή των απαντήσεων στις ερωτήσεις με σκοπό να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα του εργαλείου.

Το ερωτηματολόγιο στην παρούσα έρευνα σχεδιάστηκε ως επί το πλείστον να περιλαμβάνει κλειστού τύπου ερωτήσεις.

Η επιλογή ως επί το πλείστον κλειστού τύπου ερωτήσεων έγινε διότι:

- οι προκωδικοποιημένες απαντήσεις δεν κουράζουν τους ερωτώμενους, τους δίνουν τη δυνατότητα να επιλέξουν εναλλακτικές απαντήσεις με ευκολία χωρίς να χάσουν ιδιαίτερο χρόνο που θα λειτουργούσε αποτρεπτικά στην έρευνα.
- Το μέγεθος του ερωτηματολογίου είναι αρκετά μεγάλο
- αυτός ο τύπος των ερωτήσεων προσφέρεται για πιο απλή στατιστική ανάλυση και διευκολύνουν τις συσχετίσεις των μεταβλητών. (Καγιαμπάκης, 2011).

Στο Ερωτηματολόγιο περιέχονται στο μεγαλύτερο μέρος του ερωτήσεις κλειστού τύπου διχοτομημένες τύπου Likert σε 5βάθμια κλίμακα διαβαθμισμένης μορφής στις παρακάτω δυνατές επιλογές: «Καθόλου»=1, «Λίγο»=2, «Μέτρια»=3, «Πολύ»=4, «Πάρα Πολύ»=5. (Οι αριθμοί χρησιμοποιήθηκαν για την κωδικοποίηση των μεταβλητών στο SPSS). Ενώ υπάρχουν και κάποιες ερωτήσεις με δίτιμες μεταβλητές όπου χρησιμοποιήθηκε η κωδικοποίηση «ΝΑΙ»=1 και «ΟΧΙ»=0.

Τέλος, το ερωτηματολόγιο συνοδεύτηκε από ενημερωτική επιστολή που παρατέθηκε στην αρχή αυτού, με σκοπό να γνωστοποιήσει το σκοπό της έρευνας και να δώσει στους ερωτηθέντες να καταλάβουν τη σημασία της συμμετοχής τους στην έρευνα, διαβεβαιώνοντάς τους για την ανωνυμία και την εμπιστευτικότητα της έρευνας, αλλά και για να το ιεδοθύν οδηγίες ως προς το πώς θα έπρεπε να το συμπληρώσουν, (Cohen & Manion, 1997).

4.5 Αξιοπιστία και Εγκυρότητα του ερευνητικού εργαλείου

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των ερωτήσεων πρέπει να τηρούνται, με βάση τους Cohen, Manion, & Morrison (2008), οι παρακάτω γενικές αρχές – κανόνες που διέπουν τη σύνταξη ερευνητικών ερωτηματολογίων:

- Η σαφήνεια των ερωτήσεων ώστε να κατανοείται και να είναι εφαρμόσιμη από όλους ομοιόμορφα (αποφυγή αρνήσεων και διπλών αρνήσεων, καθοδηγητικών ερωτήσεων, αμφίσημων λέξεων, σύνθετων ερωτήσεων, ερωτήσεων υψηλού επιπέδου)
- Το λεξιλόγιο και η συντακτική δομή των ερωτήσεων να είναι ανάλογη με το αντιληπτικό - μορφωτικό επίπεδο του δείγματος.
- Να έχει περιορισμένο εύρος ώστε να συμπληρωθεί εύκολα.
- Να μην επηρεάζεται η απάντηση μίας ερώτησης, από τις απαντήσεις που έχουν προηγηθεί

Σύμφωνα με τους Cohen & Manion (1997) η προσέγγιση ενός καλά σχεδιασμένου – «αδανικού» ερωτηματολόγιο έχει τις ίδιες ιδιότητες με ένα καλό νόμο: «είναι σαφές, απαλλαγμένο από αοριστίες. Ο σχεδιασμός του θα πρέπει να ελαχιστοποιεί τα πιθανά σφάλματα εκ μέρους των απαντούντων και αυτών που θα κάνουν την κωδικοποίηση. Εφόσον η συμμετοχή των ανθρώπων στις επισκοπήσεις είναι εθελοντική, ένα ερωτηματολόγιο πρέπει να κεντρίζει το ενδιαφέρον τους, να ενθαρρύνει τη συνεργασία τους και να εκμαιοεί απαντήσεις όσο το δυνατόν πλησιέστερες στην αλήθεια».

Η Εγκυρότητα (validity) ενός ψυχομετρικού μέσου δείχνει την ικανότητά του να μετράει αυτό, το οποίο προορίζεται να μετρήσει. (Φίλιας, 2004). Στην κατασκευή του ερωτηματολογίου καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια ώστε να μην υπάρχουν διαφορές που να οφείλονται σε έλλειψη σαφήνειας. Σ' αυτό συνέβαλε ιδιαίτερα και η

πιλοτική έρευνα, καθώς και η συνοδευτική επιστολή που επίσης βοηθούσε στην αποφυγή παρερμηνειών. Στην ίδια κατεύθυνση θεωρείται ότι βοηθούσε και η διαρκής παρουσία του ερευνητή κατά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Η Αξιοπιστία (reliability) συνδέεται με τη σταθερότητα της μέτρησης. Όταν μια μέτρηση επαναλαμβάνεται κάτω από τις ίδιες συνθήκες, πρέπει να αποδώσει τα ίδια αποτελέσματα (Φίλιας, 2004). Η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου της έρευνας μπορεί να ελεγχθεί μέσα από το στατιστικό πρόγραμμα SPSS με το δείκτη Cronbach's-alpha. (Δαφέρμος, 2005, σελ.42). Συγκεκριμένα στον Πίνακα 4.5 φαίνεται ο Έλεγχος Αξιοπιστίας του Ερωτηματολογίου, όπως αποδόθηκε από το στατιστικό πρόγραμμα SPSS, όπου προκύπτει ότι πρόκειται για πολύ καλές τιμές μιας και αναφερόμαστε για αξιοπιστία **>0,800**.

Πίνακας 4.5 - Έλεγχος Αξιοπιστίας του Ερωτηματολογίου - Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0,871	25

Γι' αυτό, καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε το ερωτηματολόγιο της έρευνάς να είναι δημιουργημένο και δομημένο με τέτοιο τρόπο που να εξασφαλίζει την ικανοποιητική κάλυψη του θέματος στο οποίο αναφέρεται, καθώς η επιλογή και η διατύπωση των ερωτήσεων, η έκταση του ερωτηματολογίου και η παρουσίασή του παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία επεξεργασίας, ανάλυσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων. (Καγιαμπάκης, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

5.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά στο χρόνο υλοποίησης της έρευνας καθώς και στον τρόπο συλλογής των δεδομένων και τέλος στη στατιστική επεξεργασία τους.

5.2 Περιγραφή Συνθηκών - Δειγματοληψία

Η διεξαγωγή της κυρίως έρευνας πεδίου κράτησε περίπου δύο εβδομάδες. Συγκεκριμένα, δόθηκε το ερωτηματολόγιο, σε όλους τους μαθητευόμενους του Ν. Ηρακλείου, (12 του Ηρακλείου και 4 του Αρκαλοχωρίου, σύνολο 16 μαθητευόμενοι Ηλεκτρολόγοι), που υλοποίησαν το μεταλυκειακό έτος - τάξη μαθητείας των ΕΠΑΛ κατά το έτος 2017, της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, μετά από συναντήσεις, κάποιες σε ομαδικό επίπεδο και κάποιες άλλες φορές σε ατομικό επίπεδο. Στόχος η συμπλήρωση και οι τυχόν διευκρινήσεις που χρειάζονταν δίνονταν προφορικά από τον ερευνητή για την καλύτερη αξιοποίηση του εργαλείου, ώστε να μην υπάρξουν ασάφειες ή κενές απαντήσεις.

5.3 Επεξεργασία Δεδομένων

Τα δεδομένα μιας επιστημονικής έρευνας αποτελούν συγκεκριμένες πληροφορίες, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για περαιτέρω αποφάσεις και συμπεράσματα. Γεγονός είναι ότι όλες οι ερευνητικές προσπάθειες οι οποίες παράγουν δεδομένα επιδέχονται στατιστική επεξεργασία. Η επεξεργασία αυτή διακρίνεται σε δυο επίπεδα στην περιγραφική και στην επαγωγική στατιστική. Οι μέθοδοι της περιγραφικής στατιστικής αποτελούν το επιστημονικό εργαλείο για τη συγκέντρωση, ταξινόμηση, περιγραφή και παρουσίαση των πρωτογενών δεδομένων του δείγματος, ενώ τα εργαλεία της επαγωγικής στατιστικής επιτρέπουν την εκτίμηση χαρακτηριστικών του συνόλου των δεδομένων (πληθυσμός) από την μελέτη ενός υποσυνόλου τους (δείγμα). Το πιο γνωστό πρόγραμμα για τη στατιστική ανάλυση στις κοινωνικές επιστήμες είναι το Στατιστικό Πακέτο για τις Κοινωνικές Επιστήμες ή SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) (Δαφέρμος, 2005, σελ.8), το οποίο χρησιμοποιήθηκε και για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας (SPSS Version 21.0). Η κωδικοποίηση των μεταβλητών, στην περίπτωση της παρούσας εργασίας, έγινε όπως προβλέπει το υπόψη στατιστικό λογισμικό, με αριθμούς, τοποθετώντας όλες τις δυνατές τιμές κάθε μεταβλητής στο πεδίο του SPSS Variable View. Αρχικά δηλαδή, ορίστηκαν οι κωδικοί – νούμερα για κάθε επίπεδο της ποσοτικής μεταβλητής. Όπου υπάρχουν δίτιμες μεταβλητές χρησιμοποιήθηκε η κωδικοποίηση 0-1 (0=OXI, 1=NAI), ενώ εκεί που υπήρχαν πολλές κατηγορικές μεταβλητές με τα ίδια επίπεδα χρησιμοποιήθηκε κοινός τρόπος κωδικοποίησης. Σε διατάξιμες μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν κωδικοί που ξεκινούν από το 1 για το μικρότερο επίπεδο και αυξάνουν κατά μια μονάδα κάθε ανώτερο επίπεδο, μέχρι το 5.

5.4 Περιγραφή Δείγματος - Συμμετέχοντες

Στην παράγραφο αυτή μέσω του ερωτηματολογίου (Ατομικά Δεδομένα Μαθητευόμενου) γίνεται μια διερεύνηση ώστε να περιγραφεί το δείγμα αναφορικά με τα παρακάτω κριτήρια:

- a. την εκπαίδευσή του μαθητευόμενου
- b. την Επαγγελματική του Προϋπηρεσία και
- c. την Στάση του απέναντι στην Επιμόρφωση

Αρχικά δηλαδή, γίνεται η περιγραφή του δείγματος ώστε να παρουσιαστούν τα χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας, που θεωρούνται ανεξάρτητες μεταβλητές, όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακα 5.4.α Ανάλυση Κριτηρίων της Έρευνας Ατομικά Δεδομένα Μαθητευόμενων

	A/A Κριτηρίων	Κριτήρια	Ερωτήσεις (Q) Ερωτηματολογίου
Ατομικά Δεδομένα Μαθητευόμενων	a	Εκπαίδευση	26 + 27
	b	Επαγγελματική Προϋπηρεσία	25 + 28 + 29
	c	Στάσεις απέναντι στην Επιμόρφωση - Ανάγκες	30(a,b,c,d,e,f)

➤ **Κριτήριο α (Εκπαίδευση)**

Στο πεδίο αυτό αναφέρονται οι Ερωτήσεις Q26 και Q27.

Παρακάτω παρατίθενται σε πίνακες οι απαντήσεις που έδωσαν οι μαθητευόμενοι ανά ερώτηση αντίστοιχα:

- Στην **Ερώτηση 26:** Έτος Αποφοίτησης από το ΕΠΑΛ,

Πίνακα 5.4.β. Απαντήσεις Ερώτησης 26

Ερώτηση Q26	Απαντήσεις		
	N	%	ΣN%
a. 2016	7	43,8	43,8
b. 2015	3	18,8	62,5
c. 2014	3	18,8	81,3
d. 2013	1	6,3	87,5
e. 2012	1	6,3	93,8
f. 2011	1	6,3	100,0

Δεδομένου ότι οι μαθητευόμενοι δεν έπρεπε να υπερβαίνουν το όριο ηλικίας των 25 ετών, φαίνεται ότι οι περισσότεροι μαθητευόμενοι είναι πρόσφατοι μαθητές του ΕΠΑΛ. Το ποσοστό 43,8% έχουν μόλις αποφοιτήσει το 2016 ενώ οι αποφοιτήσαντες των τριών τελευταίων χρόνων το ποσοστό φτάνει στο 81,3%.

- Στην **Ερώτηση Q27:** Ξένες Γλώσσες (κείμενα που μπορείτε να διαβάσετε με ευκολία):

Πίνακα 5.4.γ Απαντήσεις Ερώτησης 27

Ερώτηση Q27	Απαντήσεις		
	N	%	ΣN%
a. Καμία Ξένη Γλώσσα	3	18,8	18,8
b. Αγγλικά	13	81,3	100,0
c. Γερμανικά	0	0	100,0
d. Γαλλικά	0	0	100,0
e. Άλλη Γλώσσα	0	0	100,0

Αναφορικά με τις ξένες γλώσσες φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητευόμενων (81,3%) γνωρίζει τουλάχιστον την Αγγλική Γλώσσα, και καμία άλλη, ενώ το 18,8% δεν γνωρίζει καμία ξένη γλώσσα.

➤ **Κριτήριο b (Επαγγελματική Προϋπηρεσία)**

Στο πεδίο αυτό αναφέρονται οι Ερωτήσεις Q25, Q28 και Q29.

Παρακάτω παρατίθενται σε πίνακες οι απαντήσεις που έδωσαν οι μαθητευόμενοι ανά ερώτηση αντίστοιχα:

- Στην **Ερώτηση Q25:** Ο Εργοδότης στα πλαίσια της μαθητείας που εργαστήκατε ήταν:

Πίνακα 5.4.δ Απαντήσεις Ερώτησης Q25

Ερώτηση Q25	Απαντήσεις		
	N	%	ΣN%
a. Δημόσιος Φορέας (Δήμος, ΔΕΗ κ.ά.),	4	25,0	25,0
b. Ιδιωτική Επιχείρηση (Ελεύθερος Επαγγελματίας όπου απασχολεί μέχρι 5 άτομα προσωπικό),	4	25,0	50,0
c. Ιδιωτική Επιχείρηση (Επαγγελματίας όπου απασχολεί περισσότερα από 5 άτομα προσωπικό),	6	37,5	87,5
d. Ιδιωτική Επιχείρηση (Εργοστάσιο στη ΒΙΠΕ Ηρακλείου).	2	12,5	100,0

Φαίνεται ότι μόλις το 25% των μαθητευόμενων εργάστηκε σε Δημόσιο Φορέα, ενώ το υπόλοιπο 75% σε Ιδιωτικές Επιχειρήσεις Μικρές, Μεσαίες και Βιομηχανίες.

- Στην **Ερώτηση Q28:** Έχετε υλοποιήσει παλαιότερα πριν ξεκινήσετε το πρόγραμμα της μαθητείας Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις - Εφαρμογές;

Δόθηκαν : 7 απαντήσεις στο ΝΑΙ (43,8%) και

9 απαντήσεις στο ΟΧΙ (56,3%).

- Στην **Ερώτηση Q29:** Αν ΝΑΙ, σημειώστε το χρονικό διάστημα που έχετε εργαστεί/απασχοληθεί σε Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις παλαιότερα πριν ξεκινήσετε το πρόγραμμα της μαθητείας, σε μήνες (Γράψτε Νούμερο):

Πίνακα 5.4.ε Απαντήσεις Ερώτησης Q29

Ερώτηση Q29	Απαντήσεις		
	N	%	ΣN%
Μηδενική Προϋπηρεσία	9	56,3	56,3
1 Μήνα	2	12,5	68,8
6 Μήνες	1	6,3	75,0
8 Μήνες	2	12,5	87,5
10 Μήνες	1	6,3	93,8
20 Μήνες	1	6,3	100,0

Φαίνεται ότι το 56,3% των μαθητευόμενων δεν έχουν εργαστεί/απασχοληθεί σε Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις παλαιότερα πριν ξεκινήσουν το πρόγραμμα της μαθητείας, ενώ οι υπόλοιποι από 1 έως το πολύ 20 μήνες. Από αυτό φαίνεται ότι το δείγμα σε γενικές γραμμές δεν έχει σχετική εμπειρία στην εργασία και σε επαγγελματικές δεξιότητες.

➤ **Κριτήριο c (Στάσεις απέναντι στην Επιμόρφωση - Ανάγκες)**

Στο πεδίο αυτό αναφέρεται η Ερώτηση Q30 με τις υποκατηγορίες.

Παρακάτω παρατίθενται σε πίνακες οι απαντήσεις που έδωσαν οι μαθητευόμενοι ανά ερώτηση αντίστοιχα:

- Στην **Ερώτηση Q30:** Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:

Πίνακα 5.4.στ Απαντήσεις Ερώτησης Q30

Επιμορφωτικά Προγράμματα Σεμινάρια	Απαντήσεις Ερώτησης 30			
	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
	N	%	N	%
a. Συστήματα Αυτομάτου Ελέγχου (Συμβατικά ή PLC)	2	12,5	14	87,5
b. Ενεργειακά Συστήματα	1	6,3	15	93,8
c. Σύγχρονες Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις	3	18,8	13	81,3
d. Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)	1	6,3	15	93,8
e. Φωτοβολταϊκά Συστήματα	1	6,3	15	93,8

Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητευόμενων δεν έχουν παρακολουθήσει Επιμορφωτικά Προγράμματα - Σεμινάρια σχετικά με την ειδικότητά τους. Αυτό δηλώνει την στασιμότητα των μαθητευόμενων από την μία πλευρά καθώς και την αναγκαιότητα δημιουργίας τέτοιων προγραμμάτων για απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων.

5.5 Αποτελέσματα

Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην ενότητα αυτή γίνεται ακολουθώντας τη δομή ανά άξονα και ανά κριτήριο αναφορικά πάντα με το ερωτηματολόγιο, που περιγράφεται στον Πίνακα 4.3.

Αναλυτικότερα, στην ενότητα 5.5.1 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής. Στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων, από του πίνακες κατανομής συχνοτήτων που προέκυψαν από τη στατιστική ανάλυση που απέδωσε το πρόγραμμα SPSS, χρησιμοποιούνται αρχικά οι κατανομές συχνοτήτων, ώστε να δοθεί μια συνοπτική παρουσίαση των πληροφοριών της έρευνας και οι σχετικές συχνότητες υπό μορφή εκατοστιαίων ποσοστών του δείγματος. Επίσης, στον ίδιο πίνακα θα παρουσιάζονται και οι Μέσοι Όροι (ΜΟ), καθώς και οι Τυπικές Αποκλίσεις (ΤΑ), για τις απαντήσεις που δόθηκαν σε κάθε ερώτηση Q, (Question).

Στη συνέχεια, στην ενότητα 5.5.2, γίνεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της επαγωγικής στατιστικής ανάλυσης, ώστε να βρεθούν συσχετίσεις προσδοκιών και ικανοποίησης των μαθητευόμενων αναφορικά με την υλοποίηση του προγράμματος της Μαθητείας.

Σε κάθε περίπτωση έχουν γίνει οι ανάλογες/αντίστοιχες παρατηρήσεις από τον ερευνητή ώστε να τονιστούν σημεία που απέδωσε η έρευνα.

5.5.1 Αποτελέσματα Περιγραφικής Στατιστικής

Παρακάτω παρατίθενται οι κατανομές των απαντήσεων του δείγματος σε κάθε ερώτηση, ανά άξονα και ανά κριτήριο, όπου καταγράφονται και παρουσιάζονται στους αντίστοιχους Πίνακες.

- ΑΞΟΝΑΣ Ι (Αρχικές Προσδοκίες Μαθητευόμενων)

➤ Κριτήριο Ι-Α (Γνώσεις & Δεξιότητες)

Αφορά την Απάντηση στην Ερώτηση: Q2, όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακα 5.5.1.α Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου Ι-Α

Ερώτηση	Απαντήσεις										ΜΟ	ΤΑ
	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα Πολύ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Q2	0	0	1	6,3	1	6,3	10	62,5	4	25,0	4,06	0,772

όπου: **Ερώτηση Q2:** Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύατε ότι θα αποκτούσατε περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ.;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (62,5%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=4,06, ΤΑ=0,772) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είχαν πολλές προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την απόκτηση περισσότερων (νέων) Γνώσεων και Δεξιοτήτων από αυτές που είχαν ως απόφοιτοι από το ΕΠΑ.Λ. Επίσης, κανένας μαθητευόμενος δεν απάντησε ότι δεν θα αποκτούσε καθόλου.

Από αυτό θα μπορούσε να αναφερθεί ότι διακρίνεται ένας ενθουσιασμός των μαθητευόμενων με την έναρξη του θεσμού.

➤ **Κριτήριο I-B (Επαγγελματική Εξέλιξη)**

Αφορά τις Απαντήσεις των Ερωτήσεων: Q3, Q4, Q5, Q6, όπως παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακα 5.5.1.β Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου I-B

Ερώτηση	Απαντήσεις										ΜΟ	ΤΑ
	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα Πολύ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Q3	0	0	2	12,5	1	6,3	9	56,3	4	25,0	3,94	0,929
Q4	0	0	0	0	3	18,8	7	43,8	6	37,5	4,19	0,750
Q5	0	0	0	0	1	6,3	11	68,8	4	25,0	4,19	0,544
Q6	2	12,5	5	31,3	7	43,8	1	6,3	1	6,3	2,63	1,025

όπου: **Ερώτηση Q3** : Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύατε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην Επαγγελματική σας Εξέλιξη;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (56,3%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,94, ΤΑ=0,929) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είχαν πολλές προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη βοήθεια που θα τους προσέφερε στην Επαγγελματική του εξέλιξη. Επίσης, κανένας μαθητευόμενος δεν απάντησε ότι δεν θα τον βοηθούσε καθόλου.

Ερώτηση Q4: Τη Μαθητεία την ξεκινήσατε γιατί πιστεύατε ότι θα αποκτούσατε Εργασιακή Εμπειρία ενώ παράλληλα θα εμπλουτίζατε το Βιογραφικό σας Σημείωμα;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (43,8,3%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=4,19, ΤΑ=0,750) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είχαν πολλές προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την απόκτηση Εργασιακής Εμπειρίας ενώ παράλληλα θα εμπλούτιζαν το Βιογραφικό τους Σημείωμα. Επίσης, κανένας μαθητευόμενος δεν απάντησε ότι δεν θα τον βοηθούσε καθόλου ή λίγο.

Ερώτηση Q5: Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύατε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην εύρεση εργασίας (Ευκολότερη Πρόσβαση στην Αγορά Εργασίας);

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (68,8,3%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (MO=4,19, TA=0,544) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είχαν πολλές προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη βοήθεια που θα τους προσέφερε στην εύρεση εργασίας (Ευκολότερη Πρόσβαση στην Αγορά Εργασίας). Επίσης, κανένας μαθητευόμενος δεν απάντησε ότι δεν θα τον βοηθούσε καθόλου ή λίγο.

Ερώτηση Q6: Ο λόγος που σας παρακίνησε να συμμετάσχετε στο πρόγραμμα της μαθητείας ήταν τα οικονομικά κίνητρα;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (43,8,3%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Μέτρια>>, καθώς και η τάση γενικά (MO=2,63, TA=1,025) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είχαν Μέτριες προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τα οικονομικά κίνητρα. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι είχαν ενημερωθεί όλοι οι συμμετέχοντες στην αρχή του προγράμματος, για τις οικονομικές απολαβές (75% του ανειδίκευτους εργάτη), επομένως ήταν αναμενόμενη η προσδοκία αναφορικά με τα οικονομικά κίνητρα.

➤ **Κριτήριο Ι-Γ (Περιβάλλον - Συνεργασία)**

Αφορά την Απάντηση στην Ερώτηση: Q7, όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακα 5.5.1.γ Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου Ι-Γ

Ερώτηση	Απαντήσεις										ΜΟ	ΤΑ
	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα Πολύ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Q7	2	12,5	1	6,3	3	18,8	7	43,8	3	18,8	3,5	1,265

όπου: **Ερώτηση Q7** : Τη Μαθητεία την ξεκινήσατε γιατί πιστεύατε ότι θα βρείτε ένα πρόσφορο/βοηθητικό έδαφος, (Συνεργατικό, Επικοινωνιακό Περιβάλλον Εργασίας), για να ενταχθείτε ομαλά στην αγορά εργασίας υπό τη σκέπη της Σχολικής Μονάδας και τη βοήθεια τόσο του επόπτη Εκπαιδευτικού του ΕΠΑ.Λ., όσο και του Εκπαιδευτή της Επιχείρησης;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (43,8%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,94, ΤΑ=0,929) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είχαν πολλές προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη βοήθεια που θα τους προσέφερε στο να βρουν ένα πρόσφορο/βοηθητικό έδαφος, (Συνεργατικό, Επικοινωνιακό Περιβάλλον Εργασίας), για να ενταχθούν ομαλά στην αγορά εργασίας υπό τη σκέπη της Σχολικής Μονάδας και τη βοήθεια τόσο του επόπτη Εκπαιδευτικού του ΕΠΑ.Λ., όσο και του Εκπαιδευτή της Επιχείρησης. Το ποσοστό κάτω του μετρίου δεν χρειαζόταν αυτή την εκδοχή, πιθανότατα γιατί είχαν σχετική εργασιακή εμπειρία παλαιότερα σε εργοδότες.

- ΑΞΟΝΑΣ ΙΙ (Ικανοποίηση Μαθητευόμενων)

➤ **Κριτήριο ΙΙ-Α (Γνώσεις & Δεξιότητες)**

Αφορά τις Απαντήσεις των Ερωτήσεων: Q8, Q9, Q15, Q17, Q21, Q22, όπως παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακα 5.5.1.δ Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου ΙΙ-Α

Ερώτηση	Απαντήσεις										ΜΟ	ΤΑ
	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα Πολύ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Q8	1	6,3	1	6,3	4	25	8	50,0	2	12,5	3,56	1,031
Q9	0	0	4	25	3	18,8	7	43,8	2	12,5	3,44	1,031
Q15	1	6,3	2	12,5	4	25	8	50,0	1	6,3	3,38	1,025
Q17	1	6,3	0	0	3	18,8	10	62,5	2	12,5	3,75	0,931
Q21	3	18,8	3	18,8	6	37,5	3	18,8	1	6,3	2,75	1,183
Q22	1	6,3	1	6,3	5	31,3	7	43,8	2	12,5	3,50	1,033

όπου: **Ερώτηση Q8** : Γενικά, πιστεύετε ότι αποκτούσατε/βελτιώνατε Γνώσεις και Δεξιότητες κατά την διάρκεια της Μαθητείας τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (50,0%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,56, ΤΑ=1,031) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την απόκτηση/βελτίωση Γνώσεων και Δεξιοτήτων κατά την διάρκεια της Μαθητείας τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση.

Ερώτηση Q9 : Πιστεύετε ότι οι Γνώσεις και οι Δεξιότητες σας (αξιοποίηση αυτών), ως απόφοιτος των ΕΠΑΛ, ήταν ικανοποιητικές ώστε να καλύψουν τις απαιτήσεις της επιχείρησης στην οποία εργαστήκατε ως μαθητευόμενος;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (43,8%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,44, ΤΑ=1,031) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την αξιοποίηση των Γνώσεων και Δεξιοτήτων ως απόφοιτος των ΕΠΑΛ, ενώ πίστευαν πολύ ότι θα ήταν ικανοποιητικές αυτές, ώστε να καλύψουν τις απαιτήσεις της επιχείρησης στην οποία εργάστηκαν.

Ερώτηση Q15 : Σε πιο βαθμό πιστεύετε ότι εκπληρώθηκαν οι αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τη μάθηση και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (50,0%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,38, ΤΑ=1,025) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη μάθηση και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων.

Ερώτηση Q17 : Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας αποκτήσατε Γνώσεις & Δεξιότητες περισσότερες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑΛ;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (62,5%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,75, ΤΑ=0,931) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την απόκτηση Γνώσεων & Δεξιοτήτων περισσότερων από αυτές που είχαν ως απόφοιτοι των ΕΠΑΛ.

Ερώτηση Q21: Πιστεύετε ότι το ΕΠΑ.Λ. με τα Εργαστηριακά Μαθήματα των 203 ωρών, (1 μέρα την εβδομάδα επί 7 ώρες), κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (37,5%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Μέτρια>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=2,75, ΤΑ=1,183) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι Μέτρια ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχαν πριν ξεκινήσουν τη Μαθητεία, με τα Εργαστηριακά Μαθήματα των 203 ωρών, (1 μέρα την εβδομάδα επί 7 ώρες), στο ΕΠΑΛ.

Ερώτηση Q22: Πιστεύετε ότι η επιχείρηση που εργαστήκατε ως μαθητευόμενος, (28ώρες/εβδομάδα ανοιγμένες σε 4 μέρες την εβδομάδα επί 7 ώρες), κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (43,8%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (MO=3,50, TA=1,033) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχαν πριν ξεκινήσουν τη Μαθητεία, με την εργασία τους στην επιχείρηση, (28ώρες/εβδομάδα ανοιγμένες σε 4 μέρες την εβδομάδα επί 7 ώρες).

➤ **Κριτήριο II-B (Επαγγελματική Εξέλιξη)**

Αφορά τις Απαντήσεις των Ερωτήσεων: Q14,Q18,Q19, όπως παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακα 5.5.1.ε Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου II-B

Ερώτηση	Απαντήσεις										ΜΟ	ΤΑ
	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα Πολύ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Q14	4	25	3	18,8	5	31,3	3	18,8	1	6,3	2,63	1,258
Q18	4	25	2	12,5	5	31,3	5	31,3	0	0	2,69	1,195

όπου: **Ερώτηση Q14:** Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα συνολικά οικονομικά κίνητρα του προγράμματος που σας προσέφεραν, ώστε να αποδώσετε καλύτερα στο χώρο εργασίας;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (31,3%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Μέτρια>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=2,63, ΤΑ=1,258) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι κάτω του μετρίου ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την Επαγγελματική τους Εξέλιξη και συγκεκριμένα με τα συνολικά οικονομικά κίνητρα του προγράμματος που τους προσέφεραν, ώστε να αποδώσουν καλύτερα στο χώρο εργασίας.

Ερώτηση Q18: Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας σας βοήθησε στην εύρεση εργασίας.

- Φαίνεται μια διασπορά καθώς ένα ποσοστό (31,3%) των μαθητευόμενων επιλέγει το <<Πολύ>>, ένα άλλο ποσοστό (31,3%) επιλέγει το <<Μέτρια>>, ενώ υπάρχει και ένα άλλο ποσοστό (25%) που επιλέγει το <<Καθόλου>> καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=2,69, ΤΑ=1,195) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι κάτω του μετρίου ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την Επαγγελματική τους Εξέλιξη και συγκεκριμένα με τη βοήθεια στη εύρεση εργασίας.

Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στο ότι οι μαθητευόμενοι το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν πρόσφατοι απόφοιτοι του ΕΠΑ.Λ., είναι επόμενο η αντιληπτική ικανότητα των μαθητευόμενων αναφορικά με τις απαιτήσεις και τις συνθήκες εργασίας, να βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο προσαρμογής με την αγορά εργασίας και πόσο μάλλον με την Επαγγελματική εξέλιξη μέσα σε αυτήν.

Επίσης, στο ερωτηματολόγιο έγινε προσπάθεια για να αποδοθεί η Επαγγελματική εξέλιξη των μαθητευόμενων μέσα στην ίδια της επιχείρηση που εργάστηκαν, αναφορικά με την παραμονή τους στη θέση εργασίας, μετά το πέρας του προγράμματος, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακα 5.5.1.στ Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου II-B

Ερώτηση	Απαντήσεις			
	ΝΑΙ		ΟΧΙ	
	N	%	N	%
Q19	3	18,8	13	81,3

όπου: **Ερώτηση Q19:** Ο Εργοδότης στον οποίο πραγματοποιήσατε την 9μηνη άσκηση, σας πρότεινε να παραμείνετε αμειβόμενος στην θέση εργασίας, μετά το πέρας της Μαθητεία.

Φαίνεται ότι μόνο 3 μαθητευόμενους (18,8%) από τους συνολικά 16 μαθητευόμενους του Ν. Ηρακλείου, τους προτάθηκε από τον εργοδότη η παραμονή τους στην θέση εργασίας αμειβόμενοι, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό (81,3%) δεν παράμεινε.

Κάτι που υποδηλώνει ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό εργοδοτών επένδυσαν επικοδομητικά σε μαθητευόμενους, (18,8%), και κατάλαβαν την αξία τους. Οι μαθητευόμενοι επομένως, έγιναν απαραίτητοι στην επιχείρηση, και λαμβάνοντας υπόψη τους οι εργοδότες την επιπλέον - εξ ολοκλήρου οικονομική μισθολογική επιβάρυνση, τους πρότειναν την παραμονή τους στη θέση εργασίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εργοδότες αυτοί αφορούσαν ιδιωτικές μικρές επιχειρήσεις.

➤ **Κριτήριο ΙΙ-Γ (Περιβάλλον - Συνεργασία)**

Αφορά τις Απαντήσεις των Ερωτήσεων: Q10,Q11,Q12,Q13, όπως παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακα 5.5.1.ζ Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου ΙΙ-Γ

Ερώτηση	Απαντήσεις										ΜΟ	ΤΑ
	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα Πολύ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Q10	1	6,3	1	6,3	2	12,5	6	37,5	6	37,5	3,94	1,181
Q11	2	12,5	1	6,3	1	6,3	7	43,8	5	31,3	3,75	1,342
Q12	0	0	1	6,3	1	6,3	8	50,0	6	37,5	4,19	0,834
Q13	1	6,3	0	0	5	31,3	5	31,3	5	31,3	3,81	1,109

όπου: **Ερώτηση Q10:** Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ.

- Φαίνεται μια διασπορά καθώς ένα ποσοστό (37,5%) των μαθητευόμενων επιλέγει το <<Πολύ>>, ενώ ένα άλλο ποσοστό (37,5%) επιλέγει το <<Πάρα Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,94, ΤΑ=1,181) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την υποστήριξη (Συνεργασία & Επικοινωνία) από τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ.

Ερώτηση Q11: Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή της Επιχείρησης;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (43,8%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (MO=3,75, TA=1,342) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την υποστήριξη (Συνεργασία & Επικοινωνία) από τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή της Επιχείρησης.

Ερώτηση Q12: Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η Συνεργασία και η Επικοινωνία με το εμπλεκόμενο Προσωπικό/Εργαζόμενους της Επιχείρησης;

- Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (50,0%) των μαθητευόμενων επιλέγουν το <<Πολύ>>, καθώς και η τάση γενικά (MO=4,19, TA=0,834) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη Συνεργασία και την Επικοινωνία με το εμπλεκόμενο Προσωπικό/Εργαζόμενους της Επιχείρησης.

Ερώτηση Q13: Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα Εργαλεία/Εξοπλισμός/Υλικοτεχνική υποδομή της Επιχείρησης;

- Φαίνεται μια διασπορά καθώς ένα ποσοστό (31,3%) των μαθητευόμενων επιλέγει το <<Πάρα Πολύ>>, ένα άλλο ποσοστό (31,3%) επιλέγει το <<Πολύ>>, ενώ υπάρχει και ένα άλλο ποσοστό (31,3%) που επιλέγει το <<Μέτρια>>, καθώς και η τάση γενικά (MO=3,81, TA=1,109) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη Συνεργασία και την Επικοινωνία με τα Εργαλεία/Εξοπλισμός/Υλικοτεχνική υποδομή της Επιχείρησης.

- ΑΞΟΝΑΣ ΙΙΙ (Γενικές Στάσεις Μαθητευόμενων)

➤ **Κριτήριο ΙΙΙ-Α (Θεσμικές)**

Αφορά τις Απαντήσεις των Ερωτήσεων: Q16, Q23, Q1, Q24, όπως παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακα 5.5.1.η Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου ΙΙΙ-Α

Ερώτηση	Απαντήσεις										ΜΟ	ΤΑ
	Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα Πολύ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Q16	0	0	3	18,8	6	37,5	7	43,8	0	0	3,25	0,775
Q23	1	6,3	1	6,3	5	31,3	7	43,8	2	12,5	3,50	1,033

όπου: **Ερώτηση Q16:** Γενικά, σε ποιά βαθμό πιστεύετε ότι κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες που είχατε, πριν ξεκινήσετε το Πρόγραμμα της Μαθητείας;

- Φαίνεται μια διασπορά καθώς ένα ποσοστό (43,8%) των μαθητευόμενων επιλέγει το <<Πολύ>>, ενώ ένα άλλο ποσοστό (37,5%) επιλέγει το <<Μέτρια>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,25, ΤΑ=0,775) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι Μέτρια ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την εκπλήρωση των αρχικών προσδοκιών που είχαν, πριν ξεκινήσετε το Πρόγραμμα της Μαθητείας.

Ερώτηση Q23: Γενικά, πιστεύετε ότι οι αρχικές προσδοκίες σε σχέση με το όλο πρόγραμμα της μαθητείας, τόσο με τα εργαστηριακά μαθήματα του ΕΠΑΛ όσο και με την άσκηση στην Επιχείρηση, εκπληρώθηκαν;

(Επαγγελματική Εξέλιξη, Βελτίωση Γνώσεων και Δεξιοτήτων).

- Φαίνεται μια διασπορά καθώς ένα ποσοστό (43,8%) των μαθητευόμενων επιλέγει το <<Πολύ>>, ενώ ένα άλλο ποσοστό (31,3%) επιλέγει το <<Μέτρια>>, καθώς και η τάση γενικά (ΜΟ=3,50, ΤΑ=1,033) είναι ότι οι μαθητευόμενοι είναι μεταξύ του μέτρια και του πολύ ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά γενικά με την εκπλήρωση των αρχικών προσδοκιών που είχαν, σε σχέση με το όλο πρόγραμμα της μαθητείας, τόσο με τα εργαστηριακά μαθήματα του ΕΠΑΛ όσο και με την άσκηση στην Επιχείρηση.

Ενώ οι απαντήσεις για τις Ερωτήσεις Q1 και Q24 παρουσιάζονται παρακάτω:

Ερώτηση Q1: Ποιά η πηγή ενημέρωσης (πώς μάθατε) για την υλοποίηση προγραμμάτων μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας για αποφοίτους ΕΠΑ.Λ.;

Πίνακα 5.5.1.0 Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου ΙΙα

Ερώτηση Q1	Απαντήσεις		
	N	%	ΣN%
a. από τη Σχολική Μονάδα (σας πήραν τηλέφωνο)	10	62,5	62,5
b. από τη Σχολική Μονάδα (κατά την φοίτησή μου στη Γ' τάξη του ΕΠΑΛ)	4	25	87,5
c. από τα μέσα Μαζικής ενημέρωσης ή από το Διαδίκτυο	1	6,3	93,8
d. από τον έναν Ηλεκτρολόγο Εγκαταστάτη	0	0	93,8
e. από φίλους	1	6,3	100,0

Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 87,5% έμαθαν από το ΕΠΑΛ, είτε τηλεφωνικά (62,5) είτε κατά την φοίτηση τους (25%), αναφορικά με την υλοποίηση του προγράμματος της Μαθητείας στα ΕΠΑ.Λ.. Σε αυτό οφείλεται στην μεγάλη καμπάνια που έγινε τόσο από το Υπουργείο Παιδείας όσο και από τις ίδιες τις Σχολικές Μονάδες, με πρωτοβουλίες Εκπαιδευτικών, μιας και η ενασχόληση και η υλοποίηση στα πλαίσια του σχολικού Οργανισμού, θεωρείται προαιρετική.

Ερώτηση 24: Γενικά, θα χαρακτηρίζατε το θεσμό της μαθητείας, από πλευράς εμπειρίας; a. Αρνητική, b. Ουδέτερη, c. Θετική

Πίνακα 5.5.1.1 Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου III-A

Ερώτηση 24	Απαντήσεις		
	N	%	ΣN%
a. Αρνητική	1	6,3	6,3
b. Ουδέτερη	7	43,8	50,0
c. Θετική	8	50,0	100,0

- Φαίνεται ότι το 50% είναι <<Θετικοί>> στο θεσμό της Μαθητείας από πλευράς εμπειρίας, ενώ το άλλο μισό περίπου (43,8%) δηλώνουν <<ουδέτεροι>>, όπου αυτό δείχνει την επιφυλακτική στάση των μαθητευόμενων. Ωστόσο ένας μαθητευόμενος από το σύνολο των $12+4=16$ μαθητευόμενων του Ν. Ηρακλείου, έχει αρνητική στάση. Αυτό δείχνει την ασάφεια που πιθανόν αντιλαμβάνονται ή που βίωσαν αρκετοί μαθητευόμενοι από την υλοποίηση του προγράμματος.

➤ **Κριτήριο III-B (Μελλοντική Προοπτική)**

όπου: **Ερώτηση Q20:** Αν ΟΧΙ, ... (στην Ερώτηση Q19*) ... μετά το πέρας της 9μηνης άσκησης στα πλαίσια της μαθητείας, αναζητείτε/σκέφτεστε/προτίθεστε για μελλοντική εργασία συναφή με την Ηλεκτρολογική Ειδικότητα;

a. ΝΑΙ, ή b. ΟΧΙ

από όπου αναφέρεται στην ***Ερώτηση Q19:** Ο Εργοδότης στον οποίο πραγματοποιήσατε την 9μηνη άσκηση, σας πρότεινε να παραμείνετε αμειβόμενος στην θέση εργασίας, μετά το πέρας της Μαθητείας;

a. ΝΑΙ, ή b. ΟΧΙ

Πίνακα 5.5.1.κ Απαντήσεις Ερωτήσεων Κριτηρίου III-B

Ερώτηση Q20	Απαντήσεις		
	N	%	ΣN%
a. Απάντηση Θετική (ΝΑΙ) στην Ερώτηση Q19	3	18,8	18,8
b. ΝΑΙ	10	62,5	81,3
c. ΟΧΙ	3	18,8	100,0

Φαίνεται ότι το $18,8\% + 62,5\% = 81,3\%$ επιθυμεί να ασχοληθεί μελλοντικά με τη ειδικότητα (Ηλεκτρολογική) στην οποία έχει εκπαιδευτεί, από τους οποίους το 18,8% συνέχισαν άμεσα να εργάζονται αμειβόμενοι στις επιχειρήσεις που πραγματοποίησαν το πρόγραμμα της μαθητείας, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό του δείγματος επέλεγε να εργαστεί σε κάτι διαφορετικό.

5.5.2 Αποτελέσματα Επαγωγικής Στατιστικής

Παρακάτω επιχειρούνται 7 Συσχετίσεις ανά ζεύγη μεταβλητών, κατανεμημένα σε 4 κριτήρια, όπως φαίνονται στο Πίνακα 5.5.2α, με βάση την κλίμακα μέτρησης (Measure) στην οποία κατατάσσονται στο SPSS.

Πίνακα 5.5.2.α Συσχετίσεις μεταξύ Μεταβλητών για Επαγωγική Στατιστική

α/α	❖ Α. Κριτήριο: Γνώσεις & Δεξιότητες	
1	Ερώτηση Q2: Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύετε ότι θα αποκτούσατε περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ.;	Ερώτηση Q8: Γενικά, πιστεύετε ότι αποκτούσατε/βελτιώνατε Γνώσεις και Δεξιότητες κατά την διάρκεια της Μαθητείας τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση;
2	Ερώτηση Q2: Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύετε ότι θα αποκτούσατε περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ.;	Ερώτηση Q17: Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας αποκτήσατε Γνώσεις & Δεξιότητες περισσότερες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑΛ;
3	Ερώτηση Q8: Γενικά, πιστεύετε ότι αποκτούσατε/βελτιώνατε Γνώσεις και Δεξιότητες κατά την διάρκεια της Μαθητείας τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση;	Ερώτηση Q17: Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας αποκτήσατε Γνώσεις & Δεξιότητες περισσότερες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑΛ;
4	Ερώτηση Q21: Πιστεύετε ότι το ΕΠΑ.Λ. με τα Εργαστηριακά Μαθήματα των 203 ωρών, (1 μέρα την εβδομάδα επί 7 ώρες), κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;	Ερώτηση Q22: Πιστεύετε ότι η επιχείρηση που εργαστήκατε ως μαθητευόμενος, (24ώρες/εβδομάδα ανοιγμένες σε 4 μέρες την εβδομάδα επί 7 ώρες), κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;
❖ Β. Κριτήριο: Επαγγελματική Εξέλιξη		
5	Ερώτηση Q5: Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην εύρεση εργασίας (Ευκολότερη Πρόσβαση στην Αγορά Εργασίας);	Ερώτηση Q18: Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας σας βοήθησε στην εύρεση εργασίας;
Ο πίνακας συνεχίζεται στην επόμενη σελίδα ... 		

❖ A. Κριτήριο: Γνώσεις & Δεξιότητες

➤ 1. Συσχέτιση (Ερωτήσεις Q2 & Q8)

Αναφορικά με τις Ερωτήσεις:

Ερώτηση Q2: Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύετε ότι θα αποκτούσατε περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ.;

Ερώτηση Q8: Γενικά, πιστεύετε ότι αποκτούσατε/βελτιώνατε Γνώσεις και Δεξιότητες κατά την διάρκεια της Μαθητείας τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση;

Η διασταύρωση των δεδομένων με t-test για εξαρτημένα δείγματα (από τις ερωτήσεις 2 και 8), αναφορικά με την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων καταγράφεται στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας 5.5.2β

Κριτήριο	ΑΡΧΙΚΕΣ (Προσδοκίες)		ΤΕΛΙΚΗ (Ικανοποίηση)		t-test	
	M ₁	TA ₁	M ₂	TA ₂	t	P
Γνώσεις & Δεξιότητες Ερωτήσεις Q2 & Q8	4,06	0,772	3,56	1,031	2,739*	0,015*

* σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας < 5% = 0,05

Ο έλεγχος των μέσων όρων με το κριτήριο t-test για εξαρτημένα δείγματα έδειξε (**t=2,739**), ότι αναφορικά με τις αποκτηθέντες γνώσεις και δεξιότητες από τους μαθητευόμενους, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά, μεταξύ των αρχικών προσδοκιών και τελικής ικανοποίηση τους, αφού **P=0,015=1,5% < 5%**. Ειδικότερα ο έλεγχος έδειξε ότι ενώ οι μαθητευόμενοι αρχικά (M₁=4,06 και TA₁=0,772) δηλώνουν ότι θα αποκτούσαν (προσδοκίες) περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχαν ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ., στο τέλος του προγράμματος της Μαθητείας, (M₂=3,56 και TA₂=1,031), θεωρούν ότι απέκτησαν (Ικανοποίηση) κάτι λιγότερο.

Από τα παραπάνω φαίνεται (Συσχέτιση Ερωτήσεων Q2 & Q8) ότι δεν ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες των μαθητευόμενων, στο βαθμό των αρχικών προσδοκιών, αφού: M₁ = 4,06 > 3,56 = M₂.

Προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη σύνδεσης (συσχέτισης) μεταξύ των Q2 και Q8 πραγματοποιήσαμε διμεταβλητή συσχέτιση με το συντελεστή Spearman επειδή οι δύο μεταβλητές είναι τακτικές.

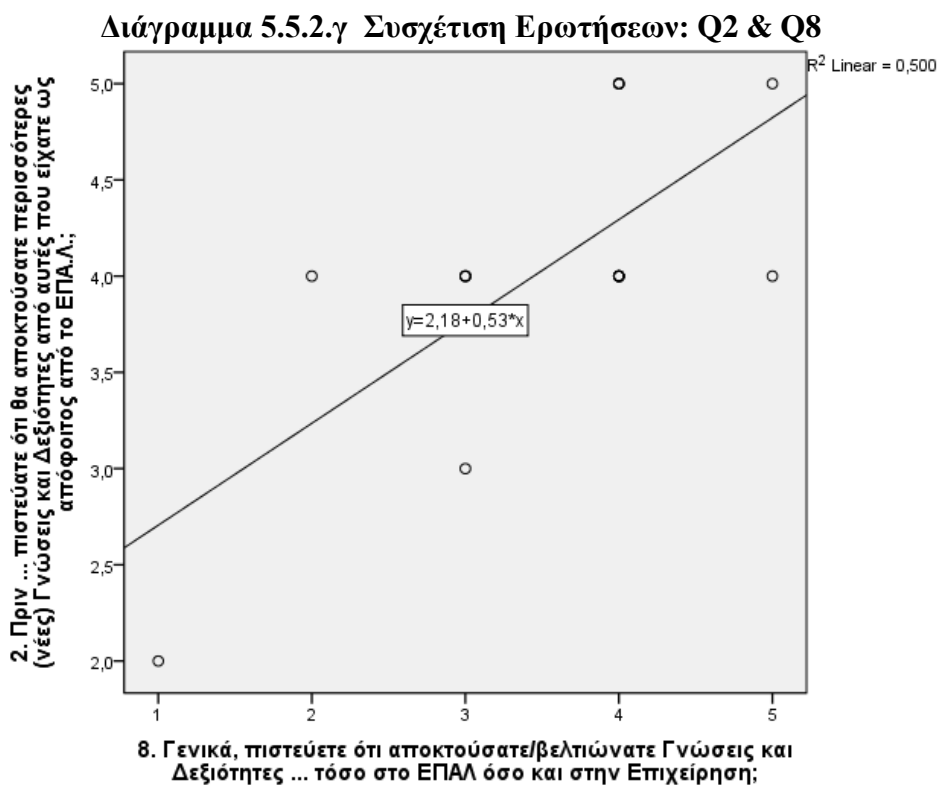
Πίνακας 5.5.2γ

Spearman's rho Correlation Coefficient (rho/Sig.)		
Ερωτήσεις	Q2	Q8
Q2		0,595*/0,015
Q8	0,595*/0,015	

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Από τον πίνακα και το σχετικό σχήμα φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση στις δύο μεταβλητές και μέσης έντασης ($r=0,595$), επιπλέον η συσχέτιση αυτή είναι στατιστικά σημαντική ($P=0,015$).

Το σχετικό διάγραμμα συσχέτισης που προκύπτει από τον έλεγχο του Spearman's φαίνεται παρακάτω:

➤ **2. Συσχέτιση (Ερωτήσεις Q2 & Q17)**

Αναφορικά με τις Ερωτήσεις:

Ερώτηση Q2: Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύετε ότι θα αποκτούσατε περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ.;

Ερώτηση Q17: Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας αποκτήσατε Γνώσεις & Δεξιότητες περισσότερες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑΛ;

Η διασταύρωση των δεδομένων με t-test για εξαρτημένα δείγματα (από τις ερωτήσεις Q2 και Q17), αναφορικά με την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων καταγράφεται στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας 5.5.2δ

Κριτήριο	ΑΡΧΙΚΕΣ (Προσδοκίες)		ΤΕΛΙΚΗ (Ικανοποίηση)		t-test	
	M ₁	TA ₁	M ₂	TA ₂	t	P
Γνώσεις & Δεξιότητες Ερωτήσεις 2 & 17	4,06	0,772	3,75	0,931	1,576*	0,136*

* σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας < 5% = 0,05

Ο έλεγχος των μέσων όρων με το κριτήριο t-test για εξαρτημένα δείγματα έδειξε (**t=1,576**), ότι αναφορικά με τις αποκτηθέντες γνώσεις και δεξιότητες από τους μαθητευόμενους, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά, μεταξύ των αρχικών προσδοκιών και τελικής ικανοποίηση τους, αφού **P=0,136=13,6% > 5%**. Ειδικότερα ο έλεγχος έδειξε ότι ενώ οι μαθητευόμενοι αρχικά (M₁=4,06 και TA₁=0,772) δηλώνουν ότι θα αποκτούσαν (προσδοκίες) περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχαν ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ., στο τέλος του προγράμματος της Μαθητείας, (M₂=3,75 και TA₂=0,931), θεωρούν ότι απέκτησαν (Ικανοποίηση) κάτι λιγότερο.

Από τα παραπάνω φαίνεται (Συσχέτιση Ερωτήσεων Q2 & Q17) ότι δεν ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες των μαθητευόμενων, στο βαθμό των αρχικών προσδοκιών, αφού: M₁ = 4,06 > 3,75 = M₂.

Προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη σύνδεσης (συσχέτισης) μεταξύ των Q2 και Q17 πραγματοποιήσαμε διμεταβλητή συσχέτιση με το συντελεστή Spearman επειδή οι δύο μεταβλητές είναι τακτικές.

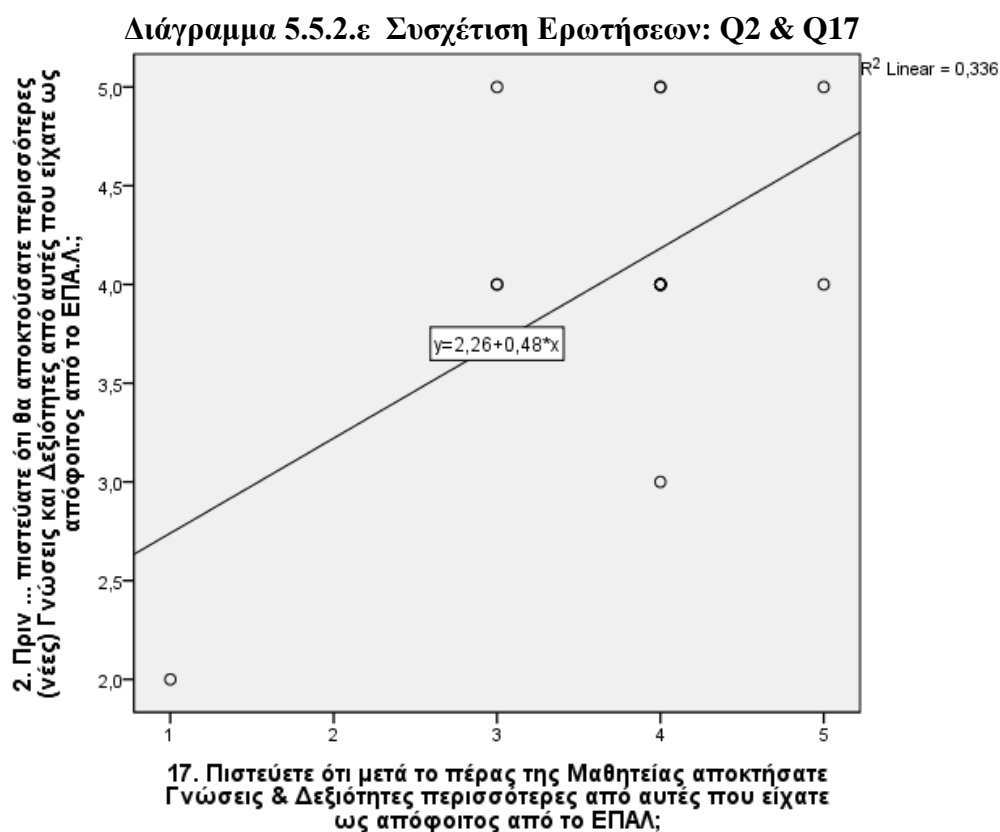
Πίνακας 5.5.2ε

Spearman's rho Correlation Coefficient (rho/Sig)		
Ερωτήσεις	Q2	Q17
Q2		0,267*/0,317
Q17	0,267*/0,317	

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Από τον πίνακα και το σχετικό σχήμα φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση στις δύο μεταβλητές και Γραμμική ($r=0,267$), επιπλέον η συσχέτιση αυτή είναι δεν στατιστικά σημαντική ($P=0,317=31,7\% \gg 5\%$).

Το σχετικό διάγραμμα συσχέτισης που προκύπτει από τον έλεγχο του Spearman's φαίνεται παρακάτω:

3. Συσχέτιση (Ερωτήσεις Q8 & Q17)

Αναφορικά με τις Ερωτήσεις:

Ερώτηση Q8: Γενικά, πιστεύετε ότι αποκτούσατε/βελτιώνατε Γνώσεις και Δεξιότητες κατά την διάρκεια της Μαθητείας τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση;

Ερώτηση Q17: Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας αποκτήσατε Γνώσεις & Δεξιότητες περισσότερες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑΛ;

Η διασταύρωση των δεδομένων με t-test για εξαρτημένα δείγματα (από τις ερωτήσεις 8 και 17), αναφορικά με την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων καταγράφεται στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας 5.5.2στ

Κριτήριο	ΕΝΔΙΑΜΕΣΕΣ (Προσδοκίες)		ΤΕΛΙΚΗ (Ικανοποίηση)		t-test	P
	M ₁	TA ₁	M ₂	TA ₂		
Γνώσεις & Δεξιότητες Ερωτήσεις Q8 & Q17	3,56	1,031	3,75	0,931	-0,899*	0,383*

* σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας < 5% = 0,05

Ο έλεγχος των μέσων όρων με το κριτήριο t-test για εξαρτημένα δείγματα έδειξε ($t = -0,899$), ότι αναφορικά με τις αποκτηθέντες γνώσεις και δεξιότητες από τους μαθητευόμενους, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά, μεταξύ των αρχικών προσδοκιών και τελικής ικανοποίηση τους, αφού $P=0,383=38,3\% > 5\%$. Ειδικότερα ο έλεγχος έδειξε ότι ενώ οι μαθητευόμενοι αρχικά ($M_1=3,56$ και $TA_1=1,031$) δηλώνουν ότι θα αποκτούσαν (προσδοκίες) περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχαν ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ., στο τέλος του προγράμματος της Μαθητείας, ($M_2=3,75$ και $TA_2=0,931$), θεωρούν ότι απέκτησαν (Ικανοποίηση) κάτι λιγότερο.

Από τα παραπάνω φαίνεται (Συσχέτιση Ερωτήσεων Q2 & Q17) ότι ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες των μαθητευόμενων, στο βαθμό των αρχικών προσδοκιών, αφού: $M_1 = 3,56 \sim 3,75 = M_2$.

Προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη σύνδεσης (συσχέτισης) μεταξύ των Q8 και Q17 πραγματοποιήσαμε διμεταβλητή συσχέτιση με το συντελεστή Spearman επειδή οι δύο μεταβλητές είναι τακτικές.

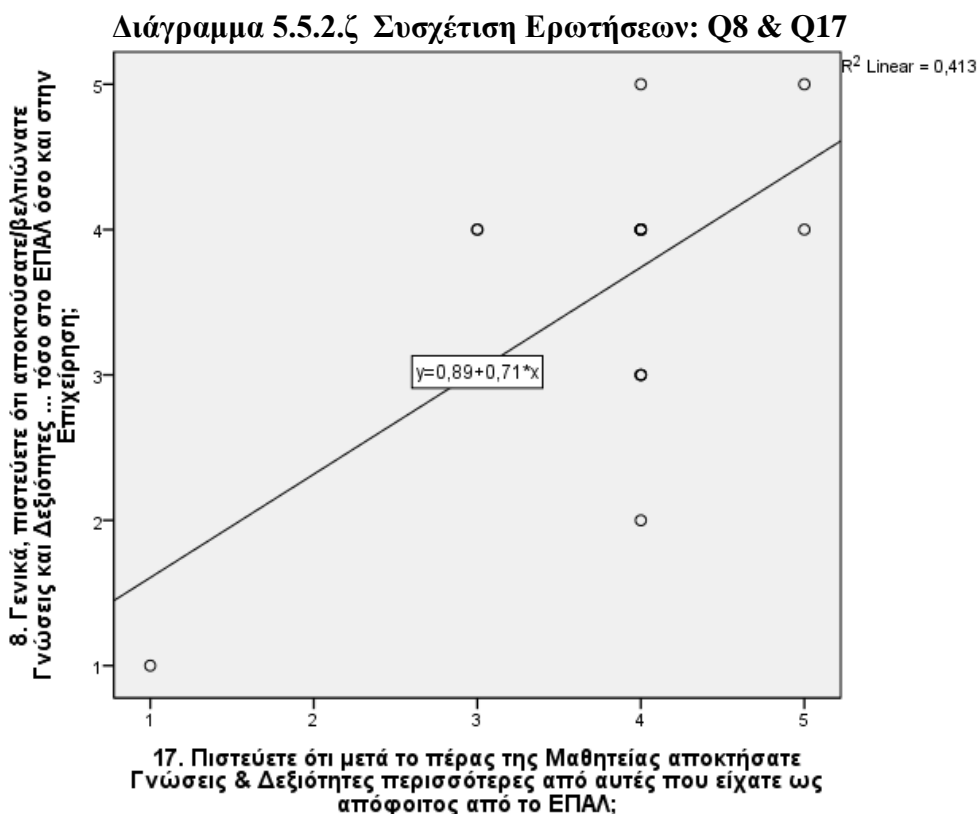
Πίνακας 5.5.2ζ

Spearman's rho Correlation Coefficient (rho/Sig)		
Ερωτήσεις	Q8	Q17
Q8		0,431*/0,095
Q17	0,431*/0,095	

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Από τον πίνακα και το σχετικό σχήμα φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση στις δύο μεταβλητές και Ασθενής Έντασης ($r=0,431$), επιπλέον η συσχέτιση αυτή είναι δεν στατιστικά σημαντική ($P=0,095=9,5\% \gg 5\%$).

Το σχετικό διάγραμμα συσχέτισης που προκύπτει από τον έλεγχο του Spearman's φαίνεται παρακάτω:

4. Συσχέτιση (Ερωτήσεις Q21 & Q22)

Αναφορικά με τις Ερωτήσεις:

Ερώτηση Q21: Πιστεύετε ότι το ΕΠΑ.Λ. με τα Εργαστηριακά Μαθήματα των 203 ωρών, (1 μέρα την εβδομάδα επί 7 ώρες), κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

Ερώτηση Q22: Πιστεύετε ότι η επιχείρηση που εργαστήκατε ως μαθητευόμενος, (24ώρες/εβδομάδα ανοιγμένες σε 4 μέρες την εβδομάδα επί 7 ώρες), κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

Οι μέση τιμή καθώς και οι τυπικές αποκλίσεις των Ερωτήσεων Q21 και Q22 φαίνονται αντίστοιχα στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας 5.5.2η

Κριτήριο	ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ (Ικανοποίηση)		ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ (Ικανοποίηση)	
	M ₁	TA ₁	M ₂	TA ₂
Γνώσεις & Δεξιότητες Ερωτήσεις 21 & 22	2,75	1,183	3,50	1,033

Προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη σύνδεσης (συσχέτισης) μεταξύ των Q21 και Q22 πραγματοποιήσαμε διμεταβλητή συσχέτιση με το συντελεστή Spearman επειδή οι δύο μεταβλητές είναι τακτικές.

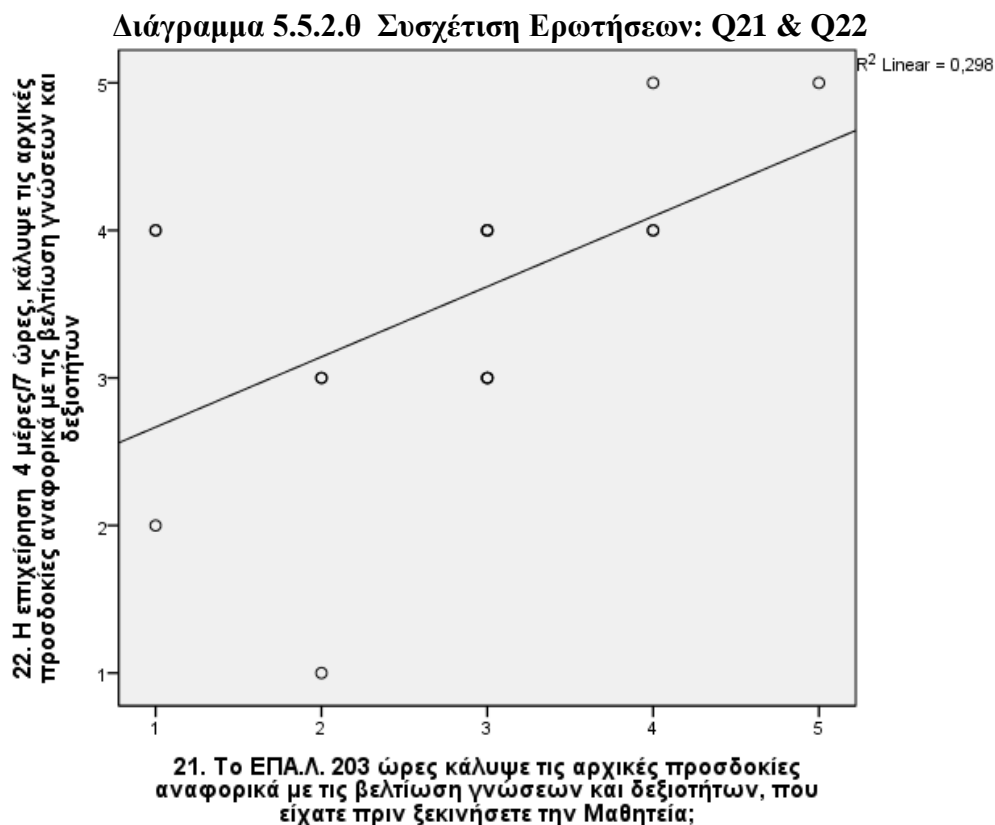
Πίνακας 5.5.2θ

Spearman's rho Correlation Coefficient (rho/Sig)		
Ερωτήσεις	Q21	Q22
Q21		0,570*/0,021
Q22	0,570*/0,021	

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Από τον πίνακα και το σχετικό σχήμα φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση στις δύο μεταβλητές και Μέσης Έντασης ($r=0,570$), επιπλέον η συσχέτιση αυτή είναι στατιστικά σημαντική ($P=0,021=2,1\% < 5\%$).

Το σχετικό διάγραμμα συσχέτισης που προκύπτει από τον έλεγχο του Spearman's φαίνεται παρακάτω:

❖ **B. Κριτήριο: Επαγγελματική Εξέλιξη**

➤ **5. Συσχέτιση (Ερωτήσεις Q5 & Q18)**

Αναφορικά με τις Ερωτήσεις:

Ερώτηση Q5: Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην εύρεση εργασίας (Ευκολότερη Πρόσβαση στην Αγορά Εργασίας);

Ερώτηση Q18: Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας σας βοήθησε στην εύρεση εργασίας;

Η διασταύρωση των δεδομένων με t-test για εξαρτημένα δείγματα (από τις ερωτήσεις Q5 και Q18), αναφορικά με την απόκτηση Επαγγελματικής Εξέλιξης καταγράφεται στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας 5.5.2ι

Κριτήριο	ΑΡΧΙΚΕΣ (Προσδοκίες)		ΤΕΛΙΚΗ (Ικανοποίηση)		t-test	P
	M ₁	TA ₁	M ₂	TA ₂		
Επαγγελματική Εξέλιξη						
Ερωτήσεις Q5 & Q18	4,19	0,544	2,69	1,195	4,108*	0,001*

* σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας < 5% = 0,05

Ο έλεγχος των μέσων όρων με το κριτήριο t-test για εξαρτημένα δείγματα έδειξε (**t=4,108**), ότι αναφορικά με τις αποκτηθέντες γνώσεις και δεξιότητες από τους μαθητευόμενους, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά, μεταξύ των αρχικών προσδοκιών και τελικής ικανοποίηση τους, αφού **P=0,001=0,1% < < 5%**. Ειδικότερα ο έλεγχος έδειξε ότι ενώ οι μαθητευόμενοι αρχικά (M₁=4,19 και TA₁=0,544) δηλώνουν ότι θα αποκτούσαν (προσδοκίες) περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχαν ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ., στο τέλος του προγράμματος της Μαθητείας, (M₂=2,69 και TA₂=1,195), θεωρούν ότι απέκτησαν (Ικανοποίηση) κάτι πολύ λιγότερο.

Από τα παραπάνω φαίνεται (Συσχέτιση Ερωτήσεων 5 & 18) ότι δεν ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες των μαθητευόμενων, στο βαθμό των αρχικών προσδοκιών, αφού: M₁ = 4,19 >> 2,69 = M₂.

Προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη σύνδεσης (συσχέτισης) μεταξύ των Q5 και Q18 πραγματοποιήσαμε διμεταβλητή συσχέτιση με το συντελεστή Spearman επειδή οι δύο μεταβλητές είναι τακτικές.

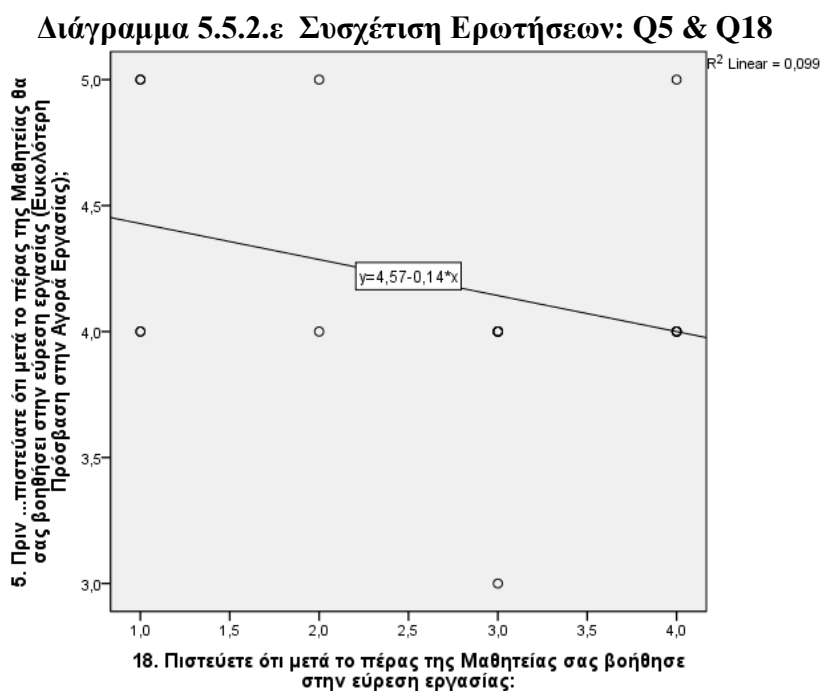
Πίνακας 5.5.2κ

Spearman's rho Correlation Coefficient (rho/Sig)		
Ερωτήσεις	Q5	Q18
Q5		- 0,279*/0,295
Q18	- 0,279*/0,295	

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Από τον πίνακα και το σχετικό σχήμα φαίνεται ότι υπάρχει Αρνητική συσχέτιση στις δύο μεταβλητές (το αρνητικό πρόσημο σημαίνει ότι είναι αντιστρόφως ανάλογα, δηλαδή όσο αυξάνεται το ένα μειώνεται το άλλο) και Γραμμική συσχέτιση ($r = - 0,279$), επιπλέον η συσχέτιση αυτή δεν είναι στατιστικά σημαντική ($P = 0,295 = 29,5\% \gg 5\%$).

Το σχετικό διάγραμμα συσχέτισης που προκύπτει από τον έλεγχο του Spearman's φαίνεται παρακάτω:

❖ **Γ. Κριτήριο: Περιβάλλον - Συνεργασία**

➤ **6. Συσχέτιση (Μεταξύ των Ερωτήσεων Q7-Q10-Q11-Q12-Q13)**

Αναφορικά με τις Ερωτήσεις:

Ερώτηση Q7: Τη Μαθητεία την ξεκινήσατε γιατί πιστεύατε ότι θα βρείτε ένα πρόσφορο/βοηθητικό έδαφος, (Συνεργατικό, Επικοινωνιακό Περιβάλλον Εργασίας), για να ενταχθείτε ομαλά στην αγορά εργασίας υπό την σκέπη της Σχολικής Μονάδας και τη βοήθεια τόσο του επόπτη Εκπαιδευτικού όσο και του εκπαιδευτή της επιχείρησης;

α. Ερώτηση Q10: Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον **Υπεύθυνο Εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ;**

β. Ερώτηση Q11: Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον **Υπεύθυνο Εκπαιδευτή της Επιχείρησης;**

γ. Ερώτηση Q12: Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η Συνεργασία και η Επικοινωνία με το **εμπλεκόμενο Προσωπικό/Εργαζόμενους της Επιχείρησης;**

δ. Ερώτηση Q13: Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα **Εργαλεία/Εξοπλισμός/Υλικοτεχνική υποδομή της Επιχείρησης;**

Προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη σύνδεσης (συσχέτισης) μεταξύ των Q7-Q10-Q11-Q12-Q13 πραγματοποιήσαμε διμεταβλητή συσχέτιση με το συντελεστή Spearman επειδή ανά δύο μεταβλητές είναι τακτικές.

Πίνακας 5.5.2λ

Spearman's rho Correlation Coefficient (rho/Sig)					
Ερωτήσεις	Q7	Q10	Q11	Q12	Q13
Q7		-0,172/0,525	0,082/0,762	-0,015/0,955	-0,233/0,385
Q10	-0,172/0,525		0,639/0,008	0,277/0,299	0,140/0,605
Q11	0,082/0,762	0,639/0,008		0,723/0,002	0,486/0,056
Q12	-0,015/0,955	0,277/0,299	0,723/0,002		0,441/0,087
Q13	-0,233/0,385	0,140/0,605	0,486/0,056	0,441/0,087	

Ο έλεγχος Spearman's για τακτικές μεταβλητές δείχνει ότι:

α. Μεταξύ των ερωτήσεων Q10 και Q11 υπάρχει Συσχέτιση Μέσης Έντασης (0,639), ενώ είναι Στατιστικά Σημαντική ($0,008=0,8\% \ll 5\%$), όπου διαπιστώνεται η ικανοποιητική υποστήριξη από τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ και της Επιχείρησης.

- β.** Μεταξύ των ερωτήσεων Q11 και Q12 υπάρχει Συσχέτιση Ισχυρής Έντασης (0,723) ενώ είναι Στατιστικά Σημαντικό ($0,002=0,2\% \ll 5\%$), όπου διαπιστώνεται η ικανοποιητική υποστήριξη από τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή της Επιχείρησης και με το εμπλεκόμενο Προσωπικό/Εργαζόμενους της Επιχείρησης, δείχνοντας ότι.
- γ.** Σε όλες οι υπόλοιπες συνδυασμούς συσχέτισης φαίνεται ότι δεν συνδέονται μεταξύ τους σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας αφού όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα έχουν τιμές μεγαλύτερες από του 5%.

❖ **4. Κριτήριο: Περιβάλλον - Συνεργασία & Στάσεις Θεσμικές**

➤ **7. Συσχέτιση (Ερωτήσεις Q16 & Q25)**

Αναφορικά με τις Ερωτήσεις:

Ερώτηση Q16: Γενικά, σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες που είχατε, πριν ξεκινήσετε το Πρόγραμμα της Μαθητείας;

Ερώτηση Q25: Ο Εργοδότης στα πλαίσια της μαθητείας που εργαστήκατε ήταν:

- a. Δημόσιος Φορέας (Δήμος, ΔΕΗ κ.ά.)
- b. Ιδιωτική Επιχείρηση
(Ελεύθερος Επαγγελματίας όπου απασχολεί μέχρι 5 άτομα προσωπικό)
- c. Ιδιωτική Επιχείρηση
(Επαγγελματίας όπου απασχολεί περισσότερα από 5 άτομα προσωπικό)
- d. Ιδιωτική Επιχείρηση (Εργοστάσιο στη ΒΙΠΕ Ηρακλείου)

Η διασταύρωση των δεδομένων έγινε αρχικά με το Friedman και μετά με το Kendall's (από τις ερωτήσεις Q16 και Q25), οι οποίες καταγράφονται στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας 5.5.2μ

Friedman Test & Kendall's Coefficient of Concordance			
Q16 & Q25	Chi-Square	Kendall's W^a	Asymp. Sig.
	3,769	0,236	0,052

Και στις δύο ελέγχους αποδίδεται ο συντελεστής $0,052 = 5,2\% > 5\%$ από όπου φαίνεται ότι δεν επηρεάζει την κάλυψη των αρχικών προσδοκιών το είδος της επιχείρησης.

5.5.3 Συγκεντρωτικά Αποτελέσματα Επαγωγικής Στατιστικής

Στον παρακάτω Πίνακα 5.5.3α φαίνονται συγκεντρωμένα όλα τα αποτελέσματα συνάφειας μεταξύ των μεταβλητών, από την Επαγωγική Στατιστική.

Πίνακας 5.5.3.α – Συγκεντρωτικά Αποτελέσματα Συσχετίσεις μεταξύ Μεταβλητών για Επαγωγική Στατιστική		
A/A	Μεταβλητή 1	Μεταβλητή 2
❖ Α. Κριτήριο: Γνώσεις & Δεξιότητες		
1	Ερώτηση Q2	Ερώτηση Q8
	<i>t-test=2,739 (Διαφοροποίηση)</i> <i>P=0,015</i>	<i>spearman's rho/sig= 0,595/0,015</i> <i>Συνάφεια Μέσης Έντασης/Στατιστικά Σημαντική</i>
2	Ερώτηση Q2	Ερώτηση Q17
	<i>t-test=1,576</i> <i>P=0,136</i>	<i>spearman's rho/sig= 0,267/0,317</i> <i>Συνάφεια Γραμμική/Στατιστικά Ασήμαντη</i>
3	Ερώτηση Q8	Ερώτηση Q17
	<i>t-test=-0,899</i> <i>P=0,383</i>	<i>spearman's rho/sig= 0,431/0,095</i> <i>Συνάφεια Ασθενής Έντασης /Στατιστικά Ασήμαντη</i>
4	Ερώτηση Q21	Ερώτηση Q22
	<i>spearman's rho/sig= 0,570/0,021 => Συνάφεια Μέσης έντασης/Στατιστικά Σημαντική</i>	
❖ Β. Κριτήριο: Επαγγελματική Εξέλιξη		
5	Ερώτηση Q5	Ερώτηση Q18
	<i>t-test=4,108</i> <i>P=0,001</i>	<i>spearman's rho/sig= 0,279/0,295</i> <i>Συνάφεια Γραμμική/Στατιστικά Ασήμαντη</i>
❖ Γ. Κριτήριο: Περιβάλλον - Συνεργασία		
6	Ερώτηση Q7	Ερώτηση Q10
	<i>spearman's rho/sig= -0,172/0,525 => Συνάφεια Γραμμική/Στατιστικά Ασήμαντη</i>	
	Ερώτηση Q7	Ερώτηση Q11
	<i>spearman's rho/sig= 0,082/0,762 => Συνάφεια Γραμμική/Στατιστικά Ασήμαντη</i>	
	Ερώτηση Q7	Ερώτηση Q12
	<i>spearman's rho/sig= -0,015/0,955 => Συνάφεια Γραμμική/Στατιστικά Ασήμαντη</i>	
	Ερώτηση Q7	Ερώτηση Q13
	<i>spearman's rho/sig= -0,233/0,385 => Συνάφεια Γραμμική/Στατιστικά Ασήμαντη</i>	
	Ερώτηση Q10	Ερώτηση Q11
	<i>spearman's rho/sig= 0,639/0,008 => Συνάφεια Μέσης Έντασης/Στατιστικά Σημαντική</i>	
	Ερώτηση Q10	Ερώτηση Q12
	<i>spearman's rho/sig= 0,277/0,299 => Συνάφεια Γραμμική/Στατιστικά Ασήμαντη</i>	
	Ερώτηση Q10	Ερώτηση Q13
	<i>spearman's rho/sig= 0,140/0,605 => Συνάφεια Γραμμική/Στατιστικά Ασήμαντη</i>	
Ερώτηση Q11	Ερώτηση Q12	
<i>spearman's rho/sig= 0,723/0,002 => Συνάφεια Ισχυρής Έντασης/Στατιστικά Σημαντική</i>		
Ερώτηση Q11	Ερώτηση Q13	
<i>spearman's rho/sig= 0,486/0,056 => Συνάφεια Ασθενής Έντασης/Στατιστικά Ασήμαντη</i>		
❖ Δ. Κριτήριο: Περιβάλλον - Συνεργασία & Στάσεις Θεσμικές		
7	Ερώτηση Q16	Ερώτηση Q25
	<i>Chi-square = 3,769</i> <i>Kendall's = 0,236</i>	<i>Sig = 0,052 => Στατιστικά Ασήμαντη</i>

5.6 Συζήτηση - Σύγκριση Αποτελεσμάτων με άλλες Έρευνες

Έχοντας ολοκληρώσει την έρευνα και την ανάλυση των αποτελεσμάτων των στατιστικών στοιχείων σχετικά με την εκπλήρωση προσδοκιών και του βαθμού ικανοποίησης μαθητευόμενων της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας του Ν. Ηρακλείου, επιχειρείται μια σύγκριση με αποτελέσματα άλλων ερευνών που έχουν αναφερθεί στη βιβλιογραφική ανασκόπηση στο Κεφάλαιο 3.

Αρχικά, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η παρούσα έρευνα επιχειρεί για πρώτη φορά, εστιασμένα μια προσέγγιση των μαθητευόμενων του Ν. Ηρακλείου της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, σχετικά με την εκπλήρωση των προσδοκιών και του βαθμού ικανοποίησης από το πρόγραμμα της Α΄ φάσης της μαθητείας.

Συγκρίνοντας την παρούσα έρευνα, με τις έρευνες που έχουν υλοποιηθεί από άλλους ερευνητές ή οργανισμούς, σχετικά με τα αντικείμενα που έχουν επεξεργαστεί, αναφορικά με την μαθητείας, παρατηρείται ότι καθένας διερευνά μεμονωμένα ή συνδυαστικά τα θεματικά πεδία, με εμπειρικές έρευνες σε διάφορες ομάδες μαθητευόμενων, διαφόρων ειδικοτήτων, τόσο στην Κύπρο όσο και στον Ελλαδικό χώρο, με διαφορετικές προθέσεις.

Επομένως, συγκεντρωτικά όλες οι έρευνες, αποτελούν αναπτυξιακό μοχλό στο επίπεδο της Τοπικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, συμβάλλοντας ενεργά στην αναβάθμιση της Εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού και άμεσα στην ομαλή απορρόφηση στην αγορά εργασίας ειδικευμένου προσωπικού, αναγκαίο με συγκεκριμένες προοπτικές, στο ευρύτερο πλαίσιο της επιχειρηματικότητας. (Καγιαμπάκης, 2011).

5.7 Συζήτηση - Περιορισμοί της Έρευνας

Στην ενότητα αυτή αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν και περιορίζουν την αξιοπιστία της έρευνας και οφείλονται στις περιορισμένες δυνατότητες του ερευνητή, (Παρασκευόπουλος, 1993β, σελ.76), στον περιορισμένο αριθμό πειραμάτων, στην περιορισμένη διάρκεια της Έρευνας, στην περιορισμένη ακρίβεια οργάνων, σε παραδοχές, στο κόστος, κλπ.

Στη συγκεκριμένη έρευνα, ενώ καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε να επιτευχθεί το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα, εντούτοις υπήρχαν περιορισμοί στη διαδικασία και στην επεξεργασία των δεδομένων. Αναλυτικότερα περιγράφονται παρακάτω:

- ❖ Ως πρώτη επίσημανση αναφέρεται η δυσκολία της βιβλιογραφικής ανασκόπησης λόγω της πρωτοτυπίας της Έρευνας, καθώς ο ερευνητής δεν κατάφερε να βρει έρευνες σχετικά με την Ηλεκτρολογική ειδικότητα. Αυτό αποτέλεσε βασικό περιορισμό στη συγκεκριμένη περίπτωση στο επίπεδο της σύγκρισης της παρούσας εργασίας με άλλες έρευνες. Ωστόσο, έγινε προσπάθεια να συγκριθεί με έρευνα που υλοποιήθηκε πρόσφατα και τα αποτελέσματα δόθηκαν στη δημοσιότητα στις 15 Μαρτίου του 2018, με την "Έκθεση αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτική Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού έτους-τάξης μαθητείας: εμπειρική διερεύνηση σε μαθητευόμενους/ες, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης". (ΙΕΠ, 2018).
- ❖ Αντιμετωπίστηκαν και δυσκολίες που ξεπεράστηκαν και αφορούσαν τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων αφού οι μαθητευόμενοι είχαν τελειώσει το 9μηνο πρόγραμμα και δεν ήταν εύκολη η διαδικασία δια ζώσης.
- ❖ Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι η αντικειμενικότητα των απαντήσεων. Η παρούσα έρευνα, όπως όλες οι έρευνες που στηρίζονται σε ερωτηματολόγια, δε μπορεί να μην υπάρχουν αποκλίσεις από την πραγματικότητα, που οφείλονται

στη συνειδητή ή μη πρόθεση των συμμετεχόντων με αλλοιώσεις των απαντήσεων τους. Στην παρούσα έρευνα έγινε προσπάθεια να περιοριστούν στα μέγιστα τα προβλήματα κατανόησης των ερωτήσεων.

- ❖ Εκτός από τους παραπάνω περιορισμούς, η συγκεκριμένη έρευνα υπόκειται σε έναν ακόμα περιορισμό οι οποίοι οφείλονται κυρίως στη χρονική στενότητα, δεδομένου ότι η έρευνα έπρεπε να διεξαχθεί σύμφωνα με το Χρονοδιάγραμμα και τα πλαίσια Εκπόνησης διπλωματικών Εργασιών της ΑΣΠΑΙΤΕ.
- ❖ Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί στους περιορισμούς της έρευνας ότι ο ερευνητής ενώ είχε περιορισμένο χρονικό διάστημα στη διάθεσή του για την επί τόπου συμπλήρωση των ερωτηματολογίων είχε και σχετική απειρία στη διεξαγωγή εμπειρικής έρευνας, καθώς επίσης και σε θέματα επεξεργασίας δεδομένων με το πακέτο SPSS. Εντούτοις καταβλήθηκε αρκετή προσπάθεια για να επιτευχθούν οι στόχοι του ερευνητή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

6.1 Συμπεράσματα

Ο σκοπός της έρευνας που παρουσιάστηκε ήταν να διερευνηθεί ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών και ικανοποίησης των μαθητευόμενων, του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑΛ (Α' φάσης) κατά το έτος 2017, της ειδικότητας Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων, που υλοποιήθηκε στο Ν. Ηρακλείου.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν οι μαθητευόμενοι των ΕΠΑ.Λ. της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας του Ν. Ηρακλείου, ενώ ως εργαλείο μέτρησης χρησιμοποιήθηκε το Ερωτηματολόγιο, το οποίο απαντήθηκε συγκεκριμένα, από τους 12 Μαθητευόμενους από το Πιλοτικό Πρόγραμμα του 6ου ΕΠΑ.Λ. Ηρακλείου, και από τους 4 μαθητευόμενους του 1ου ΕΠΑ.Λ. Αρκαλοχωρίου της Α' φάσης του Πανελλαδικού προγράμματος της Μαθητείας, σύνολο 16 μαθητευόμενοι.

Η Πρωτοτυπία της παρούσας εργασίας έγκειται στο ότι επιχειρείται μία προσπάθεια προσέγγισης του θεσμού της μαθητείας, που εφαρμόστηκε σε μια συγκεκριμένη περιφέρεια του Ελλαδικού χώρου, (Περιφέρεια Κρήτης), εστιάζοντας στην Ειδικότητα των Ηλεκτρολόγων του Ν. Ηρακλείου. Ωστόσο, σύμφωνα με τη βιβλιογραφική έρευνα-ανασκόπηση που πραγματοποίησε ο ερευνητής, μια προσέγγιση σχετικά με την καταγραφή του βαθμού εκπλήρωσης των προσδοκιών και της ικανοποίησης των μαθητευόμενων της Α' φάσης του μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας σε όλο τον Ελλαδικό χώρο έγινε πρόσφατα και τα αποτελέσματα δόθηκαν στη δημοσιότητα στις 15 Μαρτίου του 2018, με την "Εκθεση αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτική Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού έτους-τάξης μαθητείας: εμπειρική διερεύνηση σε μαθητευόμενους/ες, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης". (ΙΕΠ, 2018).

Από την επεξεργασία των στοιχείων που συλλέχθηκαν και σύμφωνα με τους ερευνητικούς στόχους του ερευνητή, προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

❖ Οι συμμετέχοντες στην έρευνα είναι κατά βάση πρόσφατοι απόφοιτοι των ΕΠΑΛ, γνωρίζουν οι περισσότεροι την Αγγλική Γλώσσα, και έχουν επιμορφωθεί ελάχιστοι μαθητευόμενοι σε διάφορα θεματικά πεδία, ενώ αρκετοί είχαν υλοποιήσει Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις, πριν από την έναρξη του μεταλυκειακού έτους - τάξη Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ..

❖ Σε σχέση με τα Ερευνητικά ερωτήματα του ερευνητή, αναφορικά με τις προσδοκίες και το βαθμό ικανοποίησης των μαθητευόμενων της Α΄ Φάσης της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας του Ν. Ηρακλείου, παρατηρήθηκε ότι οι αρχικές προσδοκίες ήταν πολλές και ικανοποιήθηκαν σε ένα μεγάλο αλλά όχι πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Δηλαδή, φαίνεται από την έρευνα ότι οι μαθητευόμενοι εκπλήρωσαν τις προσδοκίες τους σε γενικές γραμμές, με το να δείχνουν ικανοποιημένοι σχετικά με το θεσμό και την υλοποίηση του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ.. Συγκεκριμένα η ικανοποίηση από τον βαθμό εκπλήρωσης των αρχικών προσδοκιών των μαθητευόμενων περιγράφεται με βάση τα παρακάτω κριτήρια που ελέγχθηκαν αναφορικά με:

- ✓ το Επίπεδο Γνώσεων και Δεξιοτήτων (που απέκτησαν),
- ✓ την Επαγγελματική Εξέλιξη, (Μελλοντική προοπτική),
- ✓ το Περιβάλλον & Συνεργασία, (Συνθήκες Εργασίας).

❖ Παρακάτω παραθέτουμε γενικά τα συνοπτικά αποτελέσματα της έρευνας ανά Άξονα/Κριτήριο και με τις αντίστοιχες ερωτήσεις από την περιγραφική στατιστική:

- ΑΞΟΝΑΣ Ι (Αρχικές Προσδοκίες Μαθητευόμενων)

➤ Κριτήριο I-A (Γνώσεις & Δεξιότητες)

Η έρευνα έδειξε ότι οι μαθητευόμενοι είχαν πολλές προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την απόκτηση περισσότερων (νέων) Γνώσεων και Δεξιοτήτων από αυτές που είχαν ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ., (Q2).

➤ Κριτήριο I-B (Επαγγελματική Εξέλιξη)

Η έρευνα έδειξε ότι οι μαθητευόμενοι είχαν πολλές προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη βοήθεια που θα τους προσέφερε στην Επαγγελματική του εξέλιξη, (Q3), την απόκτηση Εργασιακής Εμπειρίας ενώ παράλληλα θα εμπλούτιζαν το Βιογραφικό τους Σημείωμα, (Q4), τη βοήθεια που θα τους προσέφερε στην εύρεση εργασίας, (Q5), ενώ είχαν Μέτριες προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τα οικονομικά κίνητρα, (Q6).

➤ Κριτήριο I-Γ (Περιβάλλον - Συνεργασία)

Η έρευνα έδειξε ότι οι μαθητευόμενοι είχαν πολλές προσδοκίες από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με τη βοήθεια που θα τους προσέφερε στο να βρουν ένα πρόσφορο/βοηθητικό έδαφος, (Συνεργατικό, Επικοινωνιακό Περιβάλλον Εργασίας), για να ενταχθούν ομαλά στην αγορά εργασίας υπό τη σκέπη της Σχολικής Μονάδας και τη βοήθεια τόσο του επόπτη Εκπαιδευτικού όσο και του εκπαιδευτή της επιχείρησης, (Q7).

- ΑΞΟΝΑΣ ΙΙ (Ικανοποίηση Μαθητευόμενων)

➤ Κριτήριο ΙΙ-Α (Γνώσεις & Δεξιότητες)

Η έρευνα έδειξε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητευόμενων είναι γενικά πολύ ικανοποιημένοι από τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκόμισαν στα πλαίσια υλοποίησης του προγράμματος της μαθητείας τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση, (Q8), αφού το ΕΠΑΛ τους είχε προσφέρει σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό γνώσεις και δεξιότητες ώστε να τις αξιοποιήσουν καλύπτοντας τις απαιτήσεις της επιχείρησης στην οποία εργάστηκαν ως μαθητευόμενοι, (Q9). Αυτό βοήθησε πολύ στη μάθηση και την πρακτική εφαρμογή των Γνώσεων & Δεξιοτήτων, περισσότερων από αυτών που είχαν ως απόφοιτοι από το ΕΠΑΛ. (Q15). Ωστόσο, φαίνεται οι μαθητευόμενοι να είναι μέτρια ικανοποιημένοι από την συμβολή του ΕΠΑΛ. με τα Εργαστηριακά Μαθήματα των 203 ωρών, με τη 1 μέρα την εβδομάδα επί 7 ώρες, (Q21), ενώ είναι πολύ ικανοποιημένοι από την εργασία στην επιχείρηση 28ώρες την εβδομάδα ανοιγμένες σε 4 ημέρες επί 7ώρες, (Q22).

Κριτήριο ΙΙ-Β (Επαγγελματική Εξέλιξη)

Η έρευνα έδειξε ότι είναι κάτω του μετρίου η ικανοποίηση των μαθητευόμενων αναφορικά τόσο με τα οικονομικά κίνητρα του προγράμματος, ώστε να αποδώσουν καλύτερα στο χώρο εργασίας, (Q14), όσο και με τη βοήθεια του προγράμματος στην εύρεση εργασίας, (Q18). Επίσης, μόνο στο 1/5 των μαθητευόμενων τους προτάθηκε από τον εργοδότη η παραμονή τους στην θέση εργασίας αμειβόμενοι, (Q19).

➤ **Κριτήριο II-Γ (Περιβάλλον - Συνεργασία)**

Η έρευνα έδειξε ότι είναι πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι οι μαθητευόμενοι από την υποστήριξη (Συνεργασία & Επικοινωνία) τόσο από τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ, (Q10), όσο και από τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή της Επιχείρησης, (Q11), καθώς και από το εμπλεκόμενο Προσωπικό/Εργαζόμενους της Επιχείρησης, (Q12), όπως επίσης με τα Εργαλεία/Εξοπλισμός/Υλικοτεχνική υποδομή των Επιχειρήσεων, (Q13).

- ΑΞΟΝΑΣ III (Γενικές Στάσεις Μαθητευόμενων)

➤ **Κριτήριο III-A (Θεσμικές)**

Η έρευνα έδειξε ότι οι μαθητευόμενοι είναι μέτρια ικανοποιημένοι από την υλοποίηση του προγράμματος, αναφορικά με την εκπλήρωση των αρχικών προσδοκιών που είχαν, πριν ξεκινήσουν το Πρόγραμμα της Μαθητείας, (Q16), ενώ μεταξύ μέτρια έως και πολύ ικανοποιημένοι γενικά από την εκπλήρωση των αρχικών προσδοκιών που είχαν, σε σχέση με το όλο πρόγραμμα της μαθητείας, τόσο με τα εργαστηριακά μαθήματα του ΕΠΑΛ όσο και με την άσκηση στην Επιχείρηση, (Q23). Ωστόσο, οι μαθητευόμενοι φάνηκε να έχουν μάθει - ενημερωθεί σχετικά με την υλοποίηση του προγράμματος της Μαθητείας στα ΕΠΑΛ από τις σχολικές μονάδες, (Q1), ενώ φαίνεται ότι οι μισοί να έχουν θετική στάση στο θεσμό της Μαθητείας ενώ το άλλο μισό περίπου να έχουν ουδέτερη, (Q24).

➤ **Κριτήριο III-B (Μελλοντική Προοπτική)**

Η έρευνα έδειξε ότι οι περισσότεροι επιθυμούν να ασχοληθούν μελλοντικά με τη ειδικότητα (Ηλεκτρολογική) στην οποία έχει εκπαιδευτεί, (Q20), ενώ όπως προαναφέρθηκε στο 1/5 των μαθητευόμενων τους προτάθηκε από τον εργοδότη η παραμονή τους στην θέση εργασίας αμειβόμενοι, (Q19).

- ❖ Παρακάτω παραθέτουμε γενικά τα συνοπτικά αποτελέσματα της έρευνας από την επαγωγική στατιστική που βρέθηκαν να είναι στατιστικά σημαντικά:
  - Αναφορικά με τη σύνδεση αρχικών και τελικών προσδοκιών προέκυψε ότι οι αρχικές προσδοκίες ήταν υψηλότερες και επιπλέον συνδέονταν μεταξύ τους με μέτρια ένταση, (Συσχέτιση 1 [Q2-Q8]).
  - Αναφορικά με τη σύνδεση αρχικών και τελικών προσδοκιών για τη βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχαν οι μαθητευόμενοι πριν ξεκινήσουν την Μαθητεία, με τα Εργαστηριακά Μαθήματα των 203 ωρών και με την εργασία στην επιχείρηση προέκυψε ότι οι αρχικές προσδοκίες ήταν υψηλότερες και επιπλέον συνδέονταν μεταξύ τους με μέτρια ένταση, (Συσχέτιση 4 [Q21-Q22]).
  - Αναφορικά με τη σύνδεση επικοινωνία και συνεργασία μέσα στην επιχείρηση τόσο με τον υπεύθυνο εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ όσο με τον υπεύθυνο εκπαιδευτή της επιχείρησης και με το εμπλεκόμενο προσωπικό της επιχείρησης, αυτοί συνδέονται θετικά και με μέτρια ένταση, (Συσχέτιση 6 [Q10-Q11]).
  - Αναφορικά με τη σύνδεση επικοινωνία και συνεργασία μέσα στην επιχείρηση τόσο με τον υπεύθυνο εκπαιδευτή της επιχείρησης όσο και με το εμπλεκόμενο προσωπικό της επιχείρησης, αυτοί συνδέονται θετικά και με ισχυρή ένταση, (Συσχέτιση 6 [Q11-Q12]).

6.2 Μελλοντικές Επεκτάσεις

Η εκπλήρωση των προσδοκιών των μαθητευόμενων αναφορικά με την υλοποίηση του μεταλυκειακού έτους - τάξη Μαθητείας, συνιστά ένα υπόβαθρο απαραίτητο για όλους τους ανθρώπους που δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στο χώρο της Εκπαίδευσης τόσο από την πλευρά του ΕΠΑΛ όσο και από την πλευρά των επιχειρήσεων. Στην προκειμένη περίπτωση, οι μαθητευόμενοι της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, επιλέχθηκαν ως αντικείμενο μελέτης, επειδή συγκεντρώνονταν 2 τμήματα μέσα στα όρια του Ν. Ηρακλείου, οι οποίοι συμμετείχαν τόσο στο πιλοτικό πρόγραμμα στην πόλη του Ηρακλείου καθώς και στο Αρκαλοχώρι με το κανονικό πρόγραμμα (Α' Φάσης) που λειτούργησε σε όλο τον Ελλαδικό χώρο.

Επομένως, η καταγραφή των προσδοκιών και των ικανοποιήσεων αυτής της ομάδας, θα είχε εξαιρετικό ενδιαφέρον να μελετηθεί περαιτέρω, ενδεικτικά ως εξής:

❖ Αναφορικά με την αξιοποίηση των ευρημάτων της έρευνας, θα μπορούσε να ασκηθεί ως περαιτέρω εκπαιδευτική πολιτική, η οργάνωση ενημερώσεων τόσο από το ΕΠΑΛ, ακόμα και μέσω των μαθημάτων σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού, όσο και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σχετικά με το θεσμό και τις προοπτικές υλοποίησης του μεταλυκειακού έτους - τάξης Μαθητείας.

❖ Από ερευνητική άποψη, θα είχε ενδιαφέρον να διερευνηθούν και να καταγραφούν τα κεντρικά ερωτήματα της έρευνας, που εστιάζουν στα 3 θεματικά κριτήρια, και με άλλες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, όπως για παράδειγμα με τη μέθοδο της συνέντευξης, όπου μπορούν να αναδυθούν πληροφορίες π.χ., εκπλήρωση των προσδοκιών από την υλοποίηση του θεσμού της Μαθητείας σε ικανοποιητικό επίπεδο.

❖ Επίσης, θα μπορούσε να επεκταθεί η έρευνα και στους άλλους 3 νομούς της Κρήτης (Ν. Χανίων, Ν. Ρεθύμνου και Ν. Λασιθίου), ώστε να αντληθούν πληροφορίες για μια γενικότερη άποψη στο επίπεδο όλου του νησιού, ενώ θα μπορούσαν να προσδιοριστούν και οι τυχόν διαφορές των προσδοκιών και των ικανοποιήσεων στα 3 θεματικά κριτήρια, καθώς επίσης και η ανταπόκριση των Αποφοίτων ΕΠΑΛ, των επιμέρους περιοχών.

❖ Τέλος, η παρούσα έρευνα που εκπονήθηκε για το έτος 2017, θα μπορούσε σε βάθος χρόνου (1 ή 2 ετών) να επαναληφθεί (για τη Β' φάση ή και ούτω καθεξής), για να δειχθεί η διείσδυση της Μαθητείας, καθώς και η ανταπόκριση των Αποφοίτων ΕΠΑΛ, όχι μόνο στην ειδικότητα των Ηλεκτρολόγων αλλά και σε άλλες ειδικότητες του Ν. Ηρακλείου, σε τοπικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο, αναφορικά με τις προσδοκίες και την ικανοποίηση τους, εστιάζοντας στα κριτήρια με βάση τα νέα δεδομένα, που θα προκύπτουν τότε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- AC4SME Greek, (2016). Apprenticeship coaches for SME (toolbox): [Εργαλειοθήκη για τους συμβούλους μαθητείας: Ενισχύστε τη μαθητεία στις ΜΜΕ](https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2017-2018/1232-ac-4-sme-greek-apprenticeship-coaches-for-sme-toolbox-ergaleiothiki-gia-tous-symvoylous-mathiteias-enisxyste-ti-mathiteia-stis-mme-sel-69/file). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2017-2018/1232-ac-4-sme-greek-apprenticeship-coaches-for-sme-toolbox-ergaleiothiki-gia-tous-symvoylous-mathiteias-enisxyste-ti-mathiteia-stis-mme-sel-69/file> (1-3-2018)
- CEDEFOP (2018). Apprenticeship review. Modernising and expanding apprenticeships in Greece. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.cedefop.europa.eu/en> και στο: <https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2017-2018/1243-cedefop-apprenticeship-review-modernising-and-expanding-apprenticeships-in-greece/file> (1-3-2018)
- Cohen, L. & Manion, L. (1997). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Faulkner, D., Swann, J. (1999). *Εγχειρίδιο Μεθοδολογίας*. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Lynn Gambin, (2012). *Review of Apprenticeships Research. The National Apprenticeship Service and the Department for Business Innovation and Skills*. IER, Institute for Employment Research. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2016/1242-ier-institute-for-employment-research-review-of-apprenticeships->

- research-by-lynn-gambin-review-of-apprenticeships-research-the-national-apprenticeship-service-and-the-department-for-business-innovation-and-skills/file
- NEETS Not in Education, Employment or Training, (2016). Έρευνα και ολοκληρωμένη παρέμβαση για την κοινωνική ενσωμάτωση μιας μείζονος κοινωνικά ευάλωτης ομάδας: ψυχολογικό προφίλ/ ψυχοπαθολογία, προφίλ δεξιοτήτων, διάγνωση αναγκών και ανάπτυξη προγραμμάτων για την κατάρτιση-reskilling και την ψυχολογική υποστήριξη προς την επαν-ενσωμάτωση των «νέων ανθρώπων εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης (NEETs)» (Πράξη 3757) EEA GRANTS/ GR07- 3757. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricalab.gr/e-yliko/aspaites-pesyp-programma-eidikefsis-stin-symvouleftiki-kai-ton-prosanatolismo/1240-neets-not-in-education-employment-or-training-anthropon-ektos-ekpaidefsis-katartisis-kai-apasxolisis-yppeth-sel-89/file> (1-3-2018)
- UNEVOC.UNESCO, (2018). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [http://www.unevoc.unesco.org/tvetipedia.0.html?&tx_drwiki_pi1\[keyword\]=dual%20system](http://www.unevoc.unesco.org/tvetipedia.0.html?&tx_drwiki_pi1[keyword]=dual%20system)
- Δαφέρμος, Β. (2005). *Κοινωνική Στατιστική με το SPSS*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις ΖΗΤΗ.
- Εγκύκλιο Φ4/9685/Δ4, (2018). *Ενημέρωση σχετικά με την Αξιολόγηση των μαθητών του Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) και των μαθητευόμενων του «Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας»*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricalab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2017-2018/1185-eks-f4-9685-d4-19-1-2018-enimerosi-sxetika-me-tin-aksiologisi-ton-mathiton-tou-epa-l-kai-ton-mathitevomenon-tou-metalykeiakoy-etous-taksis-mathiteias/file> (1-3-2018)

- Εγκύκλιος Αρ.Πρ.:1161, (2017). *Πρόσκληση για διάθεση θέσεων Μαθητείας στα ΕΠΑΛ και ΙΕΚ του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και στις ΕΠΑΣ Ο.Α.Ε.Δ..* Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2017-2018/1230-prosklisi-gia-diathesi-theseon-mathiteias-sta-epal-kai-iek-tou-ypourgeiou-paideias-erevnas-kai-thriskevmaton-kai-stis-epas-o-a-e-d-ar-pr-1161-26-6-2017/file> (1-3-2018)
- ΙΕΠ, (2018). *Έκθεση αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας: εμπειρική διερεύνηση σε μαθητευόμενους/ες, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης.* Μονάδα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Συγγραφική-Ερευνητική Ομάδα: Κακαρά Αλεξάνδρα, Κουταλίδη Σοφία, Μαυρικάκης Ευάγγελος, Νέλλα Αθηνά, Παπαθανασίου Θεοδώρα, Παρίσης Βασίλειος. Πιτσικάλης Σταύρος, Συρίγος Ευάγγελος, Φαράντου Ευμορφία-Δήμητρα, Φύκαρης Γεώργιος, Χατζησογυρή Βασιλική. Αθήνα: 2018. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2016/1258-iep-ekthesi-apotimisis-tou-institoytou-ekpaideftikis-politikis-iep-gia-tin-a-fasi-tou-metalykeiakoy-etous-taksis-mathiteias-empeiriki-diereynisi-se-mathitevomenous-es-ekpaideftikoys-kai-ekpaideftes-foreon-apasxolisis-266sel/file> και <http://www.iep.edu.gr/el/tee-anakoinwseis/ekthesi-apotimisis-etos-mathiteias>
- INE ΓΣΕΕ, (2016). *Η μαθητεία και ο ιδιαίτερος ρόλος της, στη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία: απαραίτητες προϋποθέσεις.* Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2017-2018/1238-ine-gsee-mathiteia-ine-schule-und-ausbildung-griechisch/file> (1-3-2018)

Καγιαμπάκης, Ε., (2011). Διπλωματική Εργασία: *Καταγραφή των Αντιλήψεων και Γνώσεων των Επαγγελματιών Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών του Νομού Ηρακλείου για τις Φωτοβολταϊκές Εφαρμογές*. Πάτρα: ΕΑΠ. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricalab.gr/e-yliko/2015-12-05-17-43-07-1/669-2010-2011/file> (1-3-2018).

Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου, (2012). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricalab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2016/1236-enimerotiko-simeiotoma-nea-syghroni-mathiteia-kyprou/file> (1-3-2018)

Κυριαζή, Ν. (2002). *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

N4186/2013, (2013). ΦΕΚ193Α/17-9-2013. *Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricalab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2016/1225-n-4186-fek-a-193-17-9-2013-anadiarthrosi-tis-defterovathmias-ekpaidefsis-arthro-7-diarthrosi-spoudon-epaggelmatikoy-lykeiou-kai-takseis-mathiteias/file>

ΟΕΠΕΚ, (2008). *Μελέτη: Ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.oepek.gr/portal/index.php?option=com_content&view=article&id=118&Itemid=108, (1-3-2018).

- Παϊδούση Χ., (2014). *Δυϊκό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης: Η Γερμανική αφήγηση για τη σύνδεση εκπαίδευσης και αγορά εργασίας. Άρθρα και Μελέτες* 10/2014. Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και ανθρώπινου Δυναμικού. Υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2016/1224-dyiko-systima-epaggelmatikis-ekpaidefsis-i-germaniki-afigisi-gia-ti-syndesi-ekpaidefsis-kai-agora-ergasias-sel-74/file> (1-3-2018)
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1984). Στοιχεία περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθήνας.
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993α). *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. Τόμος 1. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993β). *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. Τόμος 2. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- ΥΠ.Π.Ε.Θ., (2016). *Σχέδιο Οδηγού Εφαρμογής Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας*. (1η Έκδοση). Μαρούσι. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <https://www.electricallab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2017-2018/1123-odigos-efarmogis-metalykeiakou-etous-taksis-mathiteias/file> (1-3-2018)
- Φίλιας Β., (εποπτεία). (2004). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*. Αθήνα: Gutenberg
- ΦΕΚ 3529/1-11-2016. *Οργάνωση και λειτουργία τμημάτων «Μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας» των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ.*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΦΕΚ 4176/23-12-2016. *Υλοποίηση Πιλοτικής Τάξης Μαθητείας στην Περιφέρεια Κρήτης*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

ΦΕΚ 732/9-3-2017. Πρόγραμμα Σπουδών για το «Μεταλυκειακό έτος-τάξη μαθητείας» των αποφοίτων της ειδικότητας «Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων». Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Χατζηνικήτα Β. & Χρηστίδου Β., (2001). Σημασία της έρευνας σχετικά με τις αντιλήψεις των μαθητών. Στο: J. Bliss, G. Cooper, Δ. Κολιόπουλος, Β. Κουλαϊδης, Κ. Ραβάνης, J. Solomon, Α. Τσατσαρώνη, Β. Χατζηνικήτα, Β. Χρηστίδου, *Διδακτική των Φυσικών Επιστημών*. (Τόμος Α'). Πάτρα: Ε.Α.Π.

Χατζηνικήτα Β. & Χρηστίδου Β., (2001). Σημασία της έρευνας σχετικά με τις αντιλήψεις των μαθητών. Στο: Δ. Κολιόπουλος, Β. Κουλαϊδης, Α. Τσατσαρώνη, Β. Χατζηνικήτα, Β. Χρηστίδου, J.Ogborn, *Διδακτική των Φυσικών Επιστημών*. (Τόμος Β'). Πάτρα: Ε.Α.Π.

Χρήσιμες Υπερσυνδέσεις:

<http://www.minedu.gov.gr/>

<https://www.minedu.gov.gr/tehniki-ekpaideusi-2/mathiteia>

<http://www.epiteliki.minedu.gov.gr/?lang=el>

<http://www.iep.edu.gr/el/deltia-typou-genika/epimorfotiki-hmerida-metalykeiako-etos>

<https://diavlos.grnet.gr/event/e966>

<http://www.pdekritis.gr/category/announcements/mathetia-epal/>

<http://dide.ira.sch.gr/kathgoria.php?cat=23>

<https://www.electricalab.gr/>

<https://www.electricalab.gr/xrisima-links/290-taksis-mathiteias>

<https://www.electricalab.gr/xrisima-links/331-programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l>

<https://www.electricalab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2016>

<https://www.electricalab.gr/e-yliko/programma-taksis-mathiteias-ton-epa-l-2017->

2018

Παράρτημα Ι - Ερωτηματολόγιο

Οδηγίες Συμπλήρωσης του Ερευνητικού Ερωτηματολογίου

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η Παρούσα έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο της Διπλωματικής μου Εργασίας, στο Ετήσιο Πρόγραμμα Ειδίκευσης στην Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό (ΠΕΣΥΠ), της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), του Παραρτήματος Κρήτης στις Αρχάνες, για το ακαδημαϊκό έτος 2017 - 2018.

Ο Τίτλος της Έρευνα είναι:

«Διερεύνηση του Βαθμού εκπλήρωσης των προσδοκιών και της ικανοποίησης, μαθητευόμενων του Ν. Ηρακλείου της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας, του μεταλυκειακού έτους - τάξη μαθητείας των ΕΠΑ.Λ.».

Η έρευνα αυτή χρειάζεται την δική σας συμβολή, για το λόγο αυτό σας παρακαλώ να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί. Το Ερωτηματολόγιο είναι κοινό για όλους τους μαθητευόμενους της Ηλεκτρολογικής ειδικότητας του Ν. Ηρακλείου και δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις. Με ενδιαφέρει η προσωπική σας άποψη. Επίσης, το Ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και οι απαντήσεις σας θα αξιοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας.

Παρόλο που το σώμα του ερωτηματολογίου φαίνεται εκτενές, ο χρόνος συμπλήρωσης του, δεν υπερβαίνει τα 10 λεπτά της ώρας.

Πριν απαντήσετε σε κάθε ερώτηση, βεβαιωθείτε ότι την έχετε διαβάσει προσεκτικά και στο τέλος, παρακαλώ βεβαιωθείτε ότι έχετε απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις.

Ευχαριστώ εκ των προτέρων για την συνεργασία σας.

Με εκτίμηση **Καγιαμπάκης Εμμανουήλ του Ιωάννη**.

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή για να μάθετε σχετικά με τα αποτελέσματα της έρευνας, μην διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου με το E-mail: sek-her@otenet.gr ή και μέσω του site: <http://www.electricallab.gr>

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Σημειώστε με ένα $\surd$ στις δηλώσεις που ανταποκρίνονται στη δική σας περίπτωση.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΟΠΟΥ ΘΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΤΕ $\surd$
ΕΧΕΤΕ ΜΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

1. Ποιά η πηγή ενημέρωσης (πώς μάθατε) για την υλοποίηση προγραμμάτων μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας για αποφοίτους ΕΠΑ.Λ.;
  - a. από τη Σχολική Μονάδα (σας πήραν τηλέφωνο) .....
  - b. από τη Σχολική Μονάδα (κατά την φοίτησή μου στη Γ' τάξη του ΕΠΑΛ) ...
  - c. από τα μέσα Μαζικής ενημέρωσης ή από το Διαδίκτυο .....
  - d. από τον έναν Ηλεκτρολόγο Εγκαταστάτη .....
  - e. από φίλους .....

2. Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύατε ότι θα αποκτούσατε περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ.;
  - a. Καθόλου .....
  - b. Λίγο .....
  - c. Μέτρια .....
  - d. Πολύ .....
  - e. Πάρα Πολύ .....

3. Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύατε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην Επαγγελματική σας Εξέλιξη;
  - a. Καθόλου .....
  - b. Λίγο .....
  - c. Μέτρια .....
  - d. Πολύ .....
  - e. Πάρα Πολύ .....

4. Τη Μαθητεία την ξεκινήσατε γιατί πιστεύατε ότι θα αποκτούσατε Εργασιακή Εμπειρία ενώ παράλληλα θα εμπλουτίζατε το Βιογραφικό σας Σημείωμα;
- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....
5. Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύατε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην εύρεση εργασίας (Ευκολότερη Πρόσβαση στην Αγορά Εργασίας);
- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....
6. Ο λόγος που σας παρακίνησε να συμμετάσχετε στο πρόγραμμα της μαθητείας ήταν τα οικονομικά κίνητρα;
- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....
7. Τη Μαθητεία την ξεκινήσατε γιατί πιστεύατε ότι θα βρείτε ένα πρόσφορο/βοηθητικό έδαφος, (Συνεργατικό, Επικοινωνιακό Περιβάλλον Εργασίας), για να ενταχθείτε ομαλά στην αγορά εργασίας υπό την σκέπη της Σχολικής Μονάδας και τη βοήθεια τόσο του επόπτη Εκπαιδευτικού του ΕΠΑ.Λ. όσο και του Εκπαιδευτή της Επιχείρησης;
- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

8. Γενικά, πιστεύετε ότι αποκτούσατε/βελτιώνατε Γνώσεις και Δεξιότητες κατά τη διάρκεια της Μαθητείας τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση;
- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....
9. Πιστεύετε ότι οι Γνώσεις και οι Δεξιότητες σας (αξιοποίηση αυτών), ως απόφοιτος των ΕΠΑΛ, ήταν ικανοποιητικές ώστε να καλύψουν τις απαιτήσεις της επιχείρησης στην οποία εργαστήκατε ως μαθητευόμενος;
- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....
10. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ;
- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....
11. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή της Επιχείρησης;
- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

12. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η Συνεργασία και η Επικοινωνία με το εμπλεκόμενο Προσωπικό/Εργαζόμενους της Επιχείρησης;

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

13. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα Εργαλεία/Εξοπλισμός/Υλικοτεχνική υποδομή της Επιχείρησης;

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

14. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα συνολικά οικονομικά κίνητρα του προγράμματος που σας προσέφεραν, ώστε να αποδώσετε καλύτερα στο χώρο εργασίας;

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

15. Σε ποιό βαθμό πιστεύετε ότι εκπληρώθηκαν οι αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τη μάθηση και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων;

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

16. Γενικά, σε ποιό βαθμό πιστεύετε ότι κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες που είχατε, πριν ξεκινήσετε το Πρόγραμμα της Μαθητείας;

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

17. Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας αποκτήσατε Γνώσεις & Δεξιότητες περισσότερες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑΛ;

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

18. Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας σας βοήθησε στην εύρεση εργασίας:

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

19. Ο Εργοδότης στον οποίο πραγματοποιήσατε την 9μηνη άσκηση, σας πρότεινε να παραμείνετε αμειβόμενος στην θέση εργασίας, μετά το πέρας της Μαθητείας;

- a. ΝΑΙ .....
- b. ΟΧΙ .....

20. Αν ΟΧΙ, μετά το πέρας της 9μηνης άσκησης στα πλαίσια της μαθητείας, αναζητείτε/σκέφτεστε/προτίθεστε για μελλοντική εργασία συναφή με την Ηλεκτρολογική Ειδικότητα;

- a. ΝΑΙ .....
- b. ΟΧΙ .....

21. Πιστεύετε ότι το ΕΠΑ.Λ. με τα Εργαστηριακά Μαθήματα των 203 ωρών, (1 μέρα την εβδομάδα επί 7 ώρες), κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

22. Πιστεύετε ότι η επιχείρηση που εργαστήκατε ως μαθητευόμενος, (28ώρες/εβδομάδα ανοιγμένες σε 4 μέρες την εβδομάδα επί 7 ώρες), κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

- f. Καθόλου .....
- g. Λίγο .....
- h. Μέτρια .....
- i. Πολύ .....
- j. Πάρα Πολύ .....

23. Γενικά, πιστεύετε ότι οι αρχικές προσδοκίες σε σχέση με το όλο πρόγραμμα της μαθητείας, τόσο με τα εργαστηριακά μαθήματα του ΕΠΑΛ όσο και με την άσκηση στην Επιχείρηση, εκπληρώθηκαν;

(Επαγγελματική Εξέλιξη, Βελτίωση Γνώσεων και Δεξιοτήτων):

- a. Καθόλου .....
- b. Λίγο .....
- c. Μέτρια .....
- d. Πολύ .....
- e. Πάρα Πολύ .....

24. Γενικά, θα χαρακτηρίζατε το θεσμό της μαθητείας, από πλευράς εμπειρίας;

- a. Αρνητική .....
- b. Ουδέτερη .....
- c. Θετική .....

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΟΥ

25. Ο Εργοδότης στα πλαίσια της μαθητείας που εργαστήκατε ήταν:

- a. Δημόσιος Φορέας (Δήμος, ΔΕΗ κ.ά.) .....
- b. Ιδιωτική Επιχείρηση (Ελεύθερος Επαγγελματίας όπου απασχολεί μέχρι 5 άτομα προσωπικό).....
- c. Ιδιωτική Επιχείρηση (Επαγγελματίας όπου απασχολεί περισσότερα από 5 άτομα προσωπικό).....
- d. Ιδιωτική Επιχείρηση (Εργοστάσιο στη ΒΙΠΕ Ηρακλείου) .....

26. Έτος Αποφοίτησης από το ΕΠΑΛ:

- a. 2016 .....
- b. 2015 .....
- c. 2014 .....
- d. 2013 .....
- e. 2012 .....

27. Ξένες Γλώσσες (κείμενα που μπορείτε να διαβάσετε με ευκολία):

- Αγγλικά .....
- Γερμανικά .....
- Γαλλικά .....

Γράψτε Άλλη Γλώσσα: _____

28. Έχετε υλοποιήσει παλαιότερα πριν ξεκινήσετε το πρόγραμμα της μαθητείας

Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις - Εφαρμογές;

a. ΝΑΙ .....

b. ΟΧΙ .....

29. Αν ΝΑΙ, σημειώστε το χρονικό διάστημα που έχετε εργαστεί/απασχοληθεί σε

Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις παλαιότερα πριν ξεκινήσετε το πρόγραμμα της μαθητείας σε μήνες (Γράψτε Νούμερο):

30. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:

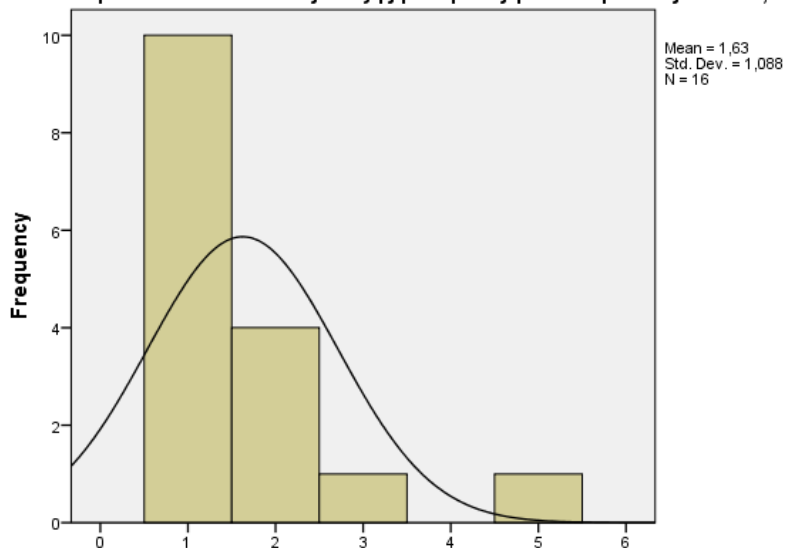
<u>Θέματα</u>	<u>ΝΑΙ</u>	-	<u>ΟΧΙ</u>
a. Συστήματα Αυτομάτου Ελέγχου (Συμβατικά ή PLC)	☐		☐
b. Ενεργειακά Συστήματα	☐		☐
c. Σύγχρονες Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις	☐		☐
d. Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)	☐		☐
e. Φωτοβολταϊκά Συστήματα	☐		☐

f. Άλλο: _____ Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο που διαθέσατε

Παράρτημα II - Διαγράμματα

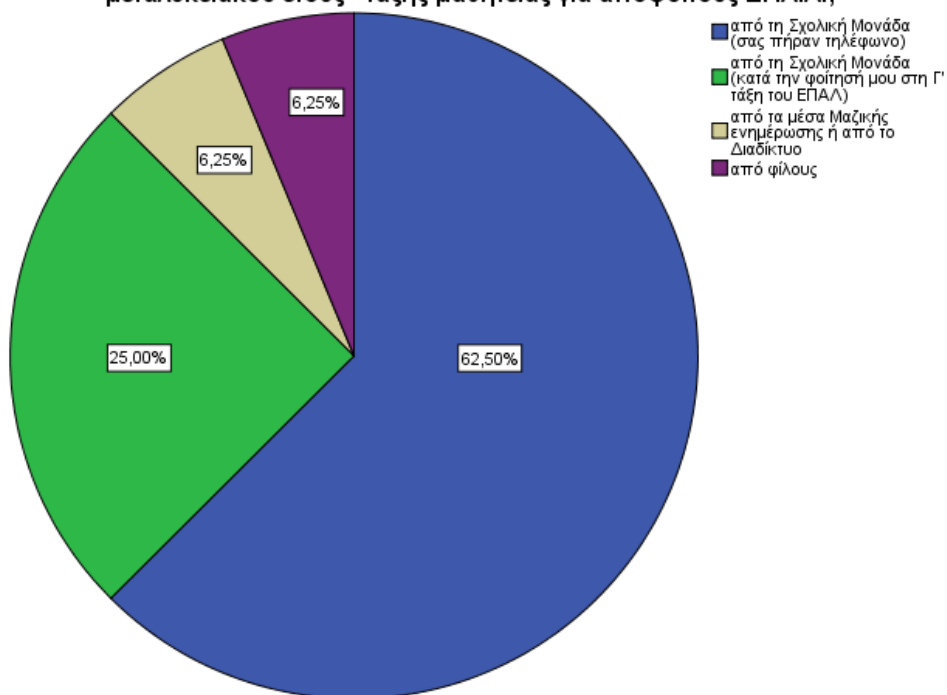
Τα διαγράμματα συχνοτήτων ανά ερώτηση παρατίθενται παρακάτω:

1. Ποιά η πηγή ενημέρωσης (πώς μάθατε) για την υλοποίηση προγραμμάτων μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας για αποφοίτους ΕΠΑ.Λ.;

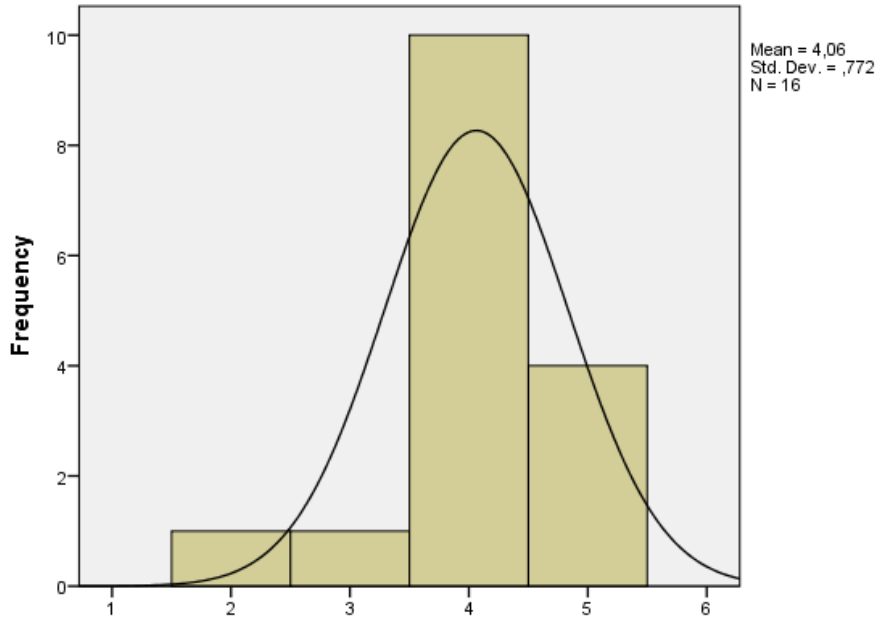

1. Ποιά η πηγή ενημέρωσης (πώς μάθατε) για την υλοποίηση προγραμμάτων μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας για αποφοίτους ΕΠΑ.Λ.;

1. Ποιά η πηγή ενημέρωσης (πώς μάθατε) για την υλοποίηση προγραμμάτων μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας για αποφοίτους ΕΠΑ.Λ.;

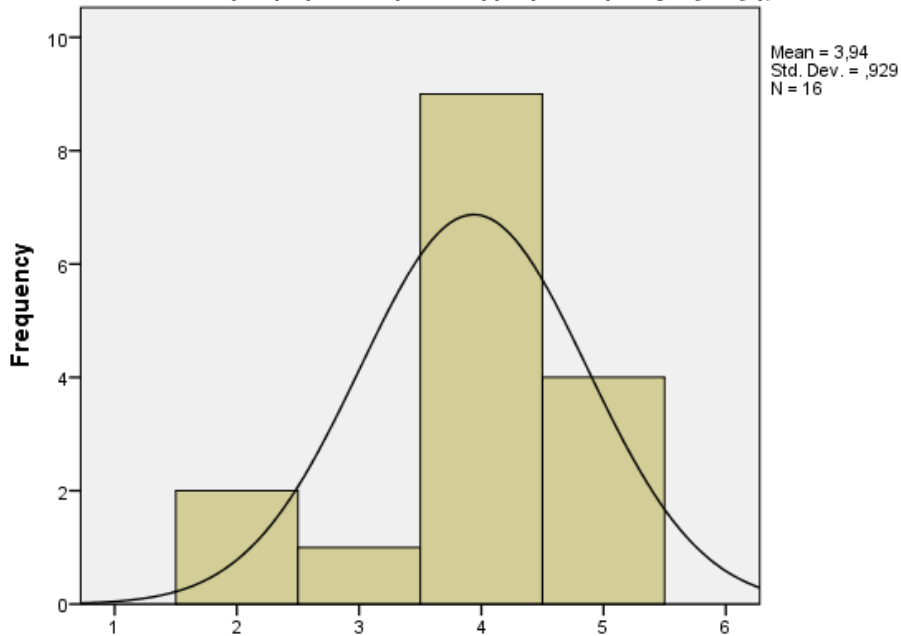

2. Πριν ... πιστεύατε ότι θα αποκτούσατε περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ.;

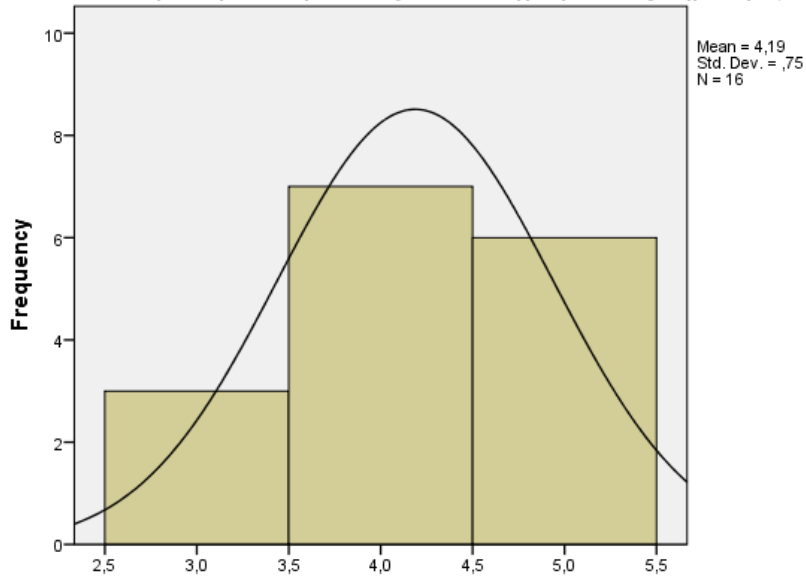
2. Πριν ... πιστεύατε ότι θα αποκτούσατε περισσότερες (νέες) Γνώσεις και Δεξιότητες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑ.Λ.;

3. Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύατε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην Επαγγελματική σας Εξέλιξη;

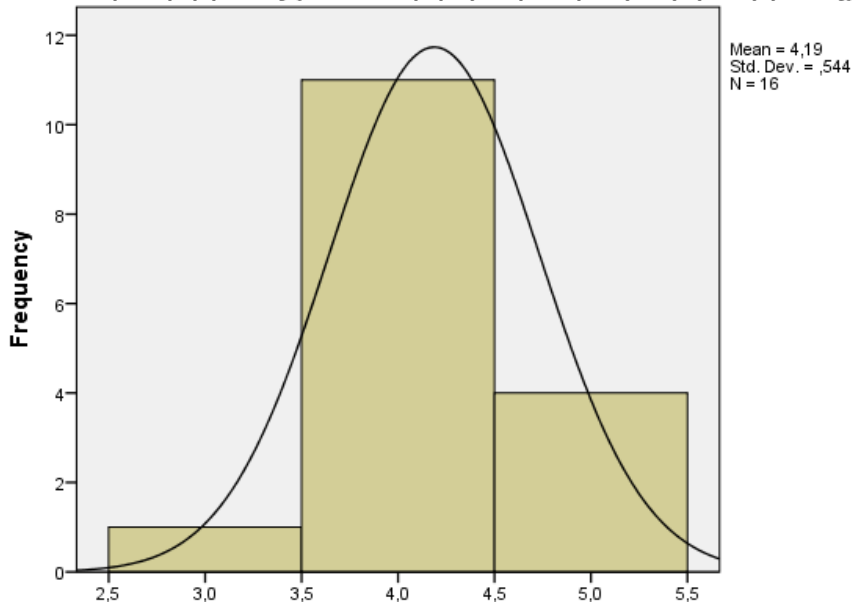
3. Πριν ξεκινήσετε τη Μαθητεία πιστεύατε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην Επαγγελματική σας Εξέλιξη;

4. ...ξεκινήσατε γιατί πιστεύετε ότι θα αποκτούσατε Εργασιακή Εμπειρία ενώ παράλληλα θα εμπλουτίζατε το Βιογραφικό σας Σημείωμα;

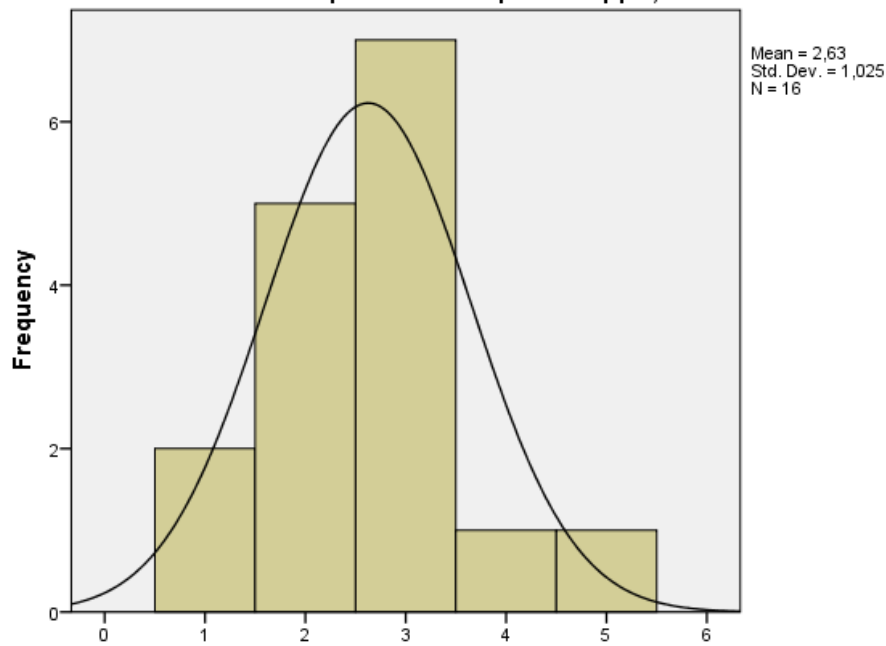
4. ...ξεκινήσατε γιατί πιστεύετε ότι θα αποκτούσατε Εργασιακή Εμπειρία ενώ παράλληλα θα εμπλουτίζατε το Βιογραφικό σας Σημείωμα;

5. Πριν ...πιστεύατε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην εύρεση εργασίας (Ευκολότερη Πρόσβαση στην Αγορά Εργασίας);

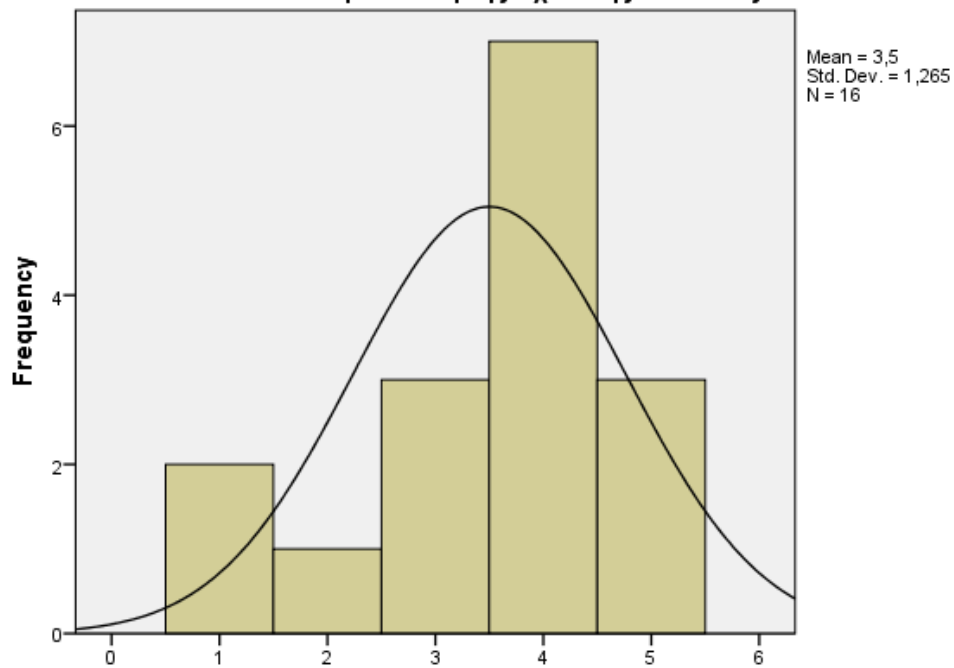
5. Πριν ...πιστεύατε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας θα σας βοηθήσει στην εύρεση εργασίας (Ευκολότερη Πρόσβαση στην Αγορά Εργασίας);

6. Ο λόγος που σας παρακίνησε να συμμετάσχετε στο πρόγραμμα της μαθητείας ήταν τα οικονομικά κίνητρα;

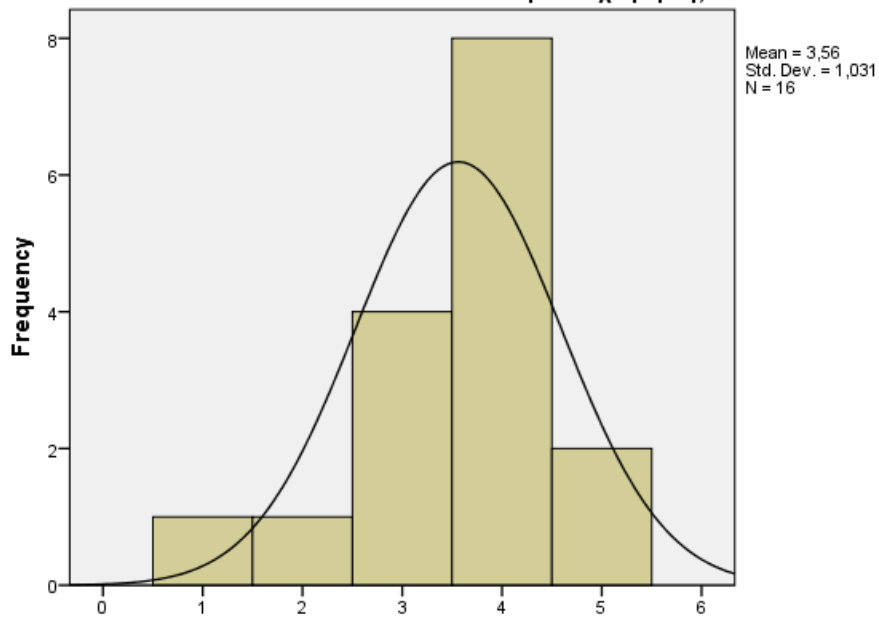
6. Ο λόγος που σας παρακίνησε να συμμετάσχετε στο πρόγραμμα της μαθητείας ήταν τα οικονομικά κίνητρα;

7. ...ξεκινήσατε γιατί πιστεύατε ότι θα βρείτε ένα πρόσφορο/βοηθητικό έδαφος, ... υπό την σκέπη της Σχολικής Μονάδας ...

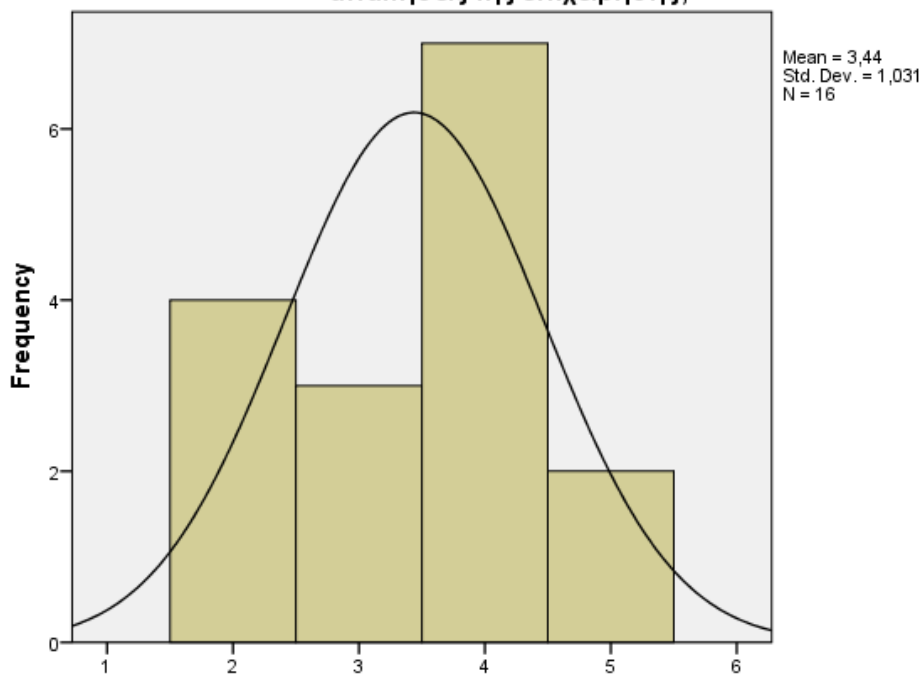
7. ...ξεκινήσατε γιατί πιστεύατε ότι θα βρείτε ένα πρόσφορο/βοηθητικό έδαφος, ... υπό την σκέπη της Σχολικής Μονάδας ...

8. Γενικά, πιστεύετε ότι αποκτούσατε/βελτιώνατε Γνώσεις και Δεξιότητες ... τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση;

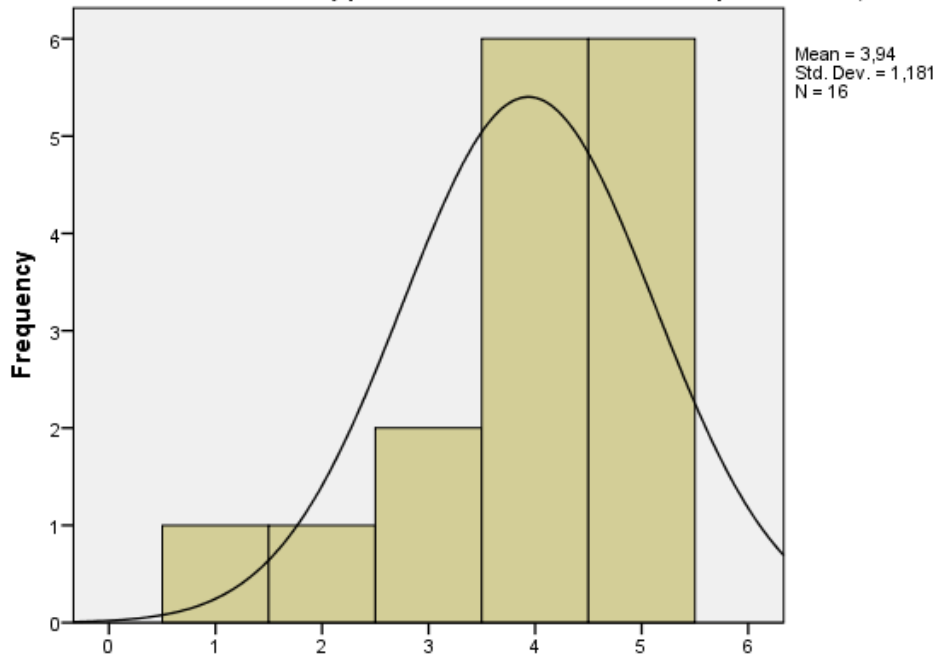
8. Γενικά, πιστεύετε ότι αποκτούσατε/βελτιώνατε Γνώσεις και Δεξιότητες ... τόσο στο ΕΠΑΛ όσο και στην Επιχείρηση;

9. Γνώσεις και οι Δεξιότητες σας ήταν ικανοποιητικές ώστε να καλύψουν τις απαιτήσεις της επιχείρησης;

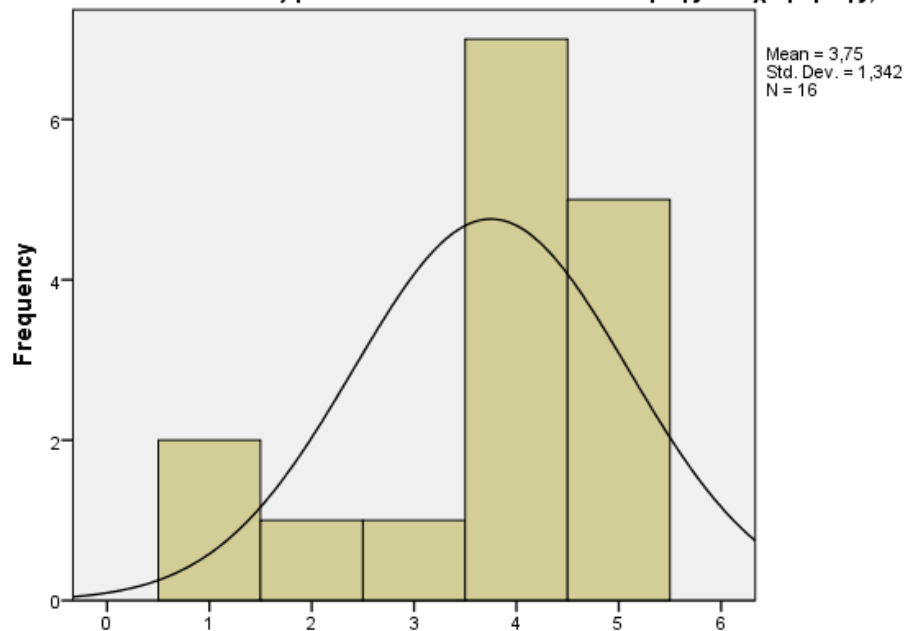
9. Γνώσεις και οι Δεξιότητες σας ήταν ικανοποιητικές ώστε να καλύψουν τις απαιτήσεις της επιχείρησης;

10. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ;

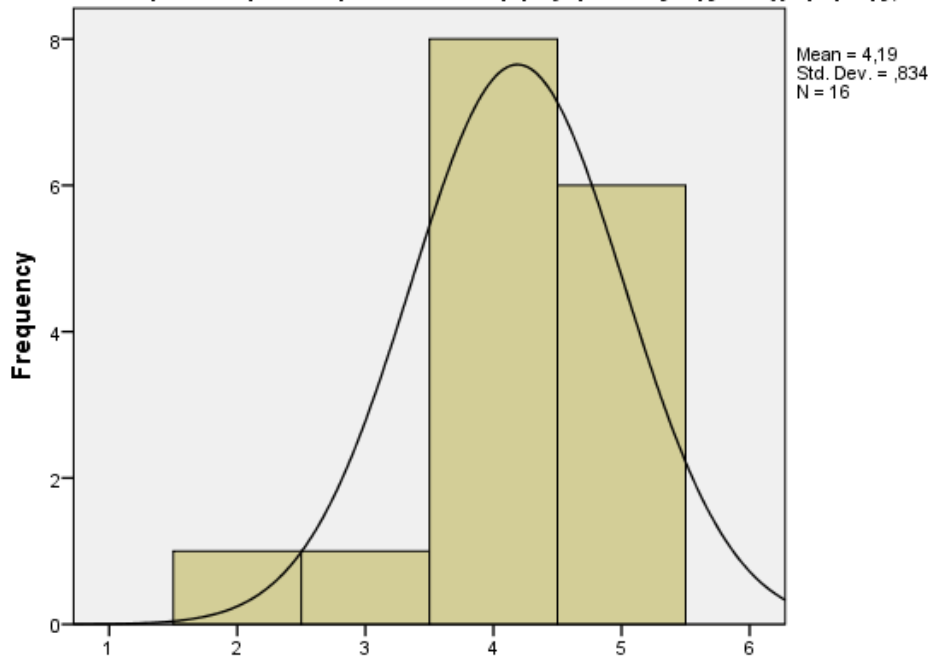
10. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή του ΕΠΑΛ;

11. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή της Επιχείρησης;

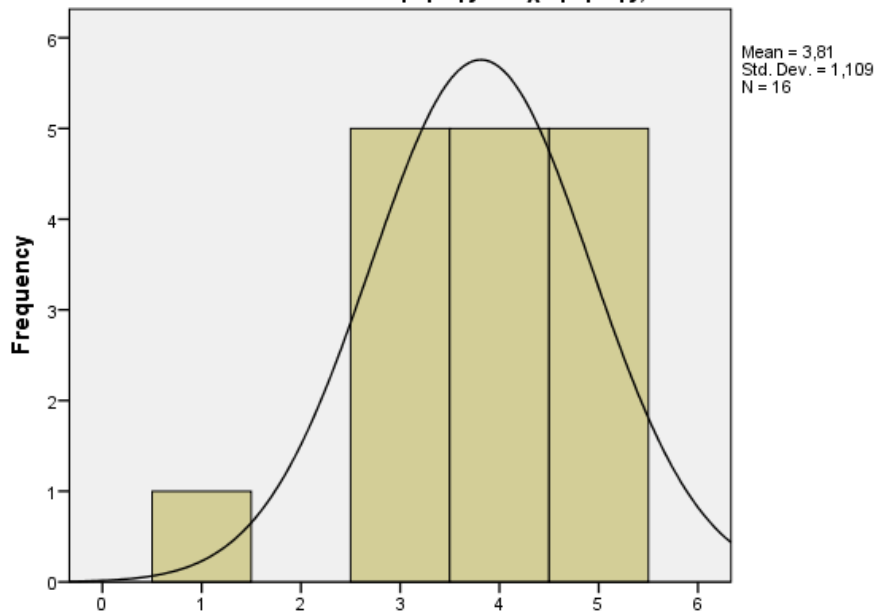
11. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η υποστήριξη σας (Συνεργασία & Επικοινωνία) με τον Υπεύθυνο Εκπαιδευτή της Επιχείρησης;

12. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η Συνεργασία και η Επικοινωνία με το εμπλεκόμενο Προσωπικό/Εργαζόμενους της Επιχείρησης;

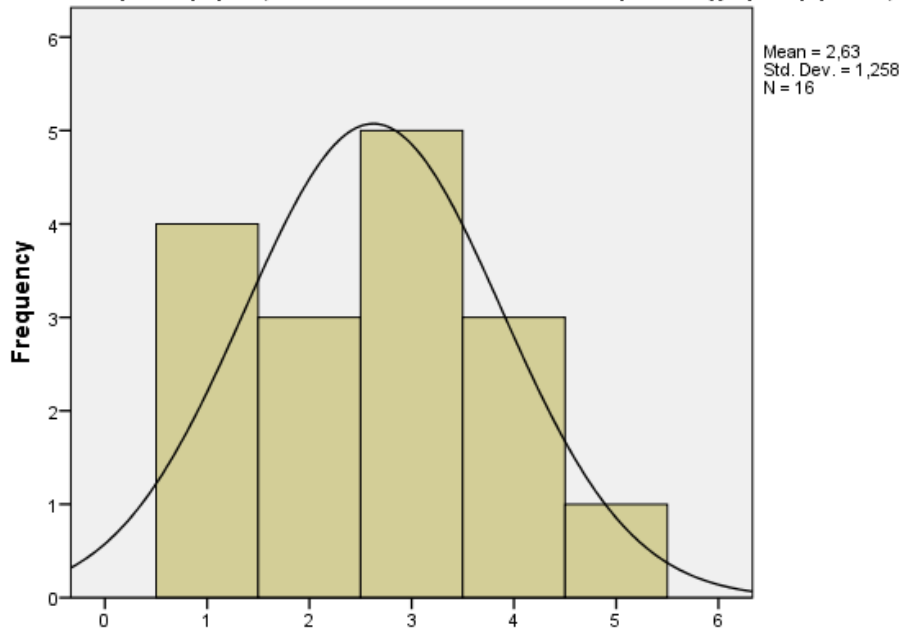
12. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητική η Συνεργασία και η Επικοινωνία με το εμπλεκόμενο Προσωπικό/Εργαζόμενους της Επιχείρησης;

13. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα Εργαλεία/Εξοπλισμός/Υλικοτεχνική υποδομή της Επιχείρησης;

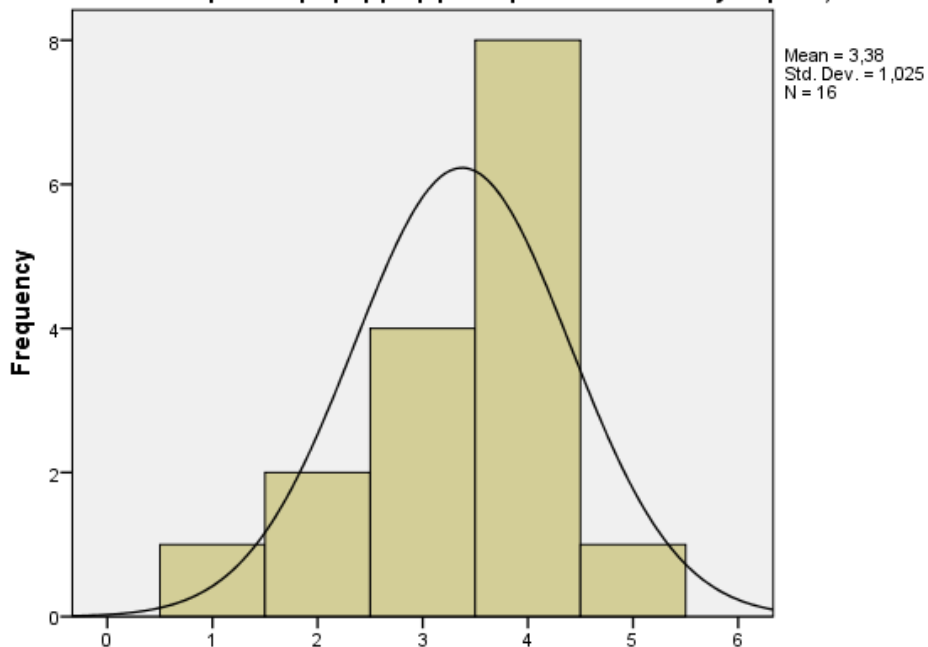
13. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα Εργαλεία/Εξοπλισμός/Υλικοτεχνική υποδομή της Επιχείρησης;

14. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα οικονομικά κίνητρα που σας προσέφεραν, ώστε να αποδώσετε καλύτερα στο χώρο εργασίας;

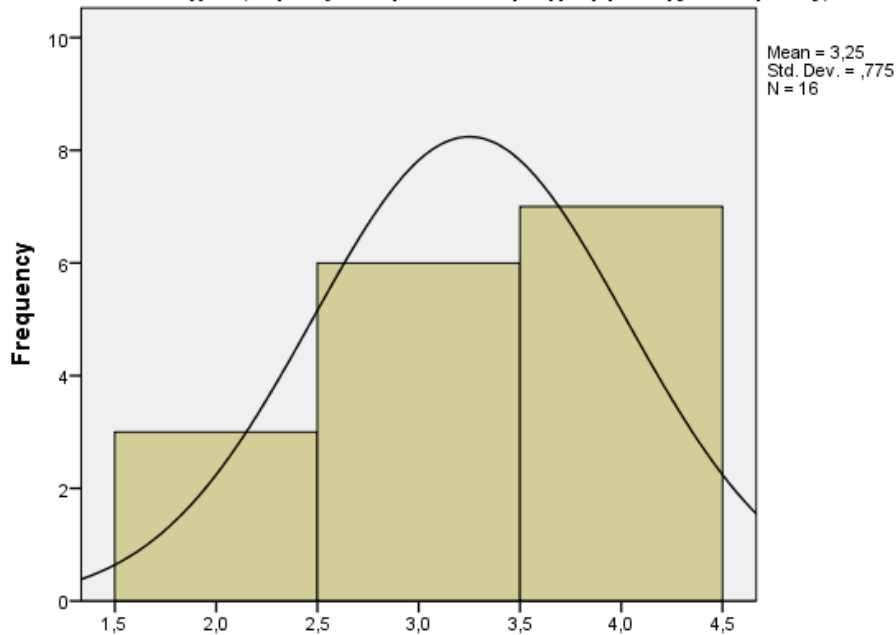
14. Πιστεύετε ότι ήταν ικανοποιητικά τα οικονομικά κίνητρα που σας προσέφεραν, ώστε να αποδώσετε καλύτερα στο χώρο εργασίας;

15. Βαθμός εκπλήρωσης αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τη μάθηση και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων;

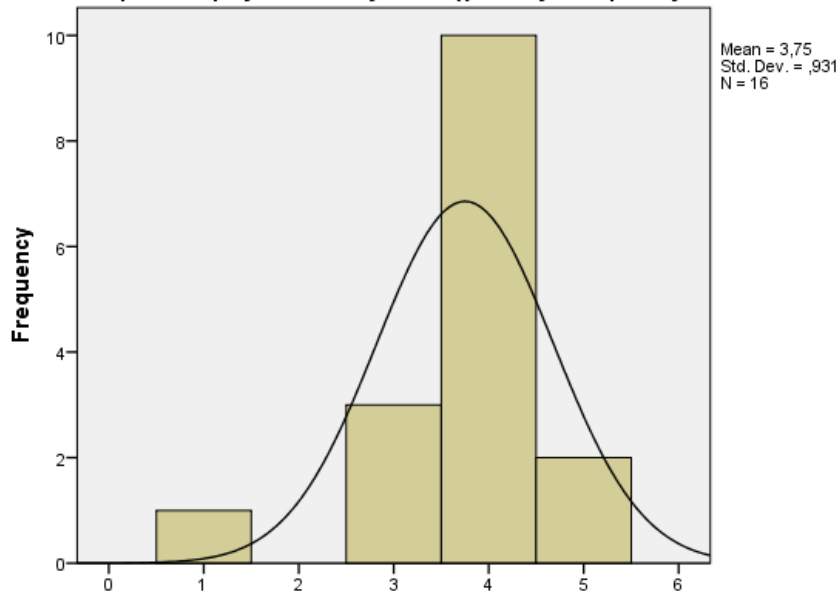
15. Βαθμός εκπλήρωσης αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τη μάθηση και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων;

16. Γενικά, σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες που είχατε, πριν ξεκινήσετε το Πρόγραμμα της Μαθητείας;

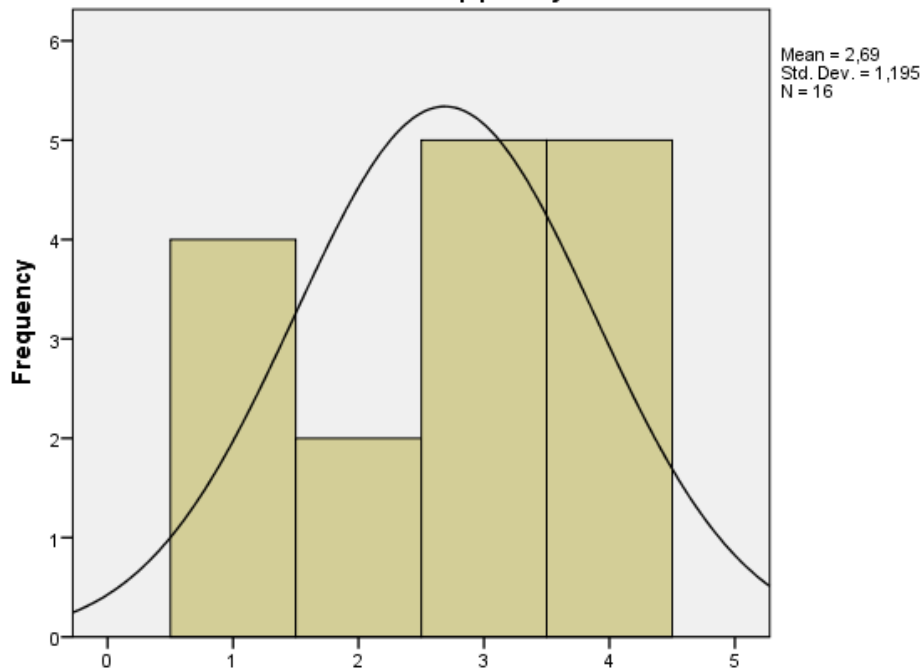
16. Γενικά, σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες που είχατε, πριν ξεκινήσετε το Πρόγραμμα της Μαθητείας;

17. Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας αποκτήσατε Γνώσεις & Δεξιότητες περισσότερες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑΛ;

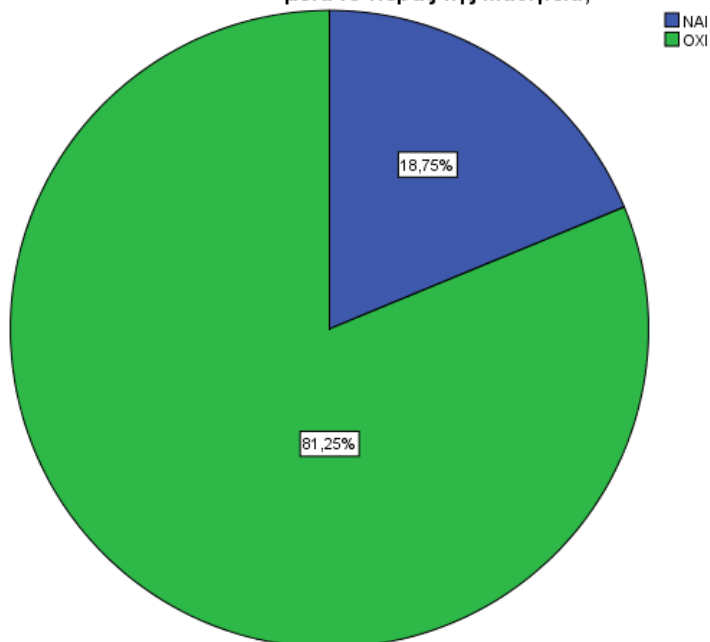
17. Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας αποκτήσατε Γνώσεις & Δεξιότητες περισσότερες από αυτές που είχατε ως απόφοιτος από το ΕΠΑΛ;

18. Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας σας βοήθησε στην εύρεση εργασίας:

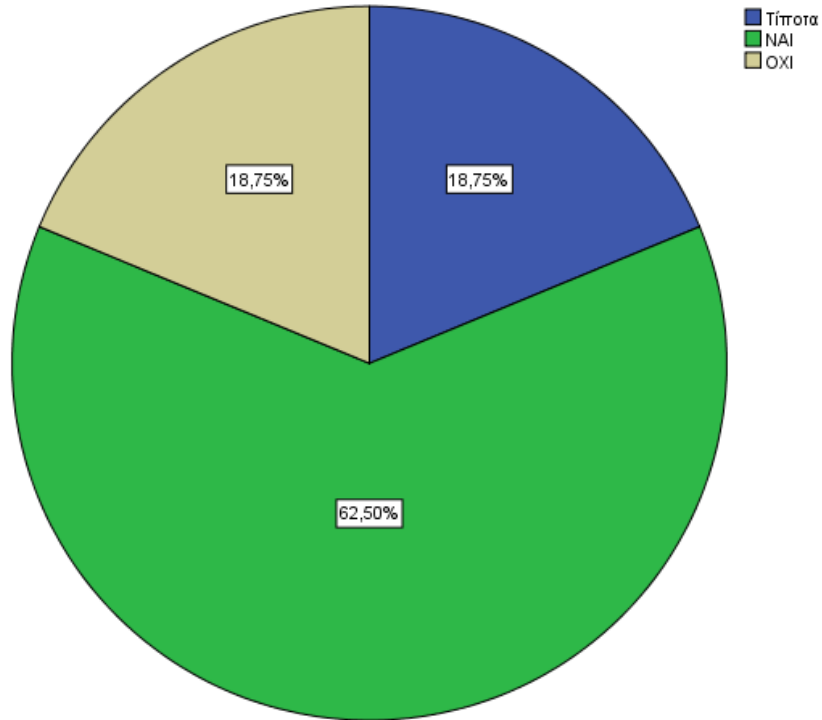

18. Πιστεύετε ότι μετά το πέρας της Μαθητείας σας βοήθησε στην εύρεση εργασίας:

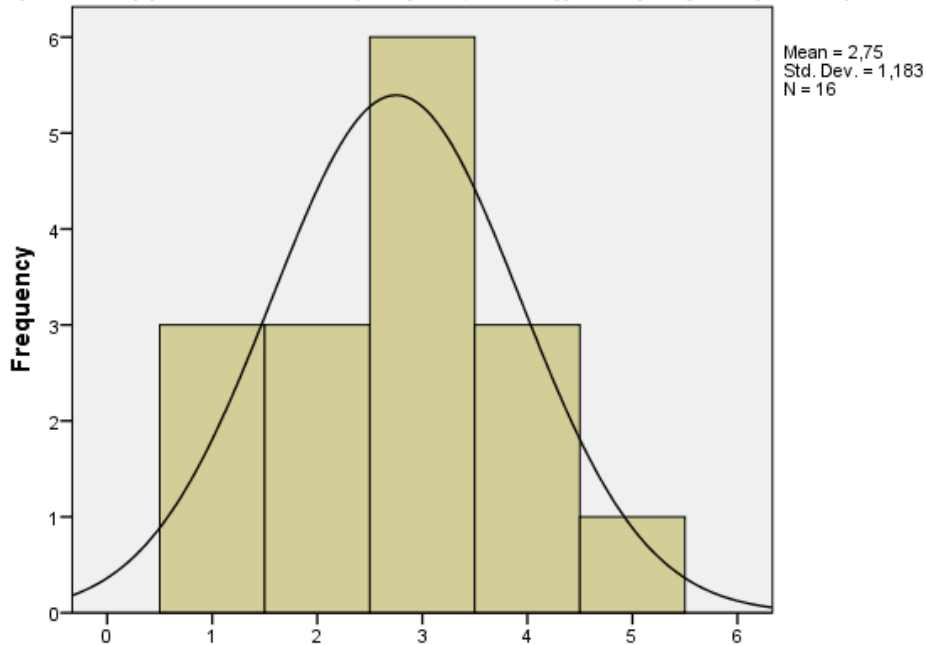
19. Ο Εργοδότης, σας πρότεινε να παραμείνετε αμειβόμενος στην θέση εργασίας, μετά το πέρας της Μαθητείας;

20. Αν ΟΧΙ, αναζητείτε/σκέφτεστε/προτίθεστε για μελλοντική εργασία συναφή με την Ηλεκτρολογική Ειδικότητα;

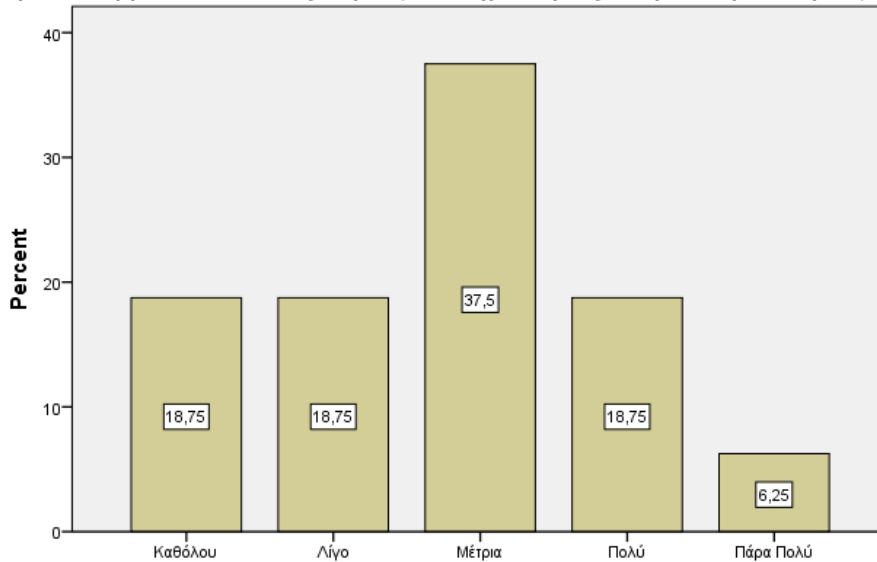

21. Το ΕΠΑ.Λ. 203 ώρες κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

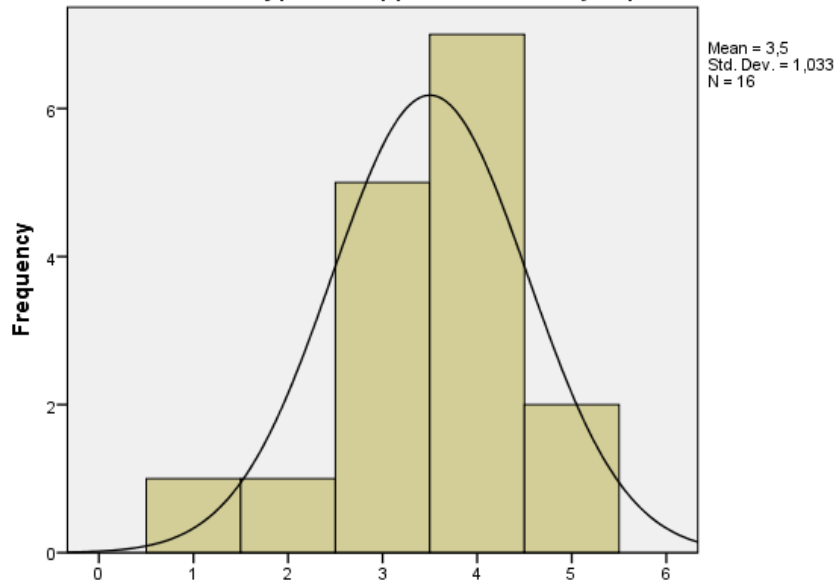
21. Το ΕΠΑ.Λ. 203 ώρες κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

21. Το ΕΠΑ.Λ. 203 ώρες κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

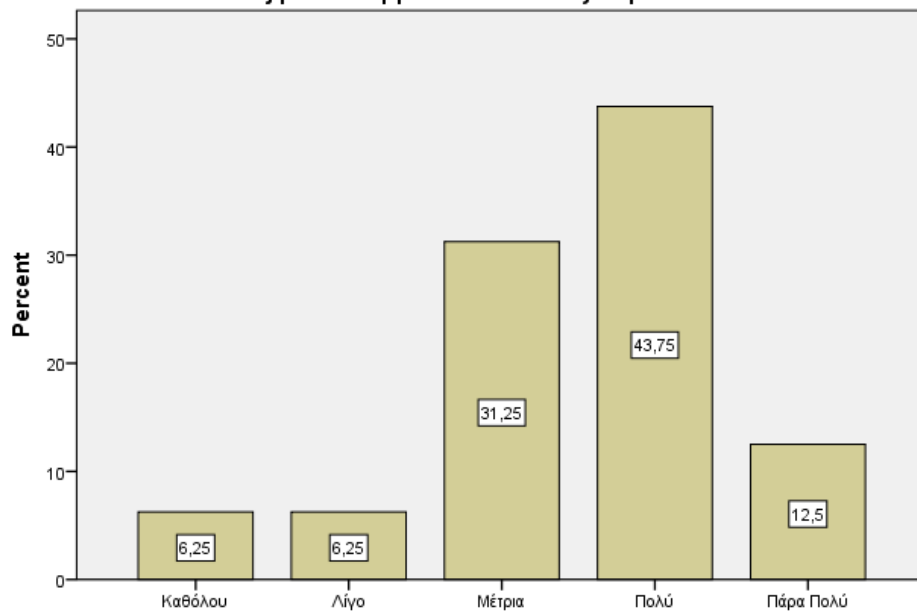
21. Το ΕΠΑ.Λ. 203 ώρες κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων, που είχατε πριν ξεκινήσετε την Μαθητεία;

22. Η επιχείρηση 4 μέρες/7 ώρες, κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων

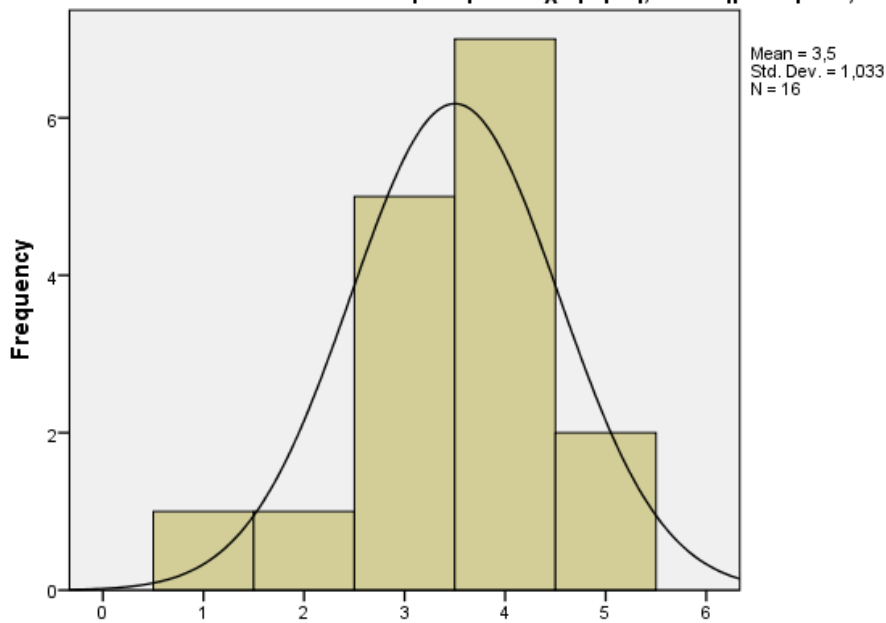
22. Η επιχείρηση 4 μέρες/7 ώρες, κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων

22. Η επιχείρηση 4 μέρες/7 ώρες, κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων

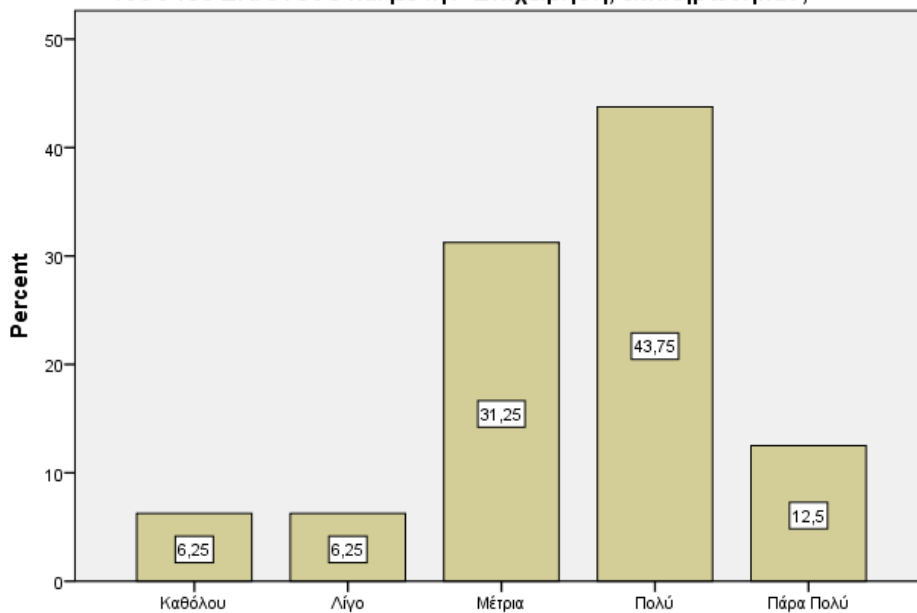
22. Η επιχείρηση 4 μέρες/7 ώρες, κάλυψε τις αρχικές προσδοκίες αναφορικά με τις βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων

23. Γενικά, αρχικές προσδοκίες σε σχέση με το όλο πρόγραμμα της μαθητεία, τόσο του ΕΠΑΛ όσο και με την Επιχείρηση, εκπληρώθηκαν;

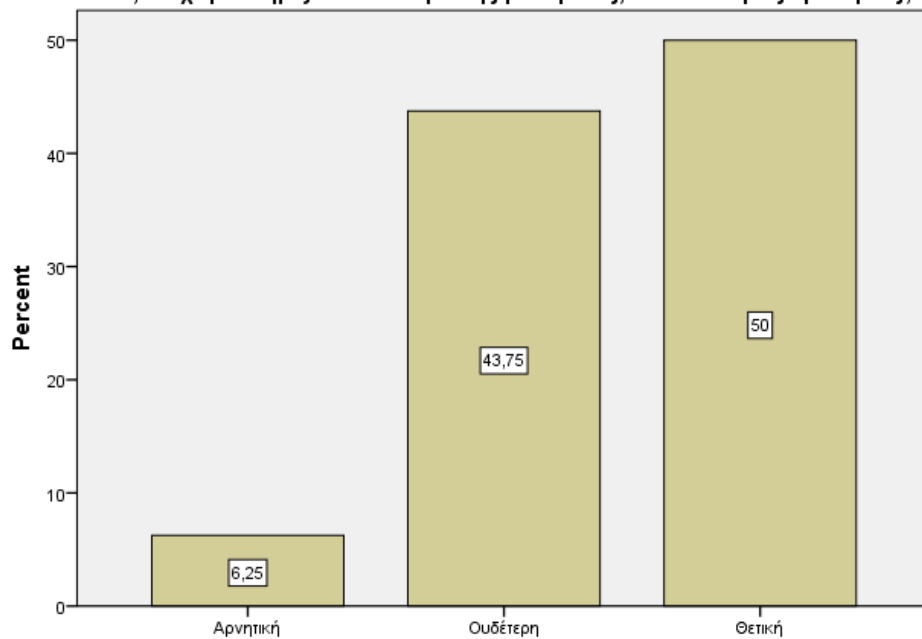
23. Γενικά, αρχικές προσδοκίες σε σχέση με το όλο πρόγραμμα της μαθητεία, τόσο του ΕΠΑΛ όσο και με την Επιχείρηση, εκπληρώθηκαν;

23. Γενικά, αρχικές προσδοκίες σε σχέση με το όλο πρόγραμμα της μαθητεία, τόσο του ΕΠΑΛ όσο και με την Επιχείρηση, εκπληρώθηκαν;

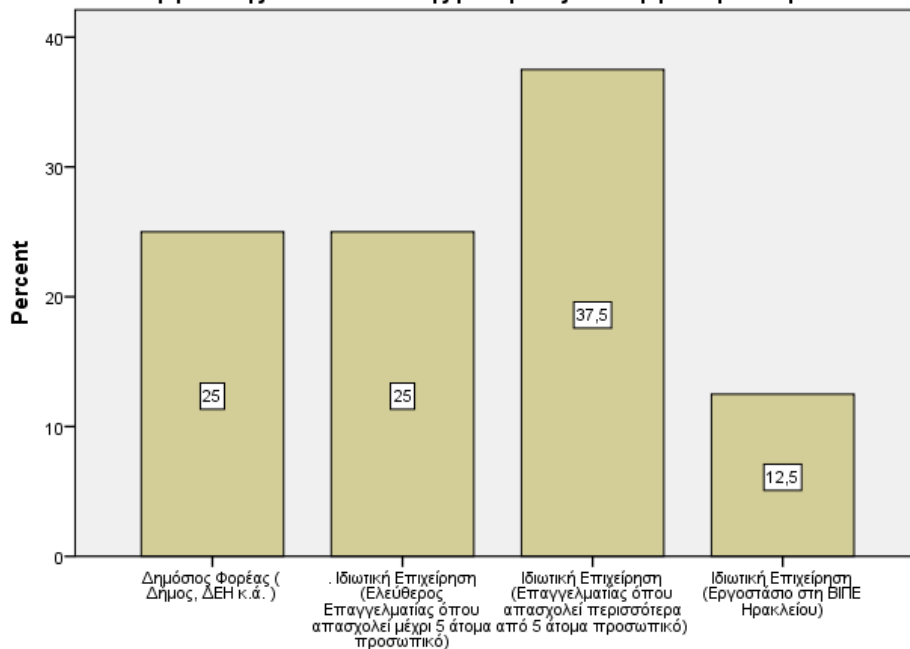
23. Γενικά, αρχικές προσδοκίες σε σχέση με το όλο πρόγραμμα της μαθητεία, τόσο του ΕΠΑΛ όσο και με την Επιχείρηση, εκπληρώθηκαν;

24. Γενικά, θα χαρακτηρίζατε το θεσμό της μαθητείας, από πλευράς εμπειρίας;

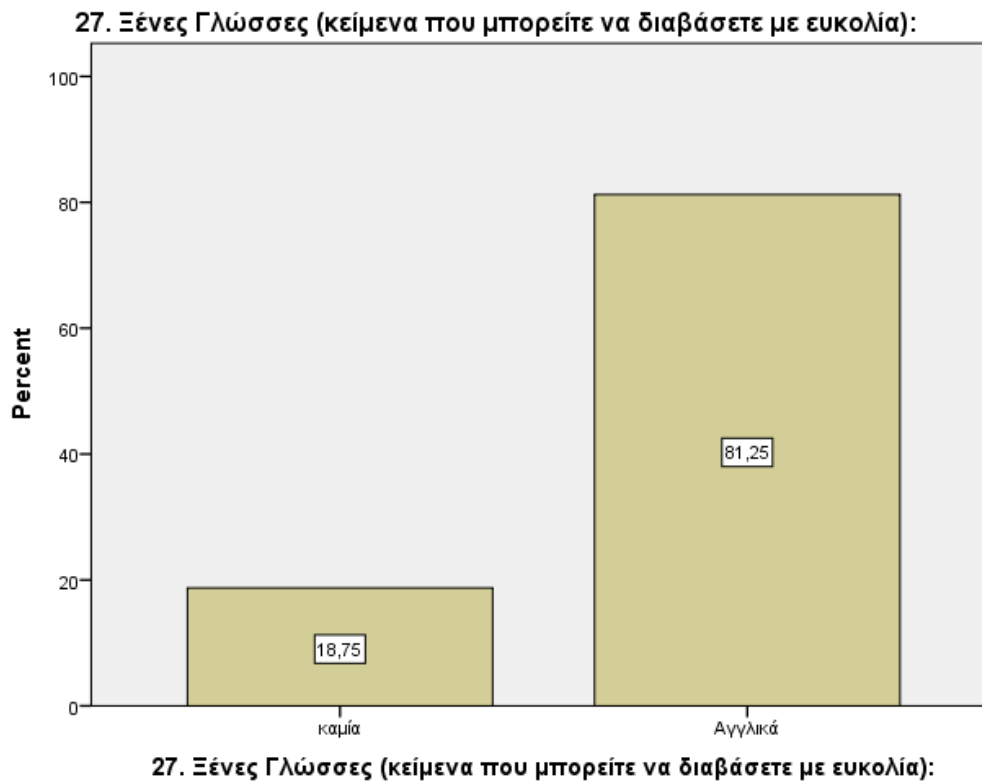
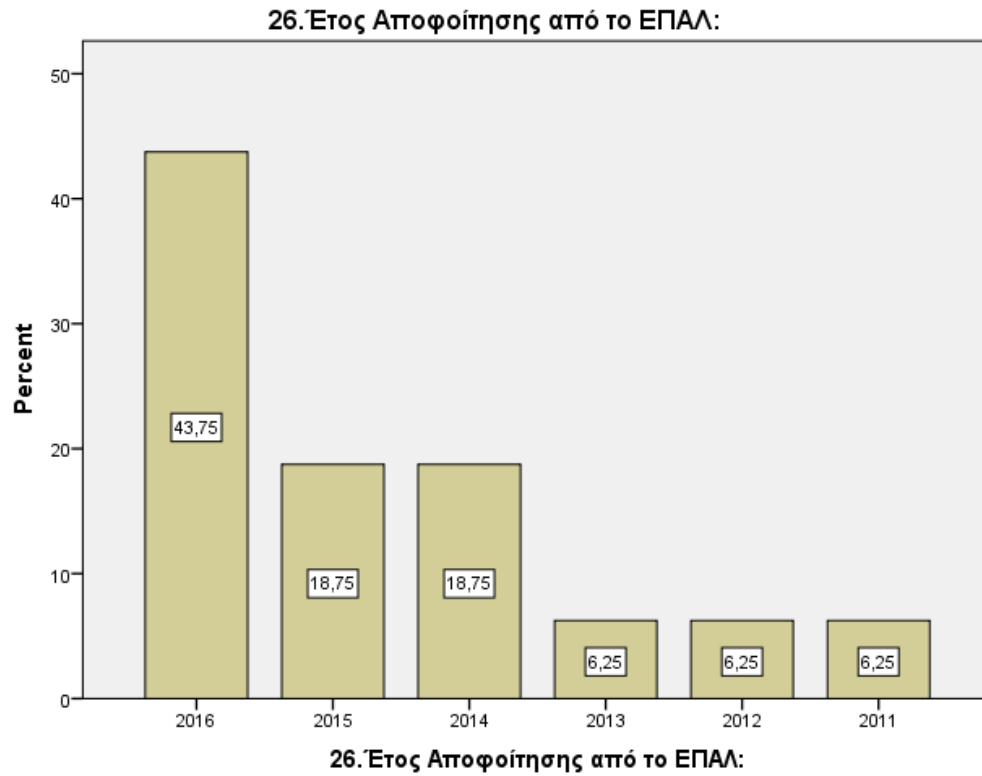

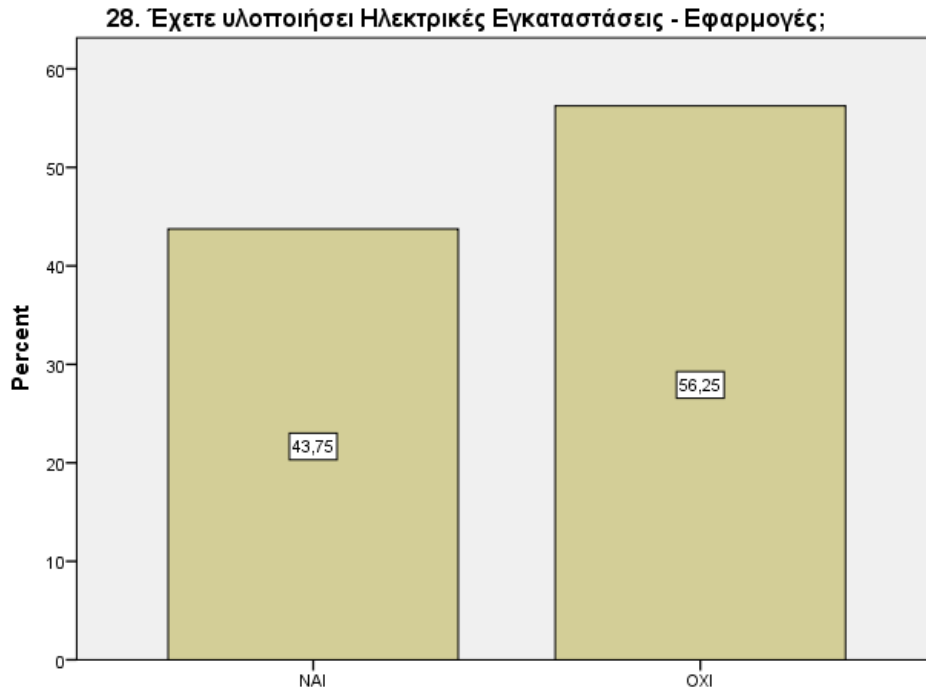
24. Γενικά, θα χαρακτηρίζατε το θεσμό της μαθητείας, από πλευράς εμπειρίας;

25. Ο Εργοδότης στα πλαίσια της μαθητείας που εργαστήκατε ήταν:

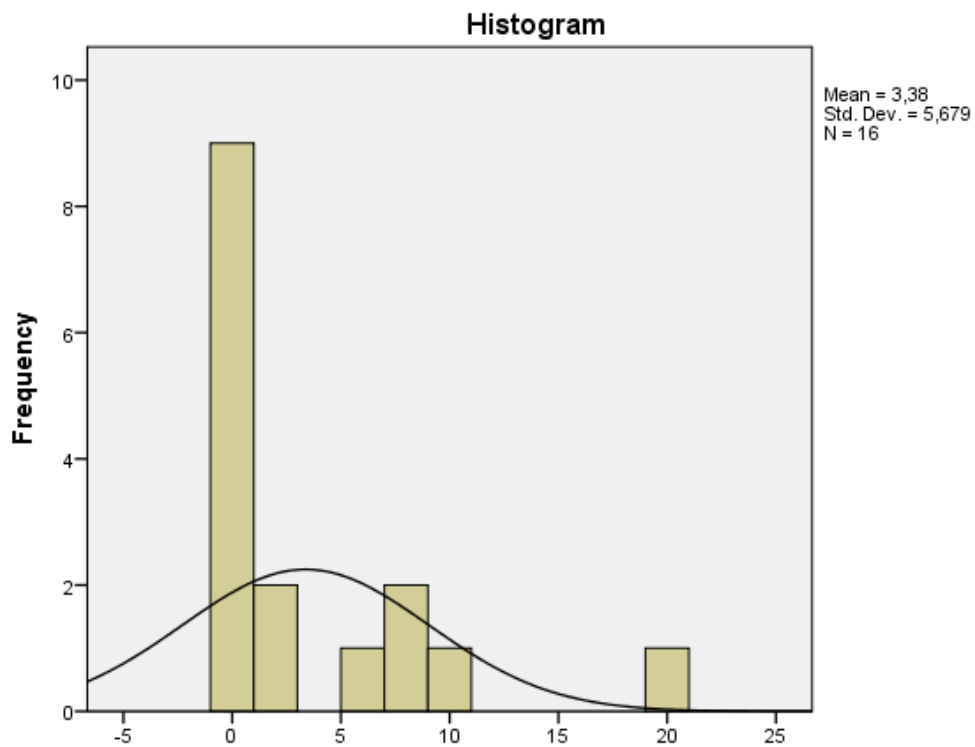

25. Ο Εργοδότης στα πλαίσια της μαθητείας που εργαστήκατε ήταν:

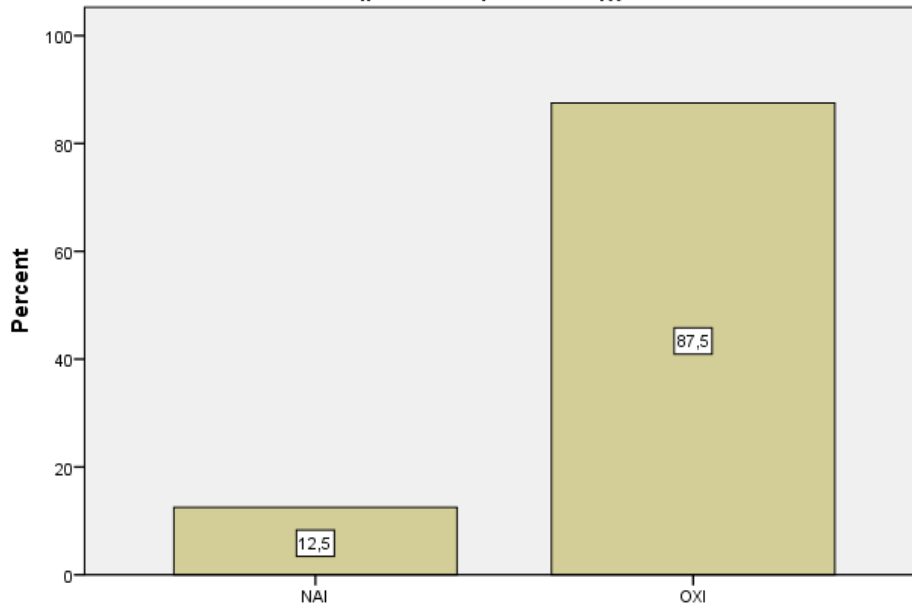

28. Έχετε υλοποιήσει Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις - Εφαρμογές;

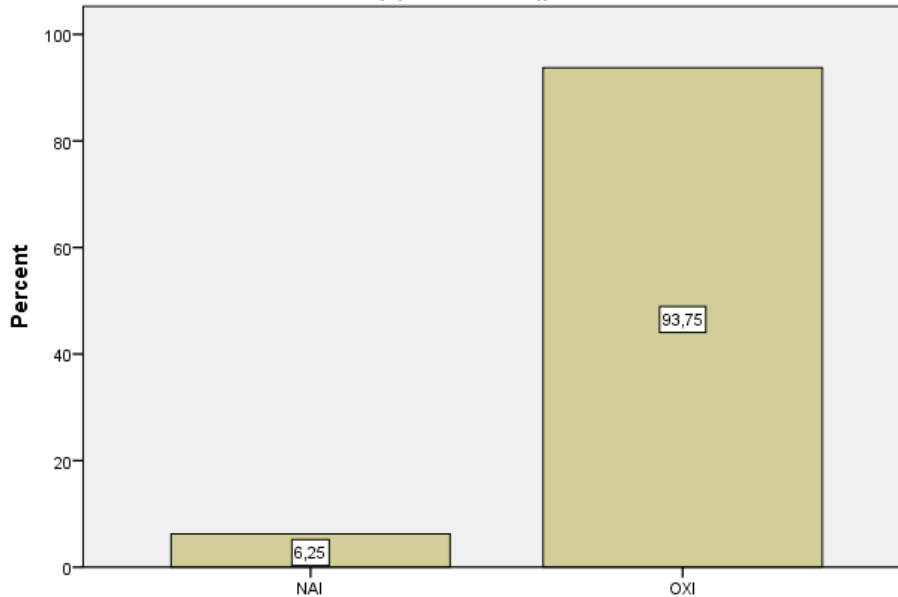
29. Αν ΝΑΙ, σημειώστε το χρονικό διάστημα που έχετε εργαστεί/απασχοληθεί σε Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις παλαιότερα σε μήνες

**30a. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:
a. Συστήματα Αυτομάτου Ελέγχου**

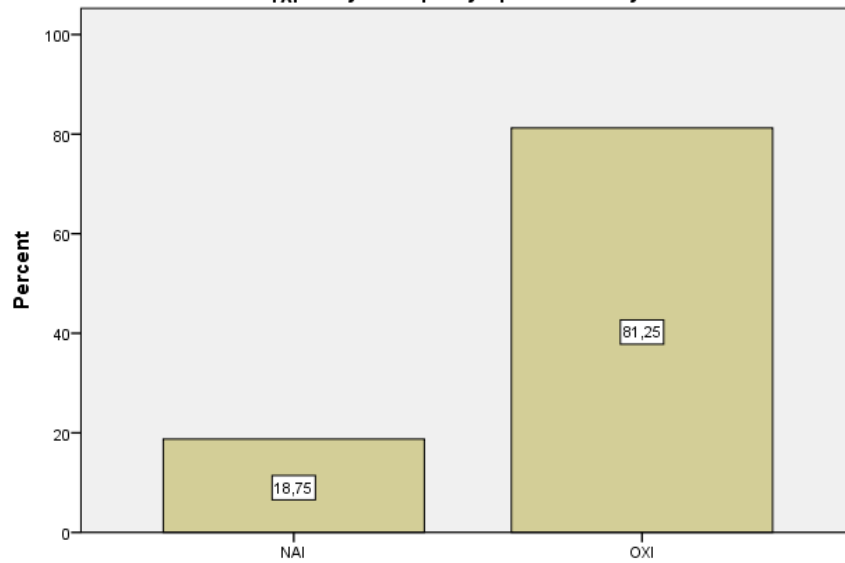
30a. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με: a. Συστήματα Αυτομάτου Ελέγχου

**30b. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:
b. Ενεργειακά Συστήματα**

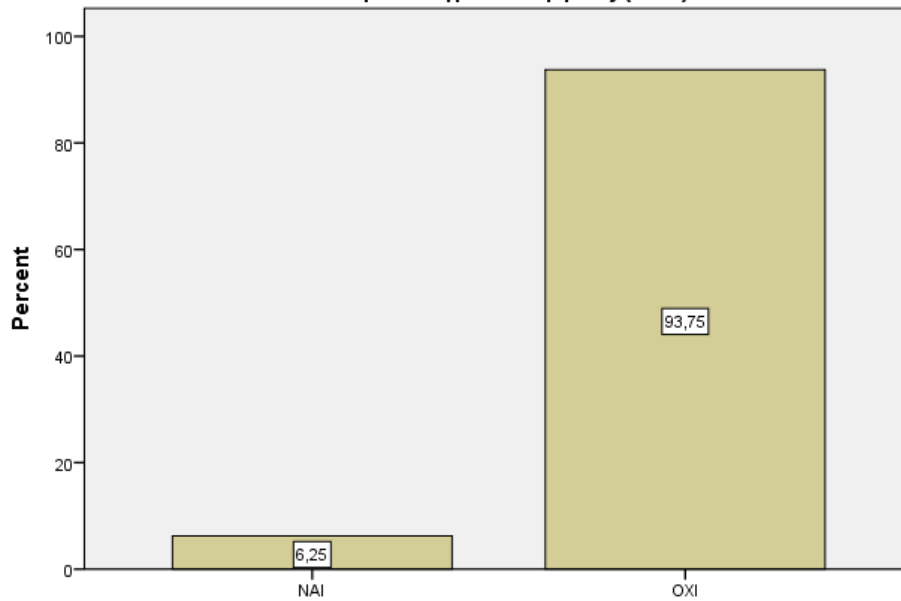
30b. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με: b. Ενεργειακά Συστήματα

30c. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:
c. Σύγχρονες Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις

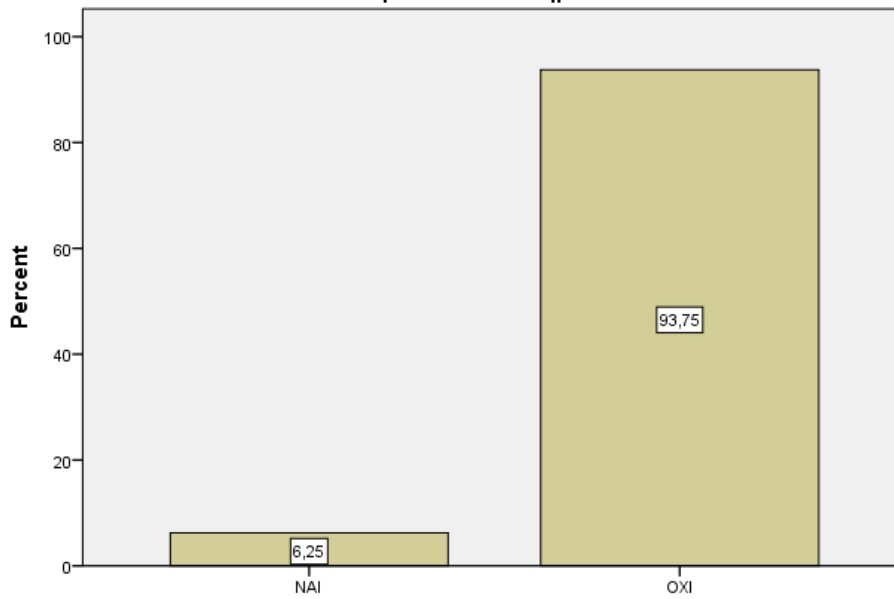
30c. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:
c. Σύγχρονες Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις

30d. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:
d. Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)

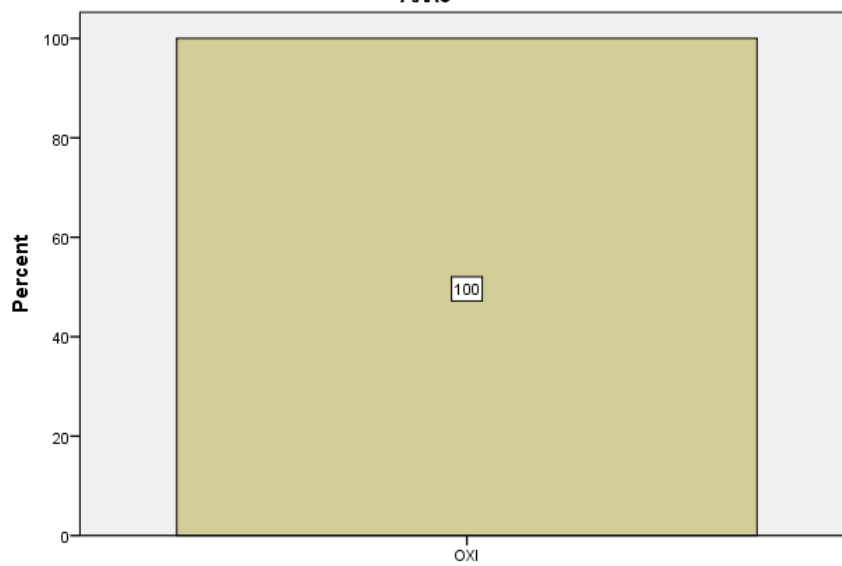
30d. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:
d. Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)

30ε. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με:
ε. Φωτοβολταϊκά Συστήματα

30ε. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με: ε. Φωτοβολταϊκά Συστήματα

30φ. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με: f. Άλλο

30φ. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα – σεμινάριο σχετικά με: f. Άλλο

Παράρτημα ΙΙΙ - Θεσμικό Πλαίσιο**ΜΕΤΑΛΥΚΕΙΑΚΟ ΕΤΟΣ – ΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΕΠΑ.Λ.****ΝΟΜΟΙ**

1	«Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» Ν. 4186/2013 (Βασικά άρθρα 7 - 14 και 43, 44, 46)	ΦΕΚ 193Α 17.09.2013
2	«Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» Ν. 4386/2016 (άρθρο 66)	ΦΕΚ 83Α 11.05.2016
3	«Ρύθμιση θεμάτων του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας και άλλες διατάξεις» Ν. 4452/2017 (άρθρα 7, 12, 32)	ΦΕΚ 17Α 15.02.2017
4	«Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου σε θέματα εκπαίδευσης» Ν. 4473/2017 (άρθρο 4)	ΦΕΚ 78Α 30.05.2017
5	«Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» Ν. 4485/2017 (άρθρα 78, 79, 89)	ΦΕΚ 114Α 04.08.2017

ΚΥΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

6	«Υλοποίηση της Πιλοτικής Τάξης Μαθητείας» Κοινή Υπουργική Απόφαση 20405/373	ΦΕΚ 1371Β 17.05.2016
7	«Υλοποίηση Πιλοτικής Τάξης Μαθητείας στην Περιφέρεια Κρήτης» Κοινή Υπουργική Απόφαση 217890/ΓΓ4	ΦΕΚ 4176Β 23.12.2016
8	«Τροποποίηση της με αριθμ. οικ. 20405/373/2016 κοινής υπουργικής απόφασης «Υλοποίηση της Πιλοτικής Τάξης Μαθητείας (Β' 1371)»» Κοινή Υπουργική Απόφαση 5743/125	ΦΕΚ 472Β 17.02.2017
9	«Υλοποίηση Μεταλυκειακού Έτους - Τάξη Μαθητείας αρμοδιότητας ΥΠ.Π.Ε.Θ.» (Α' Φάση) Κοινή Υπουργική Απόφαση 26381	ΦΕΚ 490Β 20.02.2017
10	«Υλοποίηση Μεταλυκειακού Έτους - Τάξη Μαθητείας αρμοδιότητας ΥΠ.Π.Ε.Θ.» (Β' Φάση – Αντικατάσταση της 26381 490Β') Κοινή Υπουργική Απόφαση 136312	ΦΕΚ 2859Β 21.08.2017

ΓΕΝΙΚΑ

11	« Οργάνωση και λειτουργία τμημάτων «Μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας» των αποφοίτων ΕΠΑ.Λ.»» Υπουργική Απόφαση Φ7/179513/Δ4	ΦΕΚ 3529B 01.11.2016
12	« Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ» Υπουργική Απόφαση 26412	ΦΕΚ 490B 20.02.2017
13	« Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» Κοινή Υπουργική Απόφαση 26385	ΦΕΚ 491B 20.02.2017
14	« Τροποποίηση της υπ' αριθμ. Φ7/179513/Δ4/26-10-2016 υπουργικής απόφασης (Β'3529)» Υπουργική Απόφαση Φ7/33671/Δ4	ΦΕΚ 732B 09.03.2017
15	« Έναρξη και ολοκλήρωση λειτουργίας των τμημάτων του Μεταλυκειακού έτους-Τάξης Μαθητείας για το σχολικό έτος 2016-2017» Υπουργική Απόφαση Φ7/39477/Δ4	ΦΕΚ 754B 09.03.2017
16	« Τροποποίηση της κοινής απόφασης 26385/2017 (Β' 491) των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας»» Κοινή Υπουργική Απόφαση 60615/Δ4	ΦΕΚ 1441B 27.04.2017
17	« Τροποποίηση του π.δ. 56/2016 (Α' 91) «Φοίτηση και Αξιολόγηση των μαθητών του Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.)»» ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 42 Άρθρο 9, Περ. 3 Μαθήματα Τομέων και Ειδικοτήτων, Παρ. Β Εργαστηριακά Μαθήματα, Εργαστηριακό Μέρος Μικτών Μαθημάτων και «Πρόγραμμα Εργαστηριακού Μαθήματος» του Μεταλυκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας.	ΦΕΚ 68A 15.05.2017
18	« Συμμετοχή εκπαιδευτικών στις Ομάδες Υποστήριξης Μαθητείας (Ο.Υ.Μ.)» Υπουργική Απόφαση 109381	ΦΕΚ 2275B 04.07.2017

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

19	« Πρόγραμμα σπουδών για την «Υλοποίηση της Πιλοτικής Τάξης Μαθητείας στην Περιφέρεια Κρήτης» για την ειδικότητα «Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων»» Υπουργική Απόφαση Φ2/26648/Δ4	ΦΕΚ 701B 07.03.2017
20	« Πρόγραμμα Σπουδών για το «Μεταλυκειακό έτος - τάξη μαθητείας» των αποφοίτων της ειδικότητας «Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών»» Υπουργική Απόφαση Φ2/ 33678 /Δ4	ΦΕΚ 730B 09.03.2017
21	« Πρόγραμμα Σπουδών για το «Μεταλυκειακό έτος - τάξη μαθητείας» των αποφοίτων της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτή»» Υπουργική Απόφαση Φ2/33695/Δ4	ΦΕΚ 731B 09.03.2017
22	« Πρόγραμμα Σπουδών για το «Μεταλυκειακό έτος-τάξη μαθητείας» των αποφοίτων της ειδικότητας «Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκαταστάσεων και Δικτύων»» Υπουργική Απόφαση Φ2/ 33685/Δ4	ΦΕΚ 732B 09.03.2017